

12016

12 10

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
ҒЫЛЫМ КОМИТЕТІ
«ҒЫЛЫМ ОРДАСЫ» РМК
ҒЫЛЫМИ КІТАПХАНА**

**ЖҮНІС САҚҰРПАҒЫ
ЖУНИС САХИЕВ
ZHUNIS SAKURPAGY**

И. К. Г. —

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
ҒЫЛЫМ КОМИТЕТІ
«ҒЫЛЫМ ОРДАСЫ» РМК ҒЫЛЫМИ КІТАПХАНАСЫ**

Қазақстан ғалымдарының биобиблиографиясы

**ЖҮНІС
САҚҰРПАҒЫ**

**Алматы
2015**

016:929 Сақұрнағар

ӘОЖ 01:821.512.122.0

КБЖ 91.9.:83

~~Ж 88~~

С 17.

БАС РЕДАКТОР

педагогика ғылымының докторы, профессор
Шәмшиден АБДРАМАН

ЖАУАПТЫ РЕДАКТОР

«Ғылым ордасы» РМК-ның бас директоры
Роза Оспанқызы КӘРІБЖАНОВА

ЖАНР ЗЕРТТЕУШІСІ

Кабдрахман Әбілқасымұлы НАУРЫЗБАЕВ

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫНЫҢ МҮШЕЛЕРІ:

Л.Д. Әбенова (библиогр. ред.), С.К. Майлыбай (қаз. тілі
ред.), Т.В. Вдовухина (ағылш. тілі ред.).

Ж 88. Жүніс Сақұрпағы Биобиблиографиялық көрсеткіш
/Құраст.: ф.ғ.к. С. Қисымов, К.Ә. Наурызбаев. – Алматы:
«Ғылым ордасы» РМК Ғылыми кітапханасы, 2015. – 194 бет:
портр. «Қазақстан ғалымдарының биобиблиографиясы».

ISBN 878-601-7254-82-7

ӘОЖ 01:821.512.122.0

КБЖ 91.9.:83

ISBN 878-601-7254-82-7

© «Ғылым ордасы» РМК,
Ғылыми кітапхана, 2015

РЕСПУБЛИКА КАЗАХСТАН
МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ
КОМИТЕТ НАУКИ
НАУЧНАЯ БИБЛИОТЕКА РГП «ҒЫЛЫМ ОРДАСЫ»

Биобиблиография ученых Казахстана

ЖУНИС
САХИЕВ

Алматы

2015

УДК 01:821.512.122.0

ББК 91.9.:83

Ж 88

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР

доктор педагогических наук, профессор
Шамшиден АБДРАМАН

ОТВЕТСТВЕННЫЙ РЕДАКТОР

- Генеральный директор РГП «Ғылым ордасы»
Роза Оспановна КАРИБЖАНОВА

ИССЛЕДОВАТЕЛЬ ЖАНРА

Кабдрахман Абилкасымулы НАУРЫЗБАЕВ

ЧЛЕНЫ РЕДКОЛЛЕГИИ:

Ред.: Л.Д. Абенова (библиогр. ред.), С. Майлыбаева (ред.
каз. яз.). Т.В.Вдовухина (ред. англ. яз.),

Ж 88 Жунис Сахиев: Биобиблиографический указатель
/ Сост.: к.ф.н. С. Кисымов, К.А. Наурызбаев. – Алматы:
РГП «Ғылым ордасы», 2015. – 194 с., портр. [Серия
«Биобиблиография ученых Казахстана»].

ISBN ISBN 878–601–7254–82–7 УДК 01:821.512.122.0
ББК 91.9.:83

ISBN 878–601–7254–82–7 © РГП «Ғылым ордасы»
Научная библиотека, 2015

**REPUBLIC OF KAZAKHSTAN
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE
COMMITTEE OF SCIENCE
SCIENTIFIC LIBRARY RSE «GYLYM ORDASY»**

Biobibliography of scientists of Kazakhstan

**ZHUNIS
SAKURPAGY**

Almaty

2015

UDK 01:821.512.122.0

BBK 91.9:83

Zn 88

EDITOR-IN-CHIEF

doctor of pedagogy, professor
Shamshiden ABDRAMAN

EXECUTIVE EDITOR

General director of «Gylym ordasy» RSE
Roza Ospanovna KARIBZHANOVA

RESEARCHER GENRE

Kabdrakhman Abilkasymuly NAURYZBAYEV

Editors:

L.D. Abenova (bibliographic editor), S.K. Mailybai (kaz.
editor), T.V. Vdobukhina (english editor).

Zh 88 Zhunis Sakurpagy: Biobibliographic index / Compiled
by S. Kisymov, K.A. Nauryzbayev. – Almaty: “Gylym ordasy”
RSE Scientific Library, 2015. – 194 p.: portr. [«Biobibliography
of scientists of Kazakhstan» series].

ISBN 878–601–7254–82–7

UDK 01:821.512.122.0
BBK 91.9:83

ISBN 878–601–7254–82–7

© «Gylym ordasy» RSE
Scientific Library, 2015

ОҚЫРМАНДАРҒА

Қазақстан Республикасы ғалымдарының биобиблиографиясы сериясының жалғасы болып табылатын бұл көрсеткіш Қазақстанда сериялы ғылыми-болашақтық романдар жазуды алғаш бастаған жазушы-болашақгер, Қазақстан Жазушылар одағы әдеби, Халықаралық Байқоңыр сыйлықтарының лауреаты, бұрынғы КСРО ҒА Астрономия-геодезия қоғамының толық мүшесі **Жүніс Сакұрпағына** арналған.

Басылым жазушы-болашақгердің шығармашылық белсенді қызметін, өзі «Кеңістік көшпенділері» жалпы айдарымен жазған авторлық сериялы ғылыми-болашақтық романдары, ғылыми, ғылыми-танымдық мақалалары мен аудармаларын және ол туралы жазылған әдебиеттерді қамтиды.

Биобиблиографияға жазушы-болашақгердің өмірі мен еңбектерін сипаттайтын мәліметтер, оның еңбектері және ол туралы әдебиет енгізілген.

Көрсеткіште жазушы-болашақгердің еңбектері хронологиялық тәртіппен орналастырылған, әр жылдың көлемінде әліпби ретімен: алдымен қазақша, одан кейін өзге ұлт тілдерінде жарияланған еңбектері беріліп отыр.

Кітап көмекші құралдармен қамтамасыз етілген, олар: еңбектердің әліпбилік көрсеткіші, жазушы-болашақгердің еңбектерінде аталған есімдер мен жағрапиялық атаулары және жазушы-болашақгердің еңбектері жарияланған деректер көрсеткіші берілген.

Көмекші құралдарында сілтемелер хронологиялық көрсеткішіндегі еңбектердің сандық тәртібімен орналасқан.

К ЧИТАТЕЛЯМ

Предлагаемый указатель – продолжение серии «Биобиблиография учёных Казахстана» – посвящен писателю-болашакгеру, родоначальнику серийных научно-болашакских романов в Казахстане, лауреату литературной премии Союза писателей Казахстана и Международной премии «Байқоңыр», действительному члену Астрономо-геодезического общества АН бывшего СССР **Жунису Сахиеву**.

Биобиблиография включает материалы, характеризующие творческую активность писателя-болашакгера, вышедшие серийные научно-болашакские романы под общим названием «Кочевники Вселенной», научные, научно-познавательные труды, его переводы и литературу о нем.

Материалы в указателе расположены в хронологическом порядке, в пределах каждого года – по алфавиту: сначала идут работы, опубликованные на казахском, затем на других языках.

Вспомогательные указатели включают: алфавитный указатель трудов писателя-болашакгера, именной указатель, географический, а так же указатель заглавий источников на страницах которых опубликованы труды писателя-болашакгера.

Во всех вспомогательных указателях ссылки даются на порядковые номера работ, помещенных в хронологическом указателе трудов

TO THE READERS

The present index – one of the books included in «Biobibliography of scientists of Kazakhstan» series is devoted to the writer-bolashakger, ancestor of serial scientific and bolashaktic novels in Kazakhstan, the Union of Kazakhstan Writers Literary Prize Laureate, «Baikonur» International Prize Laureate, full member of Astronomic and Geodesic Society **Zunis Sakurpagy**.

Biobibliography includes materials characterizing creative activity, published serial scientific and bolashaktic novels under common name «Universe nomads», scientific and cognitive works of writer-bolashakger, his translations and literature about him.

Materials in the index are placed in chronological and alphabetical order within each year: at first there are in Kazakh then in Russian languages.

References in the alphabetical index of works regard the ordinal numbers of works placed in chronological index.

**ҚАЗАҚСТАНДА СЕРИЯЛЫ
ҒЫЛЫМИ-БОЛАШАҚТЫҚ РОМАНДАР ЖАЗУДЫ
АЛҒАШ БАСТАҒАН ЖАЗУШЫ-БОЛАШАҚҒЕР,
ҚАЗАҚСТАН ЖАЗУШЫЛАР ОДАҒЫ ӘДЕБИ,
ХАЛЫҚАРАЛЫҚ БАЙҚОҢЫР
СЫЙЛЫҚТАРЫНЫҢ ЛАУРЕАТЫ, БҰРЫНҒЫ
КСРО ҒЫЛЫМ АКАДЕМИЯСЫ АСТРОНОМИЯ-
ГЕОДЕЗИЯ ҚОҒАМЫНЫҢ ТОЛЫҚ МҮШЕСІ
ЖҮНІС САҚҰРПАҒЫНЫҢ ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ,
ҒЫЛЫМИ ЖӘНЕ ҚОҒАМДЫҚ ҚЫЗМЕТТЕРІНІҢ
НЕГІЗГІ КЕЗЕҢДЕРІ**

Жүніс Сақұрпағы 1950 жылы наурыз айының 1-ші жаңа күнінде Оңтүстік Қазақстан облысы, Бәйдібек ауданына қарасты Алмалы ауылында дүниеге келді.

1956-1966. Алмалы аулындағы Қаныш Имантайұлы Сәтбаев атындағы қазақ орта мектебінде оқыды.

1966-1968. Бәйдібек ауданының орталығы Шаяндағы аудандық байланыс бөлімшесінде телеграфшы.

1968-1970. Армия қатарында сержант дәрежесінде радист, радиотелеграфшы болып әскери борышын өтеді.

1970-1971. Бәйдібек ауданының орталығы Шаяндағы аудандық бөлімшеде телеграфшы қызметін жалғастырып, радиоторапта техник, Қазақстан Республикасы Гидрометеорология қызметінің Шаян стансасында ауа райын бақылаушы қызметтерін қатар атқарды.

1971. «Кеңістік көшпенділері» жалпы тақырыппен қазақ ғылыми болашақгерлік жанрында алғаш болып авторлық сериялы ғылыми-болашақтық романдарының біріншісі – «Тіршілік ұясы» ғылыми-болашақтық романын жазды.

1971-1972. Алматы қаласындағы Мақта-мата комбинатының автоматты телефон стансасында техник қызметін атқарды.

1972-1977. Әбу Насыр әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті жазбагер факультетінің студенті.

1974. «Атлантида жаңғырығы» ұжымдық ғылыми-болашақтық повесть-бурименін үшінші бөлімін өзі «Тұңғықта» деп қойған тақырыппен «Қазақстан пионері» газетінде жариялады.

1976. Мәскеуден шығатын «Земля и Вселенная» ғылыми-көпшілік журналында 1975 жылғы шілдедегі Ай тұтылуына жасаған ғылыми зерттеу еңбегі жарияланды.

1976. жылы «Кеңістік көшпенділері» деген жалпы тақырыппен аталған авторлық сериялы ғылыми-болашақтық романдарының алпыс бірінші – «Жаңбыр жауғанда» романының журналдық нұсқасы «Семей таңы» газетінің екі нөмірінде жарияланды.

1977. «Кеңістік көшпенділері» авторлық сериясының «Жаңбыр жауғанда» ғылыми-болашақтық романының журналдық нұсқасы «Жалын» баспасынан шыққан «Жібек жел» авторлар жинағында жарық көрді.

1977-1980. Республикалық «Спорт» газетінде аудармашы.

1980-1986. Республикалық «Мектеп» баспасында тарих, география және қазақ тілі мен әдебиеті редакцияларында редактор.

1981. «Кеңістік көшпенділері» авторлық сериялы ғылыми-болашақтық романдарының біріншісі «Тіршілік ұясы», «Шолпан таңы атқанша» ғылыми-болашақтық романдарының журналық нұсқалары «Жалын» баспасынан шыққан «От-тас» авторлар жинағында жарияланды.

1983. «Кеңістік көшпенділері» авторлық сериялы ғылыми-болашақтық романдарының біріншісі «Тіршілік ұясы» ғылыми-болашақтық романының журналдық нұсқасы "Жалын" баспасынан жарық көрді.

1984. «Кеңістік көшпенділері» авторлық сериясының «Қолқоржын» ғылыми-болашақтық романының журналдық нұсқасы «Жалын» баспасынан шыққан «Жерұйыққа саяхат» авторлар жинағын жарық көрді.

1986. «Жерде шешілген жұмбақ» ғылыми-болашақтық шығармасы «Жалын» баспасынан шыққан «Қызыл сәуле» авторлар жинағында жарық көрді.

1986-1989. Қазақстан Республикасы Баспа, полиграфия және кітап саудасы істері жөніндегі мемлекеттік комитетінде аға ғылыми редактор.

1987. «Кеңістік көшпенділері» авторлық сериялы ғылыми-болашақтық романдарының екіншісі «Борыш» ғылыми-болашақтық романының повестік нұсқасы ғалым, фарабитанушы, Қазақстан Республикасы Ғылым академиясының корреспондент мүшесі, профессор Ақжан Жақсыбекұлы әл-Машанидің «Қайырлы қадам» алғысөзімен «Жалын» баспасынан жарық көрді.

1988-2002. «Қазақ энциклопедиясы» Бас редакциясында ғылыми редактор, аға ғылыми редактор, Техника және

Астрономия редакциясының меңгерушісі қызметтерін атқарды.

1989. Латыш Республикасы Латыш Жазушылар одағының Дубултыдағы демалыс үйінде өткен жазушы-болашақгерлердің Бүкілодақтық семинарына қатысып, қазақ жазушы-болашақгерлерінен алғаш болып КСРО Жазушылар одағына мүшелікке қабылдануға семинар шешімімен оның жетекшісі, Ресейдің белгілі жазушысы Сергей Снеговтың қолынан Кепілдеме алды.

1991. «Кеңістік көшпенділері» авторлық сериялы ғылыми-болашақтық романдардың үшіншісі – «Шеңбердің түйісуі» ғылыми-болашақтық романының повестік нұсқасы «Жалын» баспасынан жарық көрді.

1996. «Кеңістік көшпенділері» авторлық серисының "Қимайтын әлем" ғылыми-болашақтық романының журналдық нұсқасы Чех Республикасының астанасы Прагада шығатын «Немезида» ғылыми-танымдық журналында чех тілінде жарияланды. Бұл қазақ ғылыми болашақгерлік жанры тарихында Шығыс Еуропа оқырмандарына танылған, шет ел асқан тұңғыш ғылыми-болашақтық роман.

1999. «Кеңістік көшпенділері» авторлық сериялы ғылыми-болашақтық романдарының төртіншісі – «Көктен келген көшпенділер» ғылыми-болашақтық романы «Жазушы» баспасынан жарық көрді.

2002. «Кеңістік көшпенділері» авторлық сериялы ғылыми-болашақтық романдарының бесіншісі – «Марстан шыққан жаңғырық» ғылыми-болашақтық романы «Білім» баспасынан жарық көрді.

2002-2005. Астана қаласындағы «Фолиант» баспасында
Бас редактор.

2003. «Кеңістік көшпенділері» авторлық сериялы ғылыми-болашақтық романдарының алтыншысы – «Қимайтын әлем» ғылыми-болашақтық романы «Ғылым» ғылыми баспа орталығынан жарық көрді.

2004. «Кеңістік көшпенділері» авторлық сериялы ғылыми-болашақтық романдарының жетіншісі – «Шолпанға көшкен ауыл» ғылыми-болашақтық романы Астанадағы «Елорда» баспасынан жарық көрді.

2005-2009. Астанада шығатын «Сүмбіле» ғылыми-танымдық басылымының Бас редакторы.

2006. «Кеңістік көшпенділері» авторлық сериялы ғылыми-болашақтық романдарының сегізіншісі – «Космотарих куәсі» ғылыми-болашақтық романы Астанадағы «Елорда» баспасынан жарық көрді.

2008. «Кеңістік көшпенділері» авторлық сериялы ғылыми-болашақтық романдарының тоғызыншысы «Су әлемінің саздары» ғылыми-болашақтық романы Астанадағы «Фолиант» баспасынан жарық көрді.

2008. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі Орталық ғылыми кітапханасынан «Жүніс Сахиев» биобиблиографиялық көрсеткіші жарық көрді.

2009. «Кеңістік көшпенділері» авторлық сериялы ғылыми-болашақтық романдарының оныншысы «Жасампаздық қиырында» ғылыми-болашақтық романы «Білім» баспасынан жарық көрді.

2010. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі Орталық ғылыми кітапханасынан «Жүніс Сахиев» биобиблиографиялық көрсеткіші жарық көрді.

2011. «Кеңістік көшпенділері» авторлық сериялы ғылыми-болашақтық романдарының он біріншісі – «Ғарыштан келген гүл» ғылыми-болашақтық романы Астанадағы "Елорда" баспасынан жарық көрді.

2011. Сәуір айының 6-12 жаңа күндерінде Ақтөбе облыстық Планетарий ұжымы Ю.А. Гагариннің ғарышқа ұшқанына 50 жыл толуына орай ұйымдастырған «Жұлдызды 50 жыл» апталығына қатысып, Планетарийде тыңдармандарға «Қазақ халқының жұлдызды әлемді тану тарихы» тақырыбында дәріс оқыды. Ол орыс, ағылшын тілдеріне аударылып тұрды.

2011. Қазақстан Республикасы тәуелсіздігінің 20 жылдығы мен Ю.А.Гагариннің ғарышқа ұшқанына 50 жыл толуына орай Қараша айының 7-15жана күндерінде Ақтөбе облыстық Планетарийі ұжымының ұйымдастыруымен өткен Азия-Тынық мұхиттық Астрономиялық олимпиадаға кеңесші ретінде қатысып, сол құраммен Байқоңыр ғарышайлағында болды. Планетарийде тыңдаушыларға «Қазақтың жұлдызды өркениеті» тақырыбында дәріс оқыды.

2011. Қараша айының 30 мен Желтоқсан айының 1, 2 күндерінде қазақ ғылыми болашақгерлік жанрында тұңғыш рет Астанадағы «Назарбаев университетінің» Сенат залында жазушы-болашақгерлер мен болашақшылардың 1-ші Халықаралық Конгресі болып өтті. Онда Жүніс Сақұрпағы «Қазақ ғылыми болашақгерлік жанрының даму қарқыны» тақырыбында баяндама жасады.

2013. «Кеңісітік көшпенділері» авторлық сериялы ғылыми-болашақтық романдарының он екіншісі – «Күзетші» ғылыми-болашақтық романы Астанадағы «Елорда» баспасынан жарық көрді.

2014. Астанадағы «Фолиант» баспасынан Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі ұсынысымен «Үлкен энциклопедия» сериясымен тұңғыш рет қазақ тілінде Жүніс Сақұрпағының «Астрономия» энциклопедиясы жарық көрді.

Ғылыми дәрежелері мен марапаттары

1990. Қызыл ғаламшар – Марстың Жерімізге 1988 жылғы ұлы қарсы тұруы – мейлінше жақындасуы кезінде өзінің «Мицар» деп аталатын сыңардүрбісі – телескопы арқылы оған ғылыми зерттеу жүргізіп, түрлі-түсті шыны сүзгілер арқылы 60 суретін қолмен салып, оған ғылыми маңызды түсініктемелер жазғаны үшін Қазақстан Республикасы Ұлттық Ғылым академиясы Астрофизика институты ғалымдары және Мәскеуден шығатын «Астрономический вестник» ғылыми журналының астроном ғалымдары ұсынысымен КСРО Ғылым академиясы Физика–математика Бөлімі құрамындағы Бүкілодақтық Астрономия-геодезия қоғамының толық мүшесі болды.

1994. «Кеңістік көшпенділері» авторлық сериялы ғылыми-болашақтық романдарының үшіншісі «Шеңбердің түйісуі» ғылыми-болашақтық романы үшін Қазақстан Жазушылар одағының «Жандос» атындағы әдеби сыйлығының лауреаты дипломын алды.

1995. Ұлы ақын Абайдың туылғанына 150жыл толған мерейтойына орай қазақ басылымында жеке тұлғаға арна-

лып, тұңғыш рет жарық көрген «Абай» энциклопедиясына белсене атсалысқаны үшін Қазақстан Республикасы Мәдениет, ақпарат және қоғамдық келісім министрлігінің Құрмет грамотасымен марапатталды.

2011. Қараша айының 30 мен Желтоқсан айының 1, 2 күндерінде Астанада қазақ ғылыми болашақгерлік жанры тарихында тұңғыш рет өткен жазушы-болашақгерлер мен болашақшылардың 1-ші Халықаралық Конгресінде өзі Қазақстанда алғаш бастаған авторлық «Кеңістік көшпенділері» сериялы ғылыми-болашақтық романдарымен әлемдік ғылыми болашақгерлік жанрының дамуына қосқан мол үлесі үшін Халықаралық Байқоңыр сыйлығының лауреаттық дипломы берілді.

**ОСНОВНЫЕ ДАТЫ ТВОРЧЕСКОЙ, НАУЧНОЙ
И ОБЩЕСТВЕННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ
ПИСАТЕЛЯ, РОДОНАЧАЛЬНИКА АВТОРСКИХ
СЕРИЙНЫХ НАУЧНО-БОЛАШАКСКИХ РОМАНОВ
В КАЗАХСТАНЕ, ЛАУРЕАТА ЛИТЕРАТУРНОЙ
ПРЕМИИ СОЮЗА ПИСАТЕЛЕЙ КАЗАХСТАНА,
ЛАУРЕАТА МЕЖДУНАРОДНОЙ ПРЕМИИ
«БАЙҚОҢЫР», ДЕЙСТВИТЕЛЬНОГО ЧЛЕНА
АСТРОНОМО-ГЕОДЕЗИЧЕСКОГО ОБЩЕСТВА
АН СССР ЖУНИСА САХИЕВА¹**

Жунис Сахиев родился 1 марта 1950 года в ауыле Алмалы Байдибекского района Южно-Казахстанской области.

1956-1966. Учился в казахской средней школе имени Каныша Имантаевича Сатпаева в родном ауыле Алмалы.

1966-1968. Работал телеграфистом и в отделении связи в районном центре Чаян.

1968-1970. Служил радистом, телеграфистом в армии в должности командира отделения в звании сержанта.

1970-1971. По возвращении из армии продолжал работать в районном центре Чаян телеграфистом и одновременно техником радиоузла и метеонаблюдателем на метеостанции Чаян Гидрометслужбы Казахстана.

1971. Написал свой первый научно-болашакский роман «Тірішілік ұясы» – «Гнездо жизни» из своей авторской серии научно-болашакских романов под общим названием «Кеңістік көшпенділері» – «Кочевники Вселенной».

¹ Жунис Сахиев – перевод с казахского Жүніс Сақұрпағы.

1971-1972. Работал электротехником автоматической телефонной станции Хлопчатобумажного комбината города Алматы.

1972-1977. Учеба на факультете филологии Казахском Национальном университете имени Абу Насыр аль-Фараби

1974. В республиканской газете «Қазақстан пионері» опубликовал третью часть повести-буриме «Атлантида жанғырығы» – «Эхо Атлантиды» под названием «Тұңғыықта» – «В глубине».

1976. Вышел в свет журнальный вариант научно-болашакского романа «Жаңбыр жауғанда» – «Когда пойдет дождь» из его авторской серии научно-болашакских романов под общим названием «Кеңістік көшпенділері» – «Кочевники Вселенной» в двух номерах областной газете «Семей таңы».

1976. Опубликовано научные результаты его наблюдений полного Лунного затмения в июле 1975 года во Все-союзном научно-популярном журнале «Земля и Вселенная» в Москве.

1977. В сборнике авторов «Жібек жел» – «Свежий ветерок» издательства «Жалын» был опубликован журнальный вариант его научно-болашакского романа «Жаңбыр жауғанда» – «Когда пойдет дождь» из его авторской серии научно-болашакских романов под общим названием «Кеңістік көшпенділері» – «Кочевники Вселенной».

1977-1980. Работал в республиканской газете «Спорт» переводчиком материалов ТАСС

1980-1986. Редактор редакций Истории, географии и казахского языка и литературы в издательстве «Мектеп».

1981. Вышли в свет журнальные варианты первого научно-болашакского романа «Тірішілік ұясы» – «Гнездо жизни» и «Шолпан таңы атқанша» – «До зари Шолпана» из его авторской серии научно-болашакских романов под общим названием «Кеңістік көшпенділері» – «Кочевники Вселенной» в авторском сборнике «ОТ-тас» – «Огненный камень» в издательстве «Жалын».

1983. Вышел первый научно-болашакский роман «Тірішілік ұясы» – «Гнездо жизни» в журнальном варианте сборником из его авторской серии научно-болашакских романов под общим названием «Кеңістік көшпенділері» – «Кочевники Вселенной» вместе с другими его научно-болашакскими произведениями в издательстве «Жалын».

1984. Журнальный вариант научно-болашакского романа «Қолқоржын» – «Рюкзак» из его авторской серии научно-болашакских романов под общим названием «Кеңістік көшпенділері» – «Кочевники Вселенной» был опубликован в сборнике авторов «Жерұйыққа саяхат» – «Путешествие в рай Земли» в издательстве «Жалын».

1986. Вышло в свет научно-болашакское произведение «Жерде шешілген жұмбақ» – «Разгадано на Земле» в сборнике авторов «Қызыл сәуле» – «Красный луч» в издательстве «Жалын».

1986-1989. Старший научный редактор отдела учебно-методической литературы Государственного Комитета по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Казахстана.

1987. Вышел в свет повестный вариант второго научно-болашакского романа «Борыш» – «Долг» из авторской серии научно-болашакских романов под общим названием «Кеңістік көшпенділері» – «Кочевники Вселенной» с предисловием крупного казахского ученого Аюкана Жаксыбекулы ал-Машани в издательстве «Жалын».

1988-2002. Работал в Главной редакции «Қазақ энциклопедиясы» научным, старшим научным редактором и заведующим отделом научной редакции Техники и Астрономии.

1989. Участвовал во Всесоюзном семинаре писателей-болашакгеров, проходившего в Доме отдыха Союза писателей Республики Латвии в городе Дубулты, вблизи столицы Риги, где первым из казахских писателей-болашакгеров получил рекомендацию Всесоюзного семинара для вступления в члены Союза писателей СССР, написанную руководителем семинара, известным русским писателем Сергеем Снеговым.

1991. Вышел в свет повестный вариант третьего научно-болашакского романа «Шеңбердің түйісуі» – «Соединение кольца» из его авторской серии научно-болашакских романов под общим названием «Кеңістік көшпенділері» – «Кочевники Вселенной» в издательстве «Жалын».

1996. Опубликован журнальный вариант шестого научно-болашакского романа «Қимайтын әлем» – «Желанный из миров» из его авторской серии научно-болашакских романов под общим названием «Кеңістік көшпенділері» – «Кочевники Вселенной» в научно-популярном журнале «Немезида» на чешском языке в столице Чешской Республики Праге.

1999. Вышел в свет в полном объеме четвертый научно-болашакский роман «Көктен келген көшпенділер» – «Кочевники из космоса» из авторской серии научно-болашакских романов под общим названием «Кеңістік көшпенділері» – «Кочевники Вселенной» в издательстве «Жазушы».

2002. Вышел в свет пятый научно-болашакский роман «Марстан шыққан жаңғырық» – «Эхо Марса» из его авторской серии научно-болашакских романов под общим названием «Кеңістік көшпенділері» – «Кочевники Вселенной» в издательстве «Білім».

2002-2005. Главный редактор в издательстве «Фолиант» в Астане.

2003. Вышел в свет шестой научно-болашакский роман «Қимайтын әлем» – «Желанный из миров» из авторской серии научно-болашакских романов под общим названием «Кеңістік көшпенділері» – «Кочевники Вселенной» в издательском центре «Ғылым».

2004. Вышел в свет седьмой научно-болашакский роман «Шолпанға көшкен ауыл» – «Ауыл, перекочевавший на планету Шолпан» из авторской серии научно-болашакских романов под общим названием «Кеңістік көшпенділері» – «Кочевники Вселенной» в издательстве «Елорда» в Астане.

2005. Назначен главным редактором научно-познавательного издания – «Сүмбіле» – «Сириус» в Астане.

2006. Вышел в свет восьмой научно-болашакский роман «Космотарих куәсі» – «Свидетель космоистории» из авторской серии научно-болашакских романов под общим

названием «Кеңістік көшпенділері» – «Кочевники Вселенной» в издательстве «Елорда» в Астане.

2008. Вышел в свет девятый научно-болашакский роман «Су әлемінің саздары» – «Мелодии подводного мира» из авторской серии научно-болашакских романов под общим названием «Кеңістік көшпенділері» – «Кочевники Вселенной» в издательстве «Фолиант» в Астане.

2008. Был опубликован биобиблиографический указатель «Жүніс Сахиев», Центральная научная библиотека, Министерства образования и науки Республики Казахстан.

2009. Вышел в свет десятый научно-болашакский роман «Жасампаздық қиырында» – «На периферии побеждаемости» из авторской серии научно-болашакских романов под общим названием «Кеңістік көшпенділері» – «Кочевники Вселенной».

2011. Вышел в свет одиннадцатый научно-болашакский роман «Ғарыштан келген гүл» – «Цветок из космоса» из авторской серии научно-болашакских романов под общим названием «Кочевники Вселенной».

2013. Опубликован двенадцатый научно-болашакский роман «Күзетші» – «Сторож» из авторской серии научно-болашакских романо в под общим названием «Кеңістік көшпенділері» – «Кочевники Вселенной».

2014. В Астане в издательстве «Фолиант» по рекомендации Министерства Образования и науки Республики Казахстан в серии «Үлкен энциклопедия» впервые на казахском языке вышла энциклопедия «Астрономия» автора-составителя Жуниса Сахиева.

Награды, звания

1990. За научно-исследовательскую работу, проведенную с помощью телескопа «Мицар» в 1988 году во время великого противостояния Марса с Землей, и 60 рисунков планеты, нарисованных цветным карандашом, за результативные научные рассуждения, по рекомендациям ученых Института Астрофизики Национальной академии наук Республики Казахстан и ученых-астрономов московского научного журнала «Астрономический вестник», утвержден действительным членом Всесоюзного Астрономо-геодезического общества Физико-математического Отделения АН СССР.

1994. В Дни индийской литературы в Казахстане в Доме Союза писателей Казахстана вручен диплом лауреата литературной премии Союза писателей Казахстана и общества Жандос за третью книгу «Шеңбердің түйісуі» – «Соединение кольца» из авторской серии научно-болашакских романов под общим названием «Кеңістік көшпенділері» – «Кочевники Вселенной».

1995. Награжден Почетной грамотой Министерства культуры, информации и общественного согласия Республики Казахстан за активное участие в выпуске энциклопедии «Абай», посвященной 150-летию великого поэта.

2011. При закрытии 1-го Международного Конгресса писателей-болашакгеров и футурологов, проходившего в Назарбаев университете в Астане, Жунису Сахиеву торжественно вручены диплом Международной премии Байқоңыр и космостатуетка за большой вклад авторскими серийными научно-болашакскими романами под общим названием «Кеңістік көшпенділері» – «Кочевники Вселенной» в развитие мировой научно-болашакской мысли.

**THE MAIN DATES OF CREATIVE AND
SCIENTIFIC ACTIVITY OF THE WRITER-
BOLASHAKGER, ANCESTOR OF SERIAL
SCIENTIFIC AND BOLASHAKTIC NOVELS IN
KAZAKHSTAN, LAUREATE OF THE LITERARY
PRIZE OF THE UNION OF KAZAKHSTAN
WRITERS, «BAIKONYR» INTERNATIONAL PRIZE
LAUREATE, FULL MEMBER OF ASTRONOMIC
AND GEODESIC SOCIETY OF USSR ACADEMY
OF SCIENCES ZHUNIS SAKURPAGY**

Zhunis Sakurpagy was born in 1950, march, 1 in Almaly aul, Baidibek region, South-Kazakhstan oblast.

1956-1966. Studied at the K.I. Satpayev secondary Kazakh school in Almaly native aul.

1966-1968. Telegrapher at the district signal service of Chayan regional center.

1968-1970. Served in the Army as telegrapher and radio operator holding a post of department commander in rank of sergeant.

1970-1971. Telegrapher, technician of broadcasting and simultaneously as meteorologist at the Chayan meteorological station of the Kazhydromet.

1971. Wrote his first scientific-bolashaktic novel «The nest of life» under the common name «Nomads of the Universe».

1971-1972. Electrician of ATS at the cotton factory in Alma-Ata city.

1972-1977. Student of the philological faculty of the Abu Nasr al-Farabi Kazakh State University.

1974. For the first time published the third part named «In deep» of the scientific and bolashaktic story-bouts rimes «Echo of Atlantis» in the republican newspaper «The pioneer of Kazakhstan».

1976. Journal version of the scientific-bolashaktic novel «When it starts to rain» of the author's series of scientific-bolashaktic novels under a common name «The nomads of Universe» was published in two numbers of «Semey tany» oblast newspaper.

1976. There were published the scientific results of his observations of the lunar eclipse on July, 1975 in republican scientific and popular journal «Earth and Universe».

1977. Journal version of the scientific-bolashaktic novel «When it starts to rain» of the author's series of scientific-bolashaktic novels under a common name «The nomads of Universe» was published in the writers' collection «A fresh breeze».

1977-1980. Translator of TASS materials at «Sport» republican newspaper.

1980-1986. Editor in history, geography and Kazakh language and literature at «School» publishing house.

1981. The journal version of the first scientific-bolashaktic novel «The nest of life» of author's series of scientific-bolashaktic novels under a common name «The nomads of Universe» and scientific-bolashaktic story «Before the rising

star» was published in the author's collection «Firestone» at «Zhalyn» publishing house.

1983. The journal version of his first scientific-bolashaktic novel «The nest of life» of author's series of scientific-bolashaktic novels under a common name «The nomads of Universe» together with other scientific-bolashaktic stories was published at «Zhalyn» publishing house.

1984. The journal version of the ninth scientific-bolashaktic novel «The backpack» of author's series of scientific-bolashaktic novels under a common name «The nomads of Universe» was published in author's collection named «A trip to paradise» at «Zhalyn» publishing house.

1986. A scientific-bolashaktic story «A clue is at the Earth» in author's collection named «A red ray» was published at «Zhalyn» publishing house.

1986-1989. Senior research editor at the department of scientific and methodical literature of the State committee by publishing, polygraph and book trade of Kazakhstan.

1987. The tale version of the second scientific-bolashaktic novel «The debt» with a preface of the Kazakh scientist A.Zh. Mashani of author's series of scientific-bolashaktic novels under a common name «The nomads of Universe» together with other scientific and bolashaktic stories was published at «Zhalyn» publishing house.

1986-2002. Research editor, senior research editor and a head of department of scientific editorship in technique and astronomy at the chief editorial office «Kazakh encyclopedia».

1989. Participated in the All-Union seminar of fiction writers at Dubuly town, Latvian Republic, where the first among Kazakh fiction writers received a recommendation of the All-Union seminar for the entry as a member into the USSR Union of writers written by the leader of seminar, well-known Russian writer Sergei Snegov.

1991. The tale version of the third scientific-bolashaktic novel «Connect the ring» of author's series of scientific-bolashaktic novels under a common name «The nomads of Universe» was published at «Zhalyn» publishing house.

1996. The journal version of the sixth novel «Desired of all possible worlds» of author's series of scientific-bolashaktic novels under a common name «The nomads of Universe» was published at the pages of popular scientific and cognitive journal «Nemezida» at Prague, the capital of Czech Republic, in the Czech language.

1999. The fourth scientific-bolashaktic novel «The nomads from the space» of author's series of scientific-fiction novels under a common name «The nomads of Universe» was published at «Zhazushy» publishing house.

2002. The fifth scientific-bolashaktic novel «The echo of Mars» of author's series of scientific-bolashaktic novels under a common name «The nomads of Universe » was published at «Bilim» publishing house.

2002-2005. Chief editor at «Folio» publishing house in Astana city.

2003. The sixth scientific-bolashaktic novel «Desired of the possible worlds» of author's series of scientific-bolashaktic

novels under a common name «The nomads of Universe» was published at «Gylym» publishing center in Almaty city.

2004. The seventh scientific-bolashaktic novel «Aul had roamed to Sholpan planet» of author's series of scientific-bolashaktic novels under a common name «The nomads of Universe » was published at «Elorda» publishing house in Astana city.

2005. Chief editor of scientific and cognitive edition «Sirius» in Astana city.

2006. The eighth scientific-bolashaktic novel «The witness to cosmic history» of author's series of scientific-bolashaktic novels under a common name «The nomads of Universe» was published at «Elorda» publishing house in Astana city.

2008. The ninth scientific-bolashaktic novel «Melodies of underwater world» of author's series of scientific-bolashaktic novels under a common name «The nomads of Universe» was published at «Folio» publishing house in Astana city.

– The biobibliographical index named «Zhunis Sakhiev» was published by the Central Scientific Library, Ministry of Education and Science of RK.

2009. The tenth scientific-bolashaktic novel «At the periphery of triumph» of author's series of scientific-bolashaktic novels under a common name «The nomads of Universe» was published.

2011. The eleventh scientific-bolashaktic novel «The flower from the space» of author's series of scientific-bolashaktic novels under a common name «The nomads of Universe» was published.

2013. The twelfth scientific-bolashaktic novel «The watchman» of author's series of scientific-bolashaktic novels under a common name «The nomads of universe» was published.

2014. In Astana at «Folio» publishing house for the first time in the Kazakh language there was published «Astronomy» encyclopedia by the author-compiler Zhunis Sakurpagy in «The great encyclopedia» series.

Titles and awards

1990. For the scientific and research work carried out with the help of telescope «Mitsar» during the great opposition of Mars planet with the Earth and 60 drawings painted with colored pencils, and for effective scientific arguments by recommendations of scientists of the Institute of Astrophysics of Kazakhstan Academy of Sciences, scientists-astronomers of scientific journal «Astronomicheskii vestnik» in Moscow was confirmed a full member of the All-Union Astronomic and Geodesic Society of physical and mathematical department of USSR Academy of Sciences.

1994. Rewarded with the Diploma of Laureate of the literature prize of Kazakhstan Union of Writers for the third book «Connect the ring» of author's series of scientific-bolashaktic novels under a common name «The nomads of Universe».

1995. Rewarded with the diploma of the Ministry of Culture, Information and Public Consent of the Republic of Kazakhstan for active participation in publishing the encyclopedia «Abay» devoted to 150 years of the great poet.

2011. The Diploma of the «Baikonyr» International Prize was given to Zhunis Sakurpagy and cosmic statuette for the

great contribution with the author's serial scientific-bolashaktic novels under a common name «The nomads of Universe» to the development of world scientific and bolashaktic thought at closing of the first International Congress of fiction writers and futurologists taking place at «Nazarbayev University» in Astana city.

**ҚАЗАҚСТАНДА АВТОРЛЫҚ СЕРИЯЛЫ
ҒЫЛЫМИ-БОЛАШАҚТЫҚ РОМАНДАР
ЖАЗУДЫ АЛҒАШ БАСТАҒАН ЖАЗУШЫ-
БОЛАШАҚҒЕР, ҚАЗАҚСТАН ЖАЗУШЫЛАР
ӘДЕБИ, ХАЛЫҚАРАЛЫҚ «БАЙҚОҢЫР»
СЫЙЛЫҚТАРЫНЫҢ ЛАУРЕАТЫ, БҰРЫНҒЫ
КСРО ҒА АСТРОНОМИЯ-ГЕОДЕЗИЯ
ҚОҒАМЫНЫҢ ТОЛЫҚ МҮШЕСІ ЖҮНІС
САҚҰРПАҒЫНЫҢ ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ
ЖӘНЕ ҒЫЛЫМИ ҚЫЗМЕТТЕРІНІҢ
ҚЫСҚАША ОЧЕРКІ**

Қазақ ғылыми болашақгерлік жанрының ауыр жүгін нардай көтеріп, авторлық сериялы ғылыми-болашақтық романдар жазуды алғаш бастап жазған белгілі жазушы-болашақгер, Қазақстан Жазушылар одағының мүшесі (1991), «Жандос» атындағы әдеби сыйлығының лауреаты (1994), Халықаралық «Байқоңыр» сыйлығының лауреаты (2011) Жүніс Сақұрпағы (Куәлігінде тегі Сахиев деп орысша жазылған) 1950 жылғы Наурыз айының 1-ші жаңа күнінде еліміздің Оңтүстік Қазақстан облысы Бәйдібек ауданына қарасты Алмалы ауылында дүниеге келген.

Ұлты – қазақ. Қазақстан Республикасының төл азаматы. Әкесі Сақтан төрт жасында жетім қалып, анасы Құлханыстың жұлдызды аспан әлемі жайлы айтқан аңыз-өңгімелерін тыңдап өскен ол өзге жұлдыздар жүйесіне ұшып барып келуді армандап өсті. Мектепке бармай тұрған кезінің өзінде-ақ ауылдас достарына жұлдызды әлемдегі қандай да бір ғаламшарға алып Самұрық күспен қалай ұшып барып келгені жөнінде ойынан әңгіме құрап айтып жүрді. 1957 жылы алғашқы Жер серігінің қазақтың қасиетті жері – Жер кіндігі Байқоңырдан ғарыш кеңістігіне ұшып шығып, Ғарыш дәуірінің басталуы, адамзат өкілінің Байқоңырдан тұңғыш рет ғарыш кеңістігіне самғауы оның арманына

канат бітірді. 1960 жылғы Мамыр айында Қазақстанның Оңтүстік өңірінде іс сапарда жүрген ұлы жазушы Мұхтар Омарханұлы Әуезовтің Жүніс туылып өскен ауылы Алмалыдағы оқып жүрген Қаныш Имантайұлы Сәтбаев атындағы қазақ орта мектебінде болуы жазушылыққа бет қоюына үлкен әсерін тигізеді.

1966-1968 жылдары еңбек жолын осы Бәйдібек ауданының орталығы – қала типті Шаян елді-мекеніндегі аудандық байланыс бөлімшесінде телеграфшы болып бастап, радио торабында техник, Қазақстан Республикасы Гидрометеорология қызметінің Шаяндағы ауа райын бақылау-зерттеу стансасында ауа райын бақылап-зерттеуші жұмыстарын қатар атқарды. 1968-1970 жылдары әскер қатарында телеграфшы, қысқа толқындарда жұмыс жасайтын әскери радиостансаларда радист болып ел алдындағы азаматтық, әскери боршын өтеді. 1970 жылы елге оралғаннан кейін аудандық байланыс бөлімшесіндегі телеграфшы, Шаян ауа райын бақылау-зерттеу стансасындағы ауа райын бақылап-зерттеуші жұмыстарын одан әрі жалғастырды. 1971-1972 жылдары Алматы қаласындағы Мақта-мата комбинатының автоматты телефон стансасында электртехник болып жұмыс жасады.

1972–1977 жылдары Әбу Насыр әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық университетінің Филология факультетінде оқыды. Университет қабырғасында жүргенде Халық аспаптары оркестрі атанған домбыра оркестрі құрамында күй тартты. Бесінші курсында оркестрге жетекшілік етті. 1977–2007 жылдары «Мектеп» баспасының Тарих және география, Қазақ тілі мен әдебиеті редакцияларында редактор, Қазақстан Республикасы Баспа полиграфия және кітап саудасы істері жөніндегі Мемлекеттік комитетінде аға ғылыми редактор, «Қазақ энциклопедиясы» Бас редакциясында Техника және Астрономия ғылыми редакциясының меңгерушісі, Астана қаласындағы «Фолиант»

баспасының бас редакторы, Астана қаласында шығатын «Ел» газеті құрамындағы «Сүмбіле» ғылыми-танымдық басылымының автор-редакторы қызметтерін атқарды.

Жүніс Сақұрпағы 1971 жылдан бері «Кеңістік көшпенділері» деген жалпы айдармен қазақ әдебиетінің ғылыми болашақгерлік жанрында тұңғыш авторлық сериялы ғылыми-болашақтық романдар жазып келеді. Бүгінгі күнге дейін жазып бітірген ғылыми-болашақтық романдарының он екісі: «Тіршілік ұясы» (1983), «Борыш» (1987), «Шеңбердің түйісуі» (1991), «Көктен келген көшпенділер» (1999), «Марстан шыққан жаңғырық» (2002), «Қимайтын өлем» (2003), «Шолпанға көшкен ауыл» (2004), «Космотарих куәсі» (2006), «Су әлемінің саздары» (2008), «Жасампаздық қиырында» (2009), «Ғарыштан келген гүл» (2011), «Күзетші» (2013) ғылыми-болашақтық романдары жеке-жеке кітап болып жарыққа шықты. «Қимайтын өлем» ғылыми-болашақтық романының журналдық нұсқасы қазақ ғылыми болашақгерлік жанры тарихында тұңғыш рет шет ел асып, Шығыс Еуропадағы Чех Республикасының астанасы Прагада «Немезида» ғылыми-көпшілік журналында чех тілінде жарияланды.

Жүніс Сақұрпағы 1989 жылғы Желтоқсан айында Латыш Республикасының астанасы Рига қаласы маңындағы Дубултыда өткен жазушы-болашақгерлердің бүкілодақтық семинарында орыс тіліне ықшам аударылған «Тіршілік ұясы» мен «Соқтығысу» ғылыми-болашақтық романдарының терең ғылыми идеялылығы үшін қазақ жазушы-болашақгерлері ішінде алғаш болып семинар атынан, оның жетекшісі, Ресейдің белгілі жазушы-болашақгері Сергей Снеговтың қолтаңбасымен КСРО Жазушылар одағына мүше болуға кепілдеме алды. Сериясының «Ай әжімі», «Аққулық ару айтқан сыр», «Ақылға келу», «Ақсызат», «Арайлықтар таққан айып», «Ғарыштан келген гүл», «Дабыл», «Жаңбыр жауғанда», «Кеңістіктегі керуен»,

«Қимайтын әлем», «Қолқоржын», «Соқтығысу», «Уақыт қайтарымы», «Ұмыт қалған ғұмыр», «Шолпан таңы атқанша» ғылыми-болашақтық романдарының журналдық нұсқалары «Семей таңы», «Лениншіл жас», «Жас алаш», «Қазақстан пионері», «Ұлан», «Жетісу», «Астана дауысы», «Голос столицы», «Вечерний Алматы», «Өркениет», «Горизонт» газеттері мен «Білім және еңбек», «Зерде», «Простор» журналдарында жарияланды.

Жазушы-болашақгер қазақ ғылыми болашақтық жанры жөнінде мерзімді баспасөз беттерінде «Керуен тізбегі үзілмесін», «Жер астынан ғарышқа...», «Фантастика тынысы», «Қазақ ғылыми фантастикасының батыл болжамдары» Қазақ КСР қысқаша энциклопедиясының қазақ және орыс тілдеріндегі томдарында «Фантастика», «Қазақ әдебиеті» энциклопедиясында «Ғылыми фантастика», «Қазақ ғылыми фантастикасының даму қарқыны», әлем ғылыми фантастикасы жөніндегі «Англия фантастикасы», «Болгария фантастикасы», «Бразилия фантастикасы» мақалалары жарияланды. Қазақ тіліне аударған Астрофизика, Астрономия оқулықтары «Мектеп» баспасынан жарық көріп, оқырманның мол сұранысына ие болды. Жүз мыңнан аса таралыммен бірнеше рет қайта басылды.

Жүніс Сақұрпағы ғылыми болашақгерлік жанрындағы өзінің қарымды қаламгерлік қабілетін республикалық басылымда "Қазақстан пионері" газетінде сол кездері жарияланған "Атлантида жаңғырығы" көп авторлық ғылыми-болашақтық повесть-бурименің өзі "Тұңғиықта" деп атаған бөлімін жариялауымен ерекше байқатқан болатын. 1976 жылы Семейде шығатын облыстық "Семей таңы" газетінің Желтоқсан айындағы екі нөміріне оның "Жаңбыр жауғанда" ғылыми-болашақтық романының журналдық нұсқасы жарияланды. Ал "Білім және еңбек" журналының 1977 жылғы 1-ші нөмірінде жарияланған "Уақыт қайтарымы" ғылыми-болашақтық романының

"Әке өсиеті" делінген ықшам нұсқасы үшін жылдың соңында журнал бетінде жарияланған ғылыми-болашақтық шығармалардың үздігі - лауреаты атанады. "Жаңбыр жауғанда" ғылыми-болашақтық романының журналдық нұсқасы сол 1977 жылы "Жалын" баспасынан жарық көрген "Жібек жел" жазушылар жинағына енді.

Осындай шығармашылық жетістіктерінен кейін Жүніс Сақұрпағы 1971 жылдан өзі бастап жазған авторлық сериялы ғылыми-болашақтық романдарын жеке-жеке кітап етіп шығару жолына түсті.

Қазақ елін құраған ата-бабаларымыздың дүние әлемін тани түсуге жасаған ұлы талпыныстарын тарихтан жақсы білеміз. Қазақ аңыздары мен ертегілеріне мән бере қарасақ, бүгінгі заманғы дамуымыздағы ғылыми жаңалықтардың көптеген элементтерінің сол туындыларда бар екендігіне көз жеткіземіз. Тек олардағы ой мен идеялар қарапайым қиял-ғажайыптық тұрғыда, тек өткен шақта суреттеледі. 1957 жылғы Қазан айының 4 жаңа күнінде қасиетті жеріміздің әлемге әйгілі аймағы – Байқоңырдан Ғарыш эрасы басталды. Сол жылы ұлы ғалым, геолог, фарабитанушы, Қазақстан Ұлттық Ғылым академиясының академигі Ақжан Жақсыбекұлы әл-Машани "Жер астына саяхат" ғылыми-болашақтық романын жарыққа шығарды.

Содан бастап қазақтың аңыз-ертегілері өзінің жолымен, зерттеушілерімен қалып, ғылыми болашақгерлік жанры белең алды. Бір топ жазушы-болашақгерлердің бірді-екілі кітаптары оқырманға жол тартты. Ал сексенінші жылдардың басында қазақ ғылыми болашақгерлік жанрының шаңырағына жазушы-болашақгер Жүніс Сақұрпағының 1971 жылы бастап жазған "Кеңістік көшпенділері" авторлық сериялы ғылыми-болашақтық романдары келді. Серия шығармаларына тоқтамас бұрын мен оның жалпы айдарының не себепті "Кеңістік көшпенділері" аталғанын қысқаша түсіндіре кетейін. Бір кездері өзге бір

ұлттың өкілі "Көшпенділердің ұрпағысың" десе, кәдімгідей намыстанып та қалатынбыз. Бұл – ақиқат. Ал шындығында, уақыт пен тарихтың өзі дәлелдегендей, көшпенділік өмір халқымыздың ұлы табиғатты аялау мен қорғаудағы нағыз дана тәсіл болды. Автор сериясының төртіншісі – «Көктен келген көшпенділер» ғылыми-болашақтық романында айтылатындай, ата-бабаларымыз бір жерді дәл бүгіндегідей таптап, түтіндетіп, газдандырып отыра бермей, қоныс тепкен жері таптала, шөбі қурай, суы лайлана бастағанда екінші жерге қоныс аударып, ол жердің қайта қалпына келуіне мүмкіндік тудырып отырған.

Әлбетте, Жүніс Сақұрпағының сериялы ғылыми-болашақтық романдары тақырыптарының аясы кең. Олардағы оқиғалар Ғалам кеңістіктерінде ғана емес, жер беті, жер асты, су беті, су асты кеңістіктерінде де өтіп жатады. Сондықтан олардың тақырыптары да әралуан, бір бірімен жалғаспайтын жеке-дара дүниелер. Серияның тұңғышы, "Маңызды мақсат", "Ұрпақтармен ұшырасқанда", "Қайтар жолда", "Тірішілік ұясы" делінген ірі-ірі төрт бөлімнен тұратын "Тірішілік ұясы" ғылыми-болашақтық романында қазақ археологтары ежелгі Байқоңыр ғарыш айлағы аймағынан жерге қағылған алты қырлы монумент, оның ішінен ертеректе жұлдызаралық сапарға аттанған ғарышкерлердің бірінің жазып қалдырған жазбасын табады.

Әсет есімді ғарышкер басшылық еткен бір топ ғарышкерлер өзге жұлдыз жүйесіндегі Шұғыла делінген ғаламшарға ұшып барған, ол ғаламшарда Жерімізде Мүз дәуірі болғанға дейін өмір сүрген адамдардың ұрпақтарымен кезіккен. Олардан көптеген ғылыми-тарихи мәліметтер алып, Жерге қайта оралғанда өздері өмір сүрген кездегі адамдардың ұрпақтарының Кит шоқжұлдызындағы тірішілікке қолайлы ғаламшарға көшіп кеткенін біледі. Оған себеп, кезекті Мүз дәуірінің басталуы. Бірақ түгелдей көшпеген. Көш барысында түрлі себептермен Жерде қалып

қойған адамдар қайтадан көбейіп, дамып-жетіле бастаған. Ғарышкерлер тіл айырмашылықтары болғандықтан олармен толыққанды тілдесе алмайды, сол себепті көшкен ұрпақтары жасырып қалдырған хатта айтылған ғаламшарға аттанбаққа жиналады. Ұшар алдында осы оқиға жөнінде жазған жазбаларын алты қырлы монумент ішіне қалдырады. Ғалымдардың тауып алғаны осы еді.

Ғылымда бізден де бұрын дәл бүгінгідей, тіпті, бұдан да дамыған өркениетті елдер болған, ғарыш кеңістігін игерген деген болжамдар аз айтылып жүрген жоқ. Автор ғылыми-болашақтық романында "Жер ғаламша-рымыз ғарыштағы адам баласы дамып-жетіліп, ғарышты игеріп, әр Мұз дәуірі басталар алдында өзге жұлдызды жүйелерге жұлдызаралық кемелерімен ұшып кетіп жататын тірішілік ұясы емес пе екен?" деген ой тастайды. Автордың бұл ғылыми-болашақтық романының журналдық нұсқасы 1979 жылы "Білім және еңбек" ғылыми-көпшілік журналында жарияланды.

Кезінде ұлы ғалым, геолог, фарабитанушы Ақжан Жақсыбекұлы әл-Машани "Жүністі қазақ халқының адамдық рухани қасиеті мен озық ойын халықаралық аренада танытатын жазушы-болашақгер деп білемін" деп бағасы мен батасын берген автор сериясының екіншісі – "Арман сапарында", "Адамзат үшін арпалыста", "Бақытты жолда", "Борыш" делінген төрт бөлімді "Борыш" ғылыми-болашақтық романының ғылыми идеясы да терең.

Әке-шешесінен, шет елде сапарда жүріп, қапылыста болған жеңіл көлік апатынан қаза тапқан сүйген қызы Әйкеннің қайғыларына төзе алмаған Әлімхан есімді ғарышкер өзі сұранып жұлдызаралық сапарға аттанады. Содан, олар Күннің әрбір жарқылынан болатын кедергіден өз осіндегі тәуліктік айналысын тоқтатып, тұрғындарының өмірлеріне қатер тудырған ғаламшарға тап болады. Өздері жұлдызаралық кемеге айналдырып алған "Қазақстан"

астероидымен ғаламшардың шетін соғып, айналу қалпына келтіреді. Осы ерліктері үшін ғаламшар тұрғындары Әлімханға адам баласының өткен өмірін көзге көрсете алатын "Ес" делінетін құрал сыйлайды.

Жерге оралған соң Әлімхан сол құрал арқылы түр-түрпаты, мінез-құлқы мен парасаты, тағдыры әке-шешесіне ұқсайтын кісілер табады. Сөйтіп, оларды келінді ету мақсатында сүйген қызы Әйкен мерт болған шет елге сапар шегеді. Бірақ ол ұзақ ізденісінен нәтиже болмайды. Әйкен көлік апатына ұшыраған жерде зиянды қару сынағы жасалған, топырағы күйіп кеткен. Көңілсіз елге оралған Әлімханның үміті оянады. Ол бір күні Әйкеннің Ақлима есімді құрбысынан аумамайтын қызды кезіктіреді. Құралы арқылы сырласа келе Әйкенінің денесінің дәстүр бойынша елге әкелініп қайта жерленгенін біледі. Әйкенді өз елімізден іздейді, одан аумаған қызды табады. Үйленіп, мақсатына жетеді.

Автордың ғылыми идеясы түсінікті. Адам да, мал да, құс та, жер беті мен судағы тірінің бәрі де топырақ пен судан нәр алады. Зиянды қару сыналып күйіп кеткен топырақта не өспек? Әлімхан сүйген қызын табиғаты таза туған жерден тауып отыр. Ендеше, табиғаты таза болмаған жерде даму да жоқ. Автор тұжырымы осы.

Адам баласының бүгінгі күннің өзінде-ақ табиғат пен техникаға ғана емес, өз тәніне де өзгерістер жасап келе жатқаны бәрімізге жақсы мәлім. Ал оның адам баласының жеке өзіне ғана емес, күллі адам баласының болашағына да залал келтіретініне ой жіберіп көрдік пе? Жүніс Сақұрпағы сериясының үшіншісі - "Шеңберлі аралда", "Даңқ шеңберінде", "Шеңбер ширегінде", "Шеңбердің түйісуі" делінген төрт бөлімді "Шеңбердің түйісуі" ғылыми-болашақтық романы осы көкейкесті мәселені қозғайды. Атлант мұхитындағы жасанды "Атлантида" аралына демалуға барған қазақтың екі жігіті қапелімде

ғылымның мансапқор-қарақшыларының қолына түседі. Қарақшылар жігіттердің өте күрделі есеп шығара алатын қабілеттерін байқаған еді. Даңқтарын асыру мақсатында кұпия зертханаларында екі жігіттің бет-әлпеттерін "Қар адамы" бет-әлпеттеріне келтіреді.

Содан бастап олар әлем елдеріндегі ірі-ірі цирктерде екі жігіттің «Қар адамы" бейнесіндегі өнерлерін көрсетіп, аз уақыттың ішінде даңқ шыңына көтеріледі. Екі жігіттің "Атлантида" жасанды аралында танысқан Қарашаш, Қарлығаш есімді ұнатымды қыздары бар еді. Ғылым қарақшылары өнер сапарлары барысында сол қыздар тұратын, тауға жақын орналасқан қалаға келеді. Цирк ойыны жүріп жатқан мезеттерде екі жігіт қызық көруге келген екі қызды байқап, қатты күйініп, үзіліс сәтінде сыртқа қашып шығып, тау асады. Сол тауда күнелтіп жүріп, шын Қар адамдарымен ұшырасады.

Ғылым қарақшыларының басшысы екі жігітті әуе кемелерінен бақылау арқылы іздеп табады. Тау басында екі жақтың қақтығысы басталады. Қар адамдары екі жігітке көмектеседі. Ғылым қарақшыларының басшысы күзға құлап мерт болады. Ел ғалымдары мен дәрігерлері жігіттерді емдеп, қайта қалыптарына келтіреді. Қар адамдарына үй тұрғызып, жағдай жасайды. Ғылыми-болашақтық роман осындай жағымды оқиғамен аяқталады.

Бұл жабайылықтан арылып, күрделі техниканы игеріп, дамыған, өркениеттенген адам баласының мансапқорлыққа түскен өкілдерінің қателікке ұрынуы салдарынан таудағы Қар адамдарымен жанасуының көрінісі, өмір шеңберінің түйісуі. Ой жіберіп қарасақ, бүгінгі күннің өзінде-ақ адам баласында ерін, қас, кірпік, тырнақ бояп, одан қала бере бет теріні алмастырудың қарқын алып бара жатқанын анық байқаймыз. Автор осы қателікке алаңдайды.

Жүніс Сақұрпағының бұл ғылыми-болашақтық романына 1994 жылғы Қараша айының 30 күнінде, Үнді жазушы-

ларының Қазақстандағы Әдеби күрндерінде, Қазақстан Жазушылар одағының кең залында салтанатты түрде одақтың Жандос атындағы әдеби сыйлығының лауреат дипломы берілді.

Қазақ халқының көшпенділік өмірінің ұлы табиғатты аялау мен қорғаудағы ең дана тәсіл екенін Ғаламдық масштабта көрсететін автор сериясының төртіншісі, "Қазақ жері", "Тарылған табиғат", "Тазарған табиғат", "Жер жайлау" делінген төрт бөлімді "Көктен келген көшпенділер" ғылыми-болашақтық романының мазмұн-идеясы терең. Кезекті еңбек демалысын алған жұлдызшы ғалым Жайлау Жаһангерұлы астанадан өзі туылып өскен ауылындағы ағасының үйіне келеді. Атқа қонып, балалық шақтары өткен Көк жайлауға барады. Оған жақындай бере, аспаннан тап Бикеш шоқ жұлдызындай жарқыраған денелер жасыл жермен жанасып, үлкен киіз үйлі ауылға айналады.

Жайлау ол ауылдың басшыларымен, тұрғындарымен жүздеседі. Көктен келгендер аса дамыған, бір Жұлдызаралды тұтастай мекен еткен көшпенділер. Олар Жер ғаламшарынан осы қазақтың Көкжайлауы таңдаған. Жер ғаламшарының басқа аймақтары, ол аймақтарда тұратын тұрғындардың балалық санаға тән әрекеттері ұнамаған. Сондықтан да олар Жер ғаламшарындағы дамыдық деген елдердегі артық құрылыс атаулыны өздері ойлап тапқан "Тартылыссыз құбыр" арқылы ғарыш кеңістігіне шығаруға кірісіп кетеді. Оларға қарулы елдерде жасалған ешбір оқ та, ең қуатты деген жарылғыш атаулы да дарымайды. Сөйтіп, аз ғана уақыттың ішінде олар күллі Жер шарын жасыл жайлауға айналдырады. Көктен келген көшпенділердің қай қайсысының кеудесінде де Күн жүйемізіндегі Қоңырқай ғаламшар – Сатурнның суретінен аумаған белгі бар. Жайлау Жаһангерұлының бақылап-зерттеп жүргені де сол сақиналы алып ғаламшар болатын.

Оның мәнісін көктен келген көшпенділер: "Бір заманда арғы ата-бабаларымыз осы Жер сияқты ғаламшарда тұрған,

дами келе оның бетін осындай артық құрылыстармен толтырып, ғаламшар тынысын тарылтқан, ақыр соңында оларды "Тартылыссыз құбырымен" ғаламшар төңірегіндегі ғарыш кеңістігіне шығарып жіберіп, өздері өзге ғаламшарға көшкен, содан бастап ол ғаламшар осы Күн жүйесіндегі Қоңырқай ғаламшар – Сатурн сияқты сақиналы ғаламшарға айналған" деп түсіндіреді. Осы ойтұжырымына байланысты, автор Қоңырқай ғаламшарды ғылыми-болашақтық романының өне бойында оқырманның есіне салып отырады.

Күн жүйеміздегі Қызыл ғаламшар – Марстың көлемі жағынан да, өз осінде тәуліктік айналысы мен жыл мезгілдерінің ауысымы жағынан да Жерімізге өте ұқсас білмейтініміз кем де кем. Ал соны Жеріміздей тірішілікті ете аламыз ба? Ол үшін қаншама күш жұмсауымыз керек? Бұл тұста кезінде иен жатқан кең-жазира даламызды дана ата-бабаларымыдың қалай қажырлы еңбекпен қалай гүлдендіріп, сұғанақтаған сырт жаудан ақ білектерінің күшімен, ақ найзаларының ұшымен қорғап, ұрпақтары – бізге аманат етіп қалдырғаны көз алдымызға келеді. Сол даналық, батылдық пен батырлық, қайсарлық пен парасаттылық, өркениеттілік бәріміздің де бойымызға дарыған. Ал бүгіндегі дамыған адам баласының жер таңдауы енді Жер ғаламшарымызбен шектелмек емес. Ғылым қарқын алды, техника күрделенді, қозғалыс жылдамдығы артты. Адам көзі көктегі Айдан бастап, одан әрідегі ғаламшарлар мен жұлдыз аралдарға түсті. Басты мақсат, жаңа ғаламшар табу, оны осы Жерміздей игеру.

Жүніс Сақұрпағы сериясының бесіншісі – «Марстан шыққан жаңғырық» ғылыми-болашақтық романында Қайыргелді бастаған бір топ жас қазақ отбасын Қызыл ғаламшарға қоныстандырады. Олар ауасы мен суы құрғап, топырағы тозған, дүлейлі құмды дауылы басылмаған Қызыл ғаламшарды қазақ жеріне айналдырады. Автор кейіпкерлері

Қызыл ғаламшардың кең даласын ғана емес, күллі Күн жүйеміздегі ғаламшарлар атаулыда жоқ, көлденеңі 600 шақырымға, биіктігі 26 шақырымға жететін ғаламат тау басын бағындырады. Оның сол ең биік төбесіндегі жазыққа қазақтың киіз үйлі үлкен ауылын қоныстандырады.

Қызыл ғаламшардың дүлейлі табиғатымен алыса жүріп, оның тозған топырағына арнайы техникаларымен көң сеуіп, микроорганизмдер жіберіп, тірілтіп, өздері жайлаған қазақ жерін жасыл өлемге айналдырады. Артынша оған сырт көз түседі. Өзге жұлдыз жүйесінің табиғат қаскөйлері "дайын асқа" тап болмаққа әрекет жасайды. Қазақ қаһармандары оларды кейін қайтарады. Бұл оқиғалар ғылыми-болашақтық романның "Екінші Жер", "Екінші өмір", "Екінші атамекен", "Атамекен үшін айқас" бөлімдерінде ғылыми көркем тілмен суреттеледі. Бұл шығармадағы батылдық пен батырлықтың бүгінгі ғана емес, келешек ұрпақтарымыға да үлкен үлгі-өнеге болары сөзсіз.

Автор сериясының «Ғажайып әлем», «Екі түсті әлем», «Ақиқат жолында», "Оянған қабілет" бөлімді алтыншысы – "Қимайтын әлем" ғылыми-болашақтық романының ғылыми түп идеясы түрлі түссіз әлем – мағынасыз әлем дегенге саяды. Күн жүйеміздегі Жер ғаламшарымыздың тұсынан ұшып өтіп бара жатқан өзге жұлдыз жүйесі ғарышкерлерінің жұлдызаралық кемесінен ақау табылып, аз уақытқа қазақ ауылы маңына қонады. Кемедегі ғарышкерлер туылып өскен ғаламшар түрлі түс атаулыдан мақұрым, сұрықсыз еді. Олар дүние есігін ашқалы бері табиғи түрлі түсті көрмеген, арнайы көзілдірік арқылы жасанды түрлі түсті көріп өскен. Ал қазақ ауылы қоныстанған аймақтың табиғаты ғажап! Мұндай жасыл өсімдіктер мен гүлдер жайқалған әлем оларды баурап әкетеді!

Кеме жөнделіп, ұшуға аз уақыт қалғанда, мұндай ғажайып әлемнен кеткісі келмеген Батыл есімді ғарышкер кемеден секіре жерге құлайды. Көздері кеміс болғанымен,

оның өте жылдам қозғала алатын қабілеті бар. Соның арқасында Батыл кез келген аң мен құсты оңай ұстап, азық етеді. Ауылға жетіп, білім ордасы – мектепке кіріп, батауыш сыныптарға дәріс беріп жүрген Еңлікгүл есімді мұғалимадан қазақ тілін үйренеді. Батылдың басты арманы көзінің түрлі түсті ешбір арнайы көзілдіріксіз көру қабілетін ояту, табиғаттан тамаша ләззат алу еді. Оқиға күрделене береді. Еңлікгүлді ұнататын Қалыбек есімді жігіт бойын қызғаныш билейді. Ол бірде Батылдың көріністі жасанды түрлі түске бояйтын көзілдірігін құлталқан етеді. Одан болмаған соң арқа тұсынан мылтық оғын атып жаралайды. Бірақ сол кезде жұлдызаралық кемедегі Батылды ұнататын қыз қайта оралып, оны өлімнен құтқарады. Сол қиналған сәтінде Батылдың көзінің табиғи қабілеті оянады. Сол сәттен бастап ғажайып түрлі түсті әлемге қанығады. Ұлы табиғатты қорғау мен аялаудың адам үшін қандай мәнді екенін түсінеді. Екі жұп достасып, екі отбасын құрады.

Автордың бұл ғылыми-болашақтық романының журналдық нұсқасы "Тіршілік" журналында, орыс тіліне аударылып Алматы қалалық "Вечерний Алматы" газеті мен республикалық әдеби "Простор" журналында, одан кейін қазақ ғылыми болашақгерлік жанрында тұңғыш рет чех тіліне аударылып, Чех Республикасының астанасы Прага қаласында шығатын "Немезида" ғылыми-көпшілік журналында жарияланды.

Ойлапқарасақ, түрлі түстен мақұрым қалған ғаламшардың еш қадыр-қасиеті болмайды екен. Адам баласы да, өзге кез келген тіршілік иесі де табиғи ләззатының сексен пайызын түрлі түсті көріністен алады. Одан мақұрым өскен Батыл осындай қадамға барды. Батыл туылып өскен ғалам шартірішілігі жойылып, ақ, қара түспен қалған Ай мен тағы басқа соған ұқсас ғаламшарлар мен серіктерін көз алдымызға елестетеді. Ендеше, өмірден толыққанды ләззат алу үшін қашан да ұлы табиғатты бүлдірмей, тоздырмай әдемі қалпында сақтауымыз керек!

Жүніс Сақұрпағы сериясының жетіншісі – "Аптапты аймақта", "Іздеу сапарында", "Дүниенің көзі", "Шолпанға көшкен ауыл" бөлімді "Шолпанға көшкен ауыл" ғылыми-болашақтық романында айтылған ғылыми идеяның бүгінде Австралия университеті ғалымдарының зертханалық тәжірибеден өткізіп үлгергенінен пікірімді бастағым келеді. Оны 2002 жылы "Қазақстан" телеарнасы мен сол кездегі "ОРТ" телеарнасынан естідік, бәріміз де көрдік.

Ғылыми-болашақтық романның оқиғасы қазақтың Абзал есімді жігіті мен Шолпан есімді қызының арасындағы пәк сезімді махаббаты арқылы өрбиді. Шолпан ғаламшарын зерттеуші қазақ ғалымдарының құрамында жүрген қазақ қызы Шолпан кездейсоқ адасып, Жерден Шолпанға көшіп қоныс тепкен ауылға тап болып, Абзалмен танысады. Ол сүйген қызын жанына жақын алуы үшін жарық сәулесін жұтқыш ғаламат жүйені пайдаланып, Жердегі Шолпанның ауылын түгелдей Шолпандағы өз ауылының жанына көшіріп қоныстандырады. Үйленіп, бақытына, мұрат-мақсатына жетеді.

Бұл ғылыми-болашақтық романның журналдық нұсқасы "Қазақ әдебиеті" газетінде жарияланды, ал 2004 жылы Астанадағы мемлекеттік "Елорда" баспасынан мемлекеттік тапсырыспен кітап болып жарық көрді, Қазақстан Жазушылар одағының әдеби жылдық қорытындысында арнайы атап айтылды. Мерзімді баспасөзде көптеген жақсы пікірлі мақалалар жарияланды.

Күн жүйеміздегі ғаламшарлар мен олардың серіктерінің беттеріне, осы өзіміздің Жерімізге, Жерімізден Айға, Айдан Жерімізге, Жерімізден Қызыл ғаламшарға, Қызыл ғаламшардан Жерімізге кеңістіктен ірілі-ұсақты аспан тастарының алмасып түсіп жататынын көп біле бермейміз. Тек 1995 жылы Күн жүйеміздің ең алып ғаламшары - Асқақ ғаламшар – Юпитерге жиырма бір бөлікке бөлінген құйрықты жұлдыздың соқтығысуының куәгері болдық.

Сөзімді бұлай бастап отырғаным, Жүніс Сақұрпағы сериясының сегізіншісі – "Құпиясы мол қойнау", "Мүз құрсақтағы алып мүсін", "Ғасырлар қойнауынан жеткен үн", "Космотарих куәсі" бөлімді "Космотарих куәсі" ғылыми-болашақтық романының түп ғылыми идеясы осындай құбылыстардан туындаған. Айдың Күн сәулесі ешқашан түспейтін бүйіріндегі мәңгілік мұз-тонды арнайы қуатты техникалармен аршып жатқан қазақтың бір топ ғалымы күтпеген жерден алып динозаврдың мұз болып қатқан денесіне тап болады. Оны Айдағы "Қазақстан" базасындағы тоңазытқышы бар қоймаға әкеледі. Айдың Күн сәулесі түсетін жағы өте ыстық келетін Сондықтан тоңазытқыш үнемі жұмыс жасауға тиісті. Бірақ, техниканың аты – техника. Бірде ұзақ жұмысқа шыдамаған тоңазытқыш істен шығады.

Артынша қойма іші жылып, алып динозаврдың тұла бойы жіпсіп, ол қозғала бастайды. Ғалымдар қатты өбіржиді. Айда оттегі де, су мен азық-түлік те есептеулі. Динозаврды тірі алып қалу үшін ғалымдар арнайы үлкен ғарыш кемесімен Жерге, елге жеткізіп, Хайуанаттар бағына жеткізеді. Динозавр аяғына тұрады. Есеналы бастаған қазақ ғалымдары динозаврдың ми қыртысында сақталып қалған сол заманындағы көріністерді көзі арқылы алып, күрделі құралдармен үлкен экранға түсіріп көру ісіне кірісіп кетеді. Артынша динозаврдың сол замандағы тіршілік әрекеттері экранда пайда болады. Бірақ ол кенеттен аспаннан нөсерлей жауған ірілі-ұсақты аспан тастарынан қорқып қашып барып бір шағын үңгіртасқа тығылады. Сол кезде аспаннан ұшып келген үлкен бір тас дәл сол шағын үңгіртастың жанына түседі де, одан болған қуатты қопарылыстан үңгіртас ішіндегі динозаврымен бірге аспанға қарай атылады.

Бұл табиғи-тарихи көрініс ғалымдарды елең еткізген еді. Бірақ көп кешікпей динозавр ауырып, жағдайы күн санап ауырлай береді. Ғалымдар мен мал дәрігерлері бар

күштерін салып, қолда бар жақсы дәрілермен емдейді. Нәтиже шықпаған сон алыптың организміндегі өзгерістерді арнайы компьютерлік жүйелермен экранға шығару арқылы тексереді. Соңында алып динозавр Жерге аспаннан келіп түскен тастарда болған радиациядан залалданып, жазылмайтын сырқатқа ұшыраған болып шығады.

Ғылыми-болашақтық роман осылай аяқталады. Бұдан «Күн жүйемізде оныншы ғаламшар болған. Оның өркениетті тұрғындары аса қуатты қарулар жасап, оқыс жағдайда ғаламшарларын жарып алған. Оның Жерге ұшып жеткен радиациялы жарықшақтары тып-тыныш, бейқам тірішілік етіп жүрген динозаврларды жойған» деген ғылыми негізді тұжырым туады. Оқырман ғылымдағы "Күн жүйесіндегі оныншы ғаламшар қайда кеткен?", "Жеріміздегі бір заманда дәурен кешкен алып динозаврлар неден жойылған?" деген сұрақтарына осындай жауап алады. Ал автордың негізгі айтпағы, қару күшін еселей берудің соңының ғаламшардың өзін жанғақтай қак жаруға апаратынын еске салу.

Сериясының тоғызыншысы – "Тұңғиықтағы таңғажайыптар", "Сезім сиқырлары", "Су астының патшанымы", "Су әлемінің саздары" бөлімді "Су әлемінің саздары" ғылыми-болашақтық романы. Оқиғалары жер беті мен су тереңіндегі сүңгуір кеме ішінде өтеді. Бас кейіпкер Айдынбек бастаған мұхитшы ғалымдар тобы су тереңін зерттеу барысында бөтен сүңгуір кемені байқайды. Оның ізіне түседі. Бірде кеме ішінде қыз бейнелі сәуле пайда болады да, артынша шын қызға айналады.

Айдынбек те, өзге ғалымдар да су тереңін зерттеп жүрсе де, қолдарынан қазақтың қасиетті домбырасы мен қобызын тастаған емес. Әлгі қыз сол әуенді өз кемесінен арнайы телебайланыс жүйелері арқылы естіп-көріп, қатты әсер алып келген еді. Қыздың Айдынбекке деген махаббат сезімі оянады. Айдынбектің де қызға көңілі ауып, бойын күдіреті күшті бір сезім билейді. Оның елдегі үйінде көп жылдан

бері бірге тұратын Раушанға мұндай сезімі оянбаған еді.

Айдынбек ол қызды үйіне әкеледі. Раушан үшеуі бірге тұрады. Бірақ қыз Айдынбек пен Раушан арасындағы реніш жиілеген соң қайтадан мұхит тереңіне кетеді. Айдынбек оны іздеп табады. Екеуі су тереңіндегі кеме ішінде сырласады. Қыз өзімен қатарлас бірнеше ғарышкер жігіттермен бірге өзге жұлдыз жүйесінен Жерді, мұхитты зерттеуге келген. Жігіттері әуенге деген сезімнен мақұрым. Тек бағдарламамен жұмыс жасайтын темір тұлғаларға ұқсап кеткен. Ол қасиеттері қызға ұнамайды. Қыз бір кездері Жерден сол жұлдыз жүйесіндегі ғаламшарға аттанып, сонда қалып қойған қазақ ғарышкерінің ұрпағы еді. Өзі келген ғаламшарда жалған махаббат сезіміне жол жоқ. «Пәк сезім» суын ішіп, алғашқы неке түнінде жалған ғашықтық сезімде болғаны табиғи реакциядан таңға жетпей дүние салмақ. Айдынбек те, өзі Сәуле деп атап кеткен қыз да махаббат сезімдерінің пәктігінен дін аман таңға жетеді. Екеуі ұлды болады. Раушан өзінің бұрыннан білетін бір жігітіне тұрмысқа шығады.

Ғылыми-болашақтық романның оқиғасы осылай өрбіп, осылай аяқталғанымен, түпкі ғылыми идеясы халқымыздың демографиялық дамуына қатысты көкейкесті мәселені қозғайды. Бүгінгі күні таяу, алыс шетел жастарына еліктеп аз уақыттың ішінде "ыстық махаббатқа" беріліп, отбасын құрап, бір-екі перзентті болған соң екіге жарылатын жастар аз емес. Ал автор айтып отырған өзге жұлдыз жүйесіндегі ғаламшар ғалымдары жастарға "Пәк сезім" суын ішкізіп, пәк сезім дарытқан. Соны ұстанады, ұстанбағаны алғашқы неке түнінен тірі шықпайды. "Біз де сондай "Пәк сезім" суы болып жастарға пәк сезім дарытылса ғой, қазақ ұрпағы қашан да таза қанды, бақытты, ғұмырлы ұрпақ болып дами берер еді" деген жақсы ой келеді.

Жарық дүние әлемін тұтастай бір Ғалам деп танимыз. Ал Ғаламда қозғалыстары мен құбылыстары әралуан

мың-сан жеке жұлдыздар, жұлдыз жүйелері, шоғырлары мен Жұлдызаралдары бар. Күн жүйеміз солардың бірі. Ал зерделеп қарасақ, Күн жүйеміздегі аспан денелерінің қозғалыстары да әрқалай. Жеріміз өз осінде батыстан шығысқа қарай айналса, Шолпан мен Плутон ғаламшарлары шығыстан батысқа қарай айналады. Әрбір ғаламшардың өз осіндегі тәуіліктік айналысы мен Күнді айналу мерзімі де әртүрлі. Ғалам кеңістігінде ішкі энергиясы сарқылған жұлдыз сығылып, "Қара ойдымға" айналып жатады. Ғалымдардың болжамдарынша, Ғалам Үлкен Жарылыстан бері үнемі ұлғайып келеді. Ал егер осы құбылыс кері өтсе ше?

Жүніс Сақұрпағы сериясының оныншысы – "Жұлдызды әлем жолында", "Кіші әлем кеңістігінде", "Ғаламшардағы ғаламаттар", "Соңғы аялдама" бөлімді "Жасампаздық қиырында" ғылыми-болашақтық романының ғылыми идеясы осындай жағдай туғанда да адам баласының жасампаз бола беретініне көз жеткізу. Тәкен басшылық жасайтын бір топ қазақ ғарышкерлері саналы туыстар табу мақсатында алапат жұлдызаралық кемемен Егіздер шоқжұлдызына сапар шегеді. Сапар барысында олар сығылған жұлдыз жүйесіне тап болады. Алапат кеме қозғалысынан жүйедегі тартылыс теңдігі бұзылады. Кеменің жүйеден қайта шығып кетуі қиындайды. Оларға жүйедегі ең үлкен ғаламшар елінің тұрғындары қол ұшын береді.

Өз қалыптарына келген соң қазақ ғарышкерлері жақсылыққа жақсылық жасайды. Алапат кеме орнын толықтыру, тартлыс теңдігін реттеу үшін сырттан шағын ғаламшарды кемеге тіркеп әкеледі. Бірақ ол шағын дене орталық жұлдыздың тартылыс өрісіне төтеп бере алмай, онымен соқтығысады. Жұлдыз қойнауында жарылыс туындайды. Ол жарылыс сығылған жүйе мен ғаламшарлардың қайта ұлғаюына түрткі болады. Орталық жұлдыз қалпына келіп, кәдімгі өмір жалғасын табады. Шығарма осындай сәтті оқиғамен аяқталады. Бұдан бізге «Адам баласы дүние

әлемінен ешқашан да жойылмайды, адамзат – жасампаз» деген сенімді ой туады бәрімізге.

Дүние әлемі сәнінің гүл екені бәрімізге жақсы белгілі. Қуанышты күндерде бір бірімізге гүл сыйлаймыз. Ал бір біріне ғашық екі жастың махаббат сезіміне гүл болса да ерекше дәнекер. Ғылыми зерттеулер гүлдердің адамның көңіл-күйін, әрекетін жақсы сезінеді деп болжайды. Жер бетінде өзін өзі қорғай алатын өсімдіктер мен гүлді өсімдіктер аз емес. Жүніс Сақұрпағы сериясының он біріншісі – "Оралу", "Ізденіс жолында", "Қайта табысар жолда", "Табысқан жұптар" бөлімді "Ғарыштан келген гүл" ғылыми-болашақтық романы гүл қабілетінің біз көріп жүргеннен де жоғары бола алатынын ғылыми тұрғыдан көрсетуге негізделген.

Мерген есімді ғарышкер басшылық ететін бір топ ғарышкерлер жұлдызаралық кемесін гүлдермен көмкерілген ғажайып ғаламшарға қондырады. Биолог Гүлжан сол гүлдердің бір-екі талын кемеге алмақ болғанда, Мерген топ басшысы ретінде рұқсат етпейді. Гүлжанның Мергенге деген махаббат сезіміне сызат түскендей болады. Оны сезіп, өзін күнәлі санаған қозғалғыш гүл кеме ұшар кезде оның тіреу табаны, қабырғасымен өрмелеп, жабылып үлгермеген терезеден ішке енеді. Жасырын түрде Жерге жетеді. Бірақ алыс жұлдызаралық сапардан оралған кемеңің үшін тазалаушылар Мергеннің рұқсатымен гүлді қоқысқа тастайды. Саналы гүл екі жасты табыстыру жолында көп қиындықты басынан кешеді, таяқ, таспен де соғылады. Сонда да қайсар гүл Мерген мен Гүлжанды қайта табыстырып, дегеніне жетеді. Шығарманың қысқа мазмұны осындай.

Бұдан қорытатынымыз, биосферамыздағы күллі тіршілік әрекеттері бір бірімен сыбайласып жатады. Егер қандай да бір тіршілік иесінің бойына саналы қабілет дарыса, ол ғарыш гүліндей адами әрекетке көшеді. Ал адамға да, өзгеге

де қамқорлық пен үйрету ісі дұрыс жолға қойылғанда оның тірішілікке деген әрекеті мен қабілеті артады. Адам қолымен үйретілген жануарлар, жыртқыштар мен құстар небір таңданаларлық істерді атқарады. Ең қарапайым деген Шырмауықтың мұртын саусағымызға жанастырсақ, ол көз алдымызда оған орала бастайды. Адам немесе жануар жанап кеткенде, тарс еткен дыбыс шығарып, бойынан сұйық шашатын өсімдіктер жер бетінде бар.

Жазушы-болашақгер өсімдіктердің осындай қабілеттерін бір ғажайып гүлдің бойына жинап, екі ғашықтың қайта табысуына дәнекер еткен. Бұл ғылыми идея гүлге тек гүл деп қарамай, қашан да махаббат пен достық, сыйластық сезімінің символы деп қарауымыз керек дегенге саяды.

Автордың "Күзетші" ғылыми-болашақтық романы алыстағы емес, өзіміздің көз алдымыздағы Ай ғаламшары құпиясына арналған. Айға ғарышкерлеріміз барып келсе де, оның құпия-сыры әлі көп. Ғылымда: "Ай Жерден бөлініп шыққан бөлік", "Ай жұлдызды әлем кеңістігінен келіп, Жердің тартылыс өрісіне іліккен аспан денесі", "Ай қандай да бір өркениетті адамдардың Жерімізді, бізді бақылап, күзетіп, айнала қозғалып жүретін құпия жасанды аспан денесі", "Ай бір кездері саналы адам баласы мекен еткен, өркениеттіліктен кеткен қателіктен түгелдей күйіп, осындай күйге жеткен аспан денесі" сияқты болжамдар бар.

Мұндай болжамдардың мәнісін Жерімізден жұлдызаралық кемемен аттанып, өзге жұлдыз жүйесіндегі бір ғаламшардың дәл Ай сияқты күзетшісіне тап болған қазақ ғарышкерлері түсінеді. Шығарманың ғылыми идеясы адам баласының Айға о заманнан ерекше назар аударуының бекер емес екендігін сезіндіреді. Ендеше, Жерімізге ғана емес, көктегі Айға да осы бастан қамқор болуымыз қажет екен.

Жүніс Сақұрпағы авторлық «Кеңістік көшпенділері» сериялы ғылыми – болашақтық романдарының қай қайсысында да адам баласы өмір сүре алатын ғаламшарлар мен құпиясы мол өзге жұлдыз жүйелері, жұлдыз аралдар мен

жеке ғаламшарға сапар шеккен ғарышкер кейіпкерлерінің бастарынан кешірген шым-шытырық оқиғалары мен тағдырлары арқылы ұлы табиғатты қорғау мен аялаудың небір көкейкесті мәселелерін қозғайды. Ол арқылы адамзат қоғамының болашағын суреттей отырып, дүние әлемін танып білудегі саналы да білімді адам баласы әрекеттерінің жоғары өркениетті үлгісін зейіні зерек оқырман алдына жайып салады.

Жүніс Сақұрпағының "Кеңістік көшпенділері" авторлық сериялы ғылыми-болашақтық романдарының қысқаша мен талдаған он екісі еліміз баспаларынан жеке-жеке кітап болып жарық көргендері. Жеке қорында жариялануын күтіп жатқан жетпіс бесін толығымен талдасам үлкен монографиялық дүниеге айналар еді. Олардың жарық көруі болса да алдағы уақыттың үлесінде. Бүгінгі компьютерленген қоғамда қазақ әдебиетінде үлкен бетбұрыс тудырған бұл авторлық сериялы ғылыми-болашақтық романдарын кітап етіп басып шығару ештеме де емес. Жүніс Сақұрпағы біздің Жюль Верніміз. Француз жазушысы «Ғылыми-саяхаттық» романдар сериясын жазды. Бірақ оның грифінің орысша аудармасы гректің «phantastike» сөзінен алынған «фантастика», «ғылыми фантастика» терминдеріне айналып, Кеңес Одағы кеңістігіне тарап кеткені белгілі. Ана тіліміз – қазақ тілімізді қастерлесек, осындай негізсіз терминдерден тазаратын күніміз әлдеқашан жетті.

Жүніс Сақұрпағы қыруар шығармалар жазумен қатар жұлдызды әлемді бақылап-зерттеуін де жалғастырып келеді. Ол сонау студент кезінің өзінде стипендиясын жинап, отыз бен алпыс есеге жақындататын БҚ-457 бақылау құралын сатып алып, 1975 жылы жаз айында болып өткен Айдың толық тұтылуына бақылау-зерттеу жұмыстарын жүргізген. Ол еңбегінің орыс тіліне аударылған нұсқас келесі 1976 жылы Мәскеу қаласында шығатын әлем оқырмандарына танымал ғылыми-көпшілік «Земля и

Вселенная» журналының 3-ші нөмірінде жарияланған. Ал 1987 жылы авторлық сериясының екіншісі – «Борыш» ғылыми-болашақтық романы жарық көргеннен кейін арабша «Мицар» (Қазақша «Жігіт») деп аталынатын жақындату-ұлғайту күші 170 еселік сыңардүрбіге қолы жетеді. Қызыл ғаламшардың Жерімізге ұлы қарсы тұрған 1988 жылдың Қыркүйек айында сол «Мицармен» Алатау баурайындағы саябағынан Қызыл ғаламшарға бақылау-зерттеу жұмыстарын жүргізді. Түрлі-түсті шыны сүзгілерін қолдану арқылы бақылау барысында қарындашпен ақ қағазға оның өз көзімен көрген алпыс суретін салады, әрбір суреттің астына байқағандарына сай түсіндірмелер жазады. Оны Қазақстан Республикасы Ұлттық Ғылым академиясы Астрофизика ғылыми-зерттеу институты мен орыс тіліне аударылған нұсқасын Мәскеуде шығатын «Астрономический вестник» ғылыми-көпшілік журналына жібереді.

Көп кешікпей Жүніске "Астрономический вестник" журналдың жауапты хатшысы, белгілі астроном И. Т. Зоткиннен арнайы хат келеді. Сонда жазылған ұсыныс-кепілдеме бойынша Қазақстан Республикасы Ұлттық Ғылым академиясы Астрофизика институтының ғалымдары Жүніс Сақұрпағын 1990 жылғы Қаңтар айында КСРО Ғылым академиясы Физика-математика Бөлімі құрамындағы Бүкілодақтық Астрономия-геодезия қоғамына толық мүше етіп алады. Жүністің Күн мен Ай тұтылуларына, Шолпан ғаламшарына жүргізген ғылыми бақылау еңбектері көп.

Бір сөзбен айтқанда, Жүніс әдебиет пен ғылымды қатар игерген ерекше талант иесі. Ол авторлық "Кеңістік көшпенділері" сериялы ғылыми-болашақтық романдар жазумен, жұлдызды әлемді бақылап-зерттеумен бірге жалпы ғылым жетістіктері хақында да қыруар ғылымтанымдық мақалалар жариялап келеді. Оның 1994 жылғы Шілде айында Жер шары халқын елендеткен аспан оқиғасы - Құйрықты жұлдыздың Күн жүйеміздегі ең алып Асқақ

ғаламшар – Юпитермен соқтығысуы жөніндегі «Халық кеңесі» газетінде жарияланған «Жұлдыздар соқтығысы» мен ол оқиғаның барысы жайлы «Вечерний Алматы» газетінде орыс тіліне аударылып басылған мақалалары қалың оқырман көңілінен шықты.

Орыс астроном ғалымдары М. М. Дагаев пен В. М. Чаругиннің «Астрофизика» оқулығы сол 1994 жылы «Рауан» («Мектеп») баспасынан жарық көріп, оқырман сұранысымен 105000 таралыммен 1995, 1999, 2002 жылдары үш қайтара басылды. Жазушы-болашақгердің одан кейін қазақшалаған, 1998 жылы сол «Рауан» баспасынан жарық көрген Е. П. Левитанның «Астрономия» оқулығы да оқырманның сүйікті кітабына айналды. Еліміздің аға газеті «Егемен Қазақстан» газетінің 2006 жылғы Маусым айының 28 жаңа күніндегі нөмірінде грек философы Платонның аты аңызға айналған Атлантида өркениеті мен оның бір түн ішінде суға батып, ізім-ғайым болғаны жөнінде жазған «Тимэй» және «Критий» жазбалары тұңғыш рет Жүніс Сақұрпағының қазақшалауымен жарық көрді. Жүніс Сақұрпағы ана тілімізде тұңғыш жазған «Астрономия» энциклопедиясы 2014 жылы Астанадағы «Фолиант» баспасынан «Үлкен энциклопедия» сериясымен жарық көрді. Астанадағы Жаңа Оқушылар Сарайының Планетарийінде өткен энциклопедияның тұсаукесеріне қазақтың ғана емес, күллі түркі елінің тұңғыш ғарышкері, Халық қаһарманы, Кеңес Одағының Батыры Тоқтар Оңғарбайұлы Әубәкіров қатысып, жақсы пікірлерін айтты. Ол жөнінде «Қазақстан», «Білім және мәдениет», тағы басқа телеарналардан көрсетілді, қазақ тілінде облыстық «Оңтүстік Қазақстан», қалалық «Алматы ақшамы», орыс тілінде «Казахстанская правда», «Вечерний Астана», «Вечерний Алматы» газеттерінде көлемді суретті мақалалар жарияланды.

2008 және 2010 жылы Қазақстан Республикасы Ұлттық Ғылым академиясы мен Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі Орталық ғылыми кітапханасы 2008 шығармашылық және ғылыми-танымдық еңбектері жинақталған «Жүніс Сахиев» библиографиялық көрсеткішін қазақ, орыс, ағылшын тілдерінде басып шығарды. Жүніс Сақұрпағының шығармашылық өмірбаяны «Элита Қазақстана» (Алматы: Институт Развития, 1997.), «Қазақ әдебиеті» энциклопедиясына. (Алматы: Даму институты, 1999.), он сегіз томдық «Беларуская энциклопедиясының он төртінші томына» (Мінск, 2002.), «Ұлы дала» тарихи-ғибраттық шежіре кітабына (Астана: «Фолиант», 2002.), «Жазушылар әлемі» фотоальбомына (Алматы: Интерпринт, 2003.), «Қазақстан Жазушылары. XX ғасыр» энциклопедиялық анықтамалығына (Алматы: «Ана тілі», 2004.), «Қазақстан жазушылары» энциклопедиялық анықтамалығына (Алматы: «Ан Арыс» баспасы, 2009.), «Әдеби өмір шежіресі» энциклопедиялық томына (Алматы: «Ан Арыс», баспасы, 2009.) он томдық «Қазақстан» ұлттық энциклопедиясының қазақ тіліндегі жетінші (2005), орыс тіліндегі төртінші томдарына (2006), «Летопись Астаны» фотосуретті кітабына (Астана, 2006), он томдық «Қазақ әдебиеті тарихының» оныншы томына (Алматы: ҚазАқпарат, 2006.) және «Астана» энциклопедиясының қазақ және орыс тілдеріндегі томдарына (2008) енген.

2001 жылы Мамыр айында Қазақстан Республикасы Ұлттық кітапханасында қазақ ғылыми болашақгерлік жанры тарихында тұңғыш рет және 2011 жылғы Наурыз айында Жүніс Сақұрпағының өмірі мен авторлық сериялы ғылыми-болашақтық романдары, ғылыми-танымдық еңбектеріне арналған «Ғылыми болашақгерлік жанрына жол ашқан» шығармашылық көрме жұмыс жасады. 2010

жылы Қазақстанның облыс орталықтары: Шымкенттің әмбебап ғылыми кітапханасында «Жұлдыздардан сыр тартқан» атты шығармашылық көрмесі мен «Жұлдызды жол» шығармашылық кеші, Ақтөбе облыстық әмбебап кітапханасында «Жазушы-болашақгер Жүніс Сақұрпағы» шығармашылық көрмесі мен оқырмандармен кездесу кеші, Алматы қалалық кітапханада «Қазақ ғылыми болашақгерлік жанры әлемі» шығармашылық көрмесі мен оқырмандармен кездесу кештері, сондай-ақ Атырау, Қостанай, Орал, Петропавл, Семей, Тараз, Қызылорда қалаларында, 2003 жылғы Сәуір айының 15,16,17-сі күндері Созақ ауданының орталығы Шолаққорғандағы аудан орталығындағы кітапханада «Жазушы-болашақгер» тақырыбында аудан оқырмандарымен кездесу ұйымдастырылып, «Жазушының жұлдызды әлемі» атты көрме, Түркістан қаласында «Жазушы болашақгер Жүніс Сақұрпағы арамызда», «Ғылымның алдын болжаған» тақырыбындағы көрме, Бәйдібек ауданының орталығы Шаяндағы орталық кітапханада «Жерлесіміз Жүніс Сақұрпағы авторлық сериялы ғылыми-болашақтық романдар жазудың көш басшысы» тақырыбы бойынша кездесу кештері болып, кітап көрмелері қойылды.

2011 жылы Қараша айының 30 күні мен Желтоқсан айының 1-2 күндерінде Астанадағы Назарбаев университетінде қазақ ғылыми болашақгерлік жанры тарихында тұңғыш рет болып өткен жазушы-болашақгерлердің Бірінші Конгресінде Жүніс Сақұрпағына авторлық «Кеңістік көшпенділері» сериялы ғылыми-болшақтық романдарымен әлемдік ғылыми болашақгерлік жанрының дамуына қосқан мол үлесі үшін Халықаралық «Байқоңыр» сыйлығының лауреаттық дипломы берілді.

Жүніс Сақұрпағының авторлық «Кеңістік көшпенділері» сериялы ғылыми-болашақтық романдарының әрбірі ғылыми ізденістері мен жұлдызды әлемді өз көзімен бақылап-зерттеп, адамзат келешегін ішкі жан-дүниесімен

сезінуінен лек-легімен туындап жатады. Шығармашылық әлемі мен ғылым әлемін астастыра, қабыстыра білетін ерекше талант иесі Жүніс Сақұрпағының шығармашылық қысқа очеркі осындай.

ӘБДІРАМАН ШӘМШИДЕН,
педагогика ғылымының докторы, профессор

**КРАТКИЙ ОЧЕРК ТВОРЧЕСКОЙ И НАУЧНОЙ
ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПИСАТЕЛЯ-БОЛАШАКГЕРА,
РОДОНАЧАЛЬНИКА СЕРИЙНЫХ НАУЧНО-
БОЛАШАКСКИХ РОМАНОВ В КАЗАХСТАНЕ,
ЛАУРЕАТА ЛИТЕРАТУРНОЙ ПРЕМИИ СОЮЗА
ПИСАТЕЛЕЙ КАЗАХСТАНА, ЛАУРЕАТА
МЕЖДУНАРОДНОЙ ПРЕМИИ «БАЙҚОҢЫР»,
ДЕЙСТВИТЕЛЬНОГО ЧЛЕНА АСТРОНОМО-
ГЕОДЕЗИЧЕСКОГО ОБЩЕСТВА АН СССР
ЖУНИСА САХИЕВА**

Широкой читательской аудитории известно имя казахского писателя-болашакгера², родоначальника авторских серийных научно-болашацких романов в Казахстане под общим названием «Кеңістік көшпенділері» – «Кочевники Вселенной», лауреата премии Союза писателей Казахстана (1994), Международной премии «Байқоңыр» (2011), действительного члена Всесоюзного Астрономо-геодезического общества Академии наук бывшего СССР (1990) Жуниса Сахиева

Жунис Сахиев родился 1 Марта 1950 года в ауле Алмалы Байдибекского района Южно-Казахстанской области. С четырех лет рос без отца, мечтал о полете человека к другим звездным мирам, слушая от матери Кулханыс легенды о звездном небе. Еще до школьной скамьи он рассказывал своим друзьям-односельчанам о будущем полете человека к звездам.

Начало космической эры (1957), полет первого человека в околоземное космическое пространство (1961) вдохновили его. А приезд казахского великого писателя Мухтара Омархановича Ауэзова в 1960 году в его аул Алмалы Байдибекского района Южно-Казахстанской области

² Писатель болашакгер – писатель, пишущий романы о будущем на научной основе.

стал главным толчком его писательской деятельности. По окончании казахской средней школы имени К.И. Сатпаева в 1966-1972 годы работал телеграфистом в районном центре Чаян в отделении связи, в армии – радистом коротковолновых радиостанций, в одной из АТС г. Алматы – электротехником. Работая в отрасли связи, Жунис Сахиев опубликовал свои первые научно-болашакские произведения в районной газете «Алғабас», республиканском научно-познавательном журнале «Білім және еңбек», «Қазақстан пионері» и других периодических изданиях. В 1971 году он приехал в Алматы, работал на одной из АТС города и учился на вечерних платных курсах. В 1972 году он поступил на филологический факультет Казахского Национального университета имени Абу Насыр аль-Фараби и закончил его в 1977.

В 1977-2007 гг. Жунис Сахиев работал редактором разделов истории и географии и казахского языка и литературы издательства «Мектеп», старшим научный редактором в Государственном комитете по делам издательства, полиграфии и книжной торговли Республики Казахстан, заведующим научно-редакционным отделом Техники и астрономии Главной редакции «Қазақ энциклопедиясы», главным редактором издательства «Фолиант», главным редактором-автором научно-познавательного издания «Сүмбіле» – «Сириус» г. Астаны.

С 1971 года Жунис Сахиев первым в Казахстане в научно-болашакском³ жанре начал писать авторские серийные научно-болашакские романы под общим названием «Кеністік көшпенділері» – «Кочевники Вселенной». На сегодняшний день в рамках серийных научно-болашакских романов, написанных им, изданы серии отдельных книг, которые стали достоянием многомиллионной читательской аудитории.

³ научно-болашакский – болашак, имеющий смысл грядущий, не переводится на другие языки)

Свою творческую силу Жунис Сахиев проявил в третьей части научно-болашакской повести-буриме «Атлантида жаңғырығы» - «Эхо Атлантиды» под названием «Түнғықта» – «В глубине», опубликованной в республиканской газете «Қазақстан пионері». В 1976 году в двух номерах областной газеты «Семей таңы» был опубликован журнальный вариант его научно-болашакского романа «Жаңбыр жауғанда» – «Когда пойдет дождь», а в 1977 году в первом номере журнала «Білім және еңбек» журнальный вариант научно-болашакского романа «Уақыт қайтарымы» – «Ответ времени» под названием «Әке өсиеті» - «Заветы отца» из его серии научно-болашакских романов под общим названием «Кеңістік көшпенділері» – «Кочевники Вселенной». За это получил звание лауреата премии этого журнала в 1977 году. В этом же году журнальный вариант его научно-болашакского романа «Жаңбыр жауғанда» – «Когда пойдет дождь» был включен в сборник писателей «Жібек жел» – «Свежий ветер».

В 1983 году в издательстве «Жалын» вышел в свет его первый научно-болашакский роман из авторской серии научно-болашакских романов «Тірішілік ұясы» – «Гнездо жизни». Он состоит из четырех частей под названиями «Маңызды мақсат» – «Важная цель», «Ұрпақтармен ұшырасқанда» – «Встреча с поколениями», «Қайтар жолда» – «На обратной дороге» и «Тірішілік ұясы» - «Гнездо жизни». В этом романе автор научно обосновывает мысль о том, что наша обитаемая Земля является гнездом жизни, где люди живут, цивилизуются, покоряют космическое пространство, находят другие звездные системы, обитаемые планеты и перед каждым началом Ледникового периода покидают Землю.

Второй научно-болашакский роман «Борыш» – «Долг» вышел в свет в 1987 году в издательстве «Жалын» с предисловием крупного ученого-геолога Аюжана

Жакснбековнча аль-Машанн. В этом романе, состоящем из четырех частей под названиями «Арман сапарында» - «На пути к мечте», «Адамзат үшн арпалыста» – «В борьбе за человеческую жизнь», «Бақытты жолда» – «На счастливой дороге» и «Борыш» – «Долг», автор поднимает проблему вредного влияния крупных наземных и подземных атомных и ядерных взрывов не только на нынешнее здоровье поколений, состояние фауны и флоры, но и далекого будущего.

В 1991 году в издательстве «Жалын» вышел в свет третий научно- болашакский роман «Шеңбердн түйісуі» – «Соединение кольца», состоящий также из четырех частей под названиями «Шеңберлі аралда»- «На кольцевом острове», «Данқ шеңберінде» – «В кольце известности», «Шеңбер ширегінде» - «В четверти кольца» и «Шеңбердн түйісуі» - «Соединение кольца», где автор предостерегает от использования научных достнжений в корыстных целях, иначе человечество может возвратиться к каменному веку и соединятся кольца жизни.

В 1999 году в издательстве «Жазушы» Жунис Сахнев выпускает четвертый научно-болашакский роман «Көктен келген көшпенділер» – «Кочевники из космоса» в полном объеме из этой же серии. Он состоит из четырех частей под названиями «Қазақ жері» – «Казахская земля», «Тарылған табиғат» – «Стесненная природа», «Тазарған табиғат» – «Очищенная природа» и «Жер жайлау» – «Земля жайлау». Краткое содержание романа: главный герой Жайлау приезжает в свой родной аул в отпуск и, любуясь прекрасной природой, плодоносящими деревьями, реками и озерами, слушая птичье пение, с большим удовольствием вспоминает о своем счастливом детстве. На следующий день он отправляется на лошади в Кокжайлау. И вдруг видит огромный межзвездный корабль, спускающийся на равнину. Когда Жайлау, ничего не подозревая, приблизился

к нему, он почувствовал какой-то запах и заснул. Очнулся он среди высоко цивилизованных людей, живущих в легко собирающихся домах наподобие казахской юрты.

Так начинается общение между представителем казахского народа, хозяина огромной земли Жайлау Жагангерұлы и представителями высоко цивилизованных людей, освоивших целую галактику как маленький аул. Их притягивали природная красота казахской земли и чистота, умение гениально защищать природу как зеницу ока. Наши предки кочевали из одного региона в другой с целью дать возможность природе восстановиться, потом они возвращались на это же место, где возродилась уже новая жизнь. Пришельцов из другой звездной системы поразило именно этот гениальный метод защиты и сохранения природы казахским народом. Об этой встрече вскоре узнают все народы Земли и начнут брать с них пример.

Во время пребывания на Земле пришельцы как огромные пылесосы с помощью своих антигравитационно-туннельных систем будут очищать Землю от всего лишнего и вредного. На Земле теперь будет много просторных прекрасных степей и кокжайлау. В конце романа Жайлау Жагангерұлы со своими сверстниками совершают прогулку на конях по равнинам, превращенным в кокжайлау, а пришельцы из космоса, удаляясь от Земли, с глубоким удовлетворением наблюдают околованную Землю. Ведь их предки когда-то изуродовали природу своей планеты наподобие планеты-гиганта Сатурн нашей Солнечной системы, и после очищения вокруг их планеты образовались кольца разных размеров. Поэтому они не хотели, чтобы такая же участь ожидала и Землю. Такова суть научно-болашакского романа «Көктен келген көшпенділер» – «Кочевники из космоса» Жуниса Сахиева.

Пятый научно-болашакский роман «Марстан шыққан жаңғырық» – «Эхо на Марсе» вышел в свет в издательстве

«Білім» в 2002 году. Он состоит из четырех частей под названиями «Екінші Жер» – «Вторая Земля», «Екінші атамекен» – «Второе отечество», «Атамекен үшін айқас» – «Борьба за отечество», «Марстан шыққан жаңғырық» – «Эхо на Марсе». Хотя все события романа происходят на планете Марс, основная идея заключается в понимании героического освоения и защиты нашими предками своей родной земли. Группа молодых семейных пар отправилась с казахской земли на планету Марс. Там они испытывают на себе суровые природные катаклизмы Красной планеты.

На Марсе, естественно, мало тепла и воды, кислород вообще ничтожен. Несмотря на все это, молодежь удобряет просторные долины планеты навозом, использует специальную технику, привезенную с родной Земли. Постепенно появляются растения, облик планеты меняется к лучшему. Планета превращается во второе отечество. Однако, пришельцы из далеких галактик, наблюдая эти преобразования, решают вступить с ними в контакт, чтобы постепенно отобрать землю. Они, не зная цену природе своей планеты, исчерпали все ее богатства и теперь кочуют по всей Вселенной, подыскивая планету для обитания.

Но, предвидя их намерения, молодежь не допускает их к новому – второму после Земного – отечеству. Защитные системы не дали их кораблям сделать посадку на Марсе. Этот патриотизм и героизм они унаследовали от своих предков через поколения. «Сделанное кровью и потом мы должны защищать кровью!». Таков был их девиз. В романе особо выделяется своим характером, стойкостью и героизмом главный герой Есеналы. Он руководит всей группой. Читая научно-болашакский роман «Марстан шыққан жаңғырық» – «Эхо на Марсе», читатель поймет, какие ошибки допустили прежние обитатели Марса, которые оставили секретные голосовые записи в пещерах о своих трагедиях. С начала и до конца произведения читатель чувствует себя участником

этих событий. Писатель-болашакгер художественно и научно излагает описание Красной планеты, ведь он и сам профессиональный астроном.

В 2003 году в издательском центре «Ғылым» был выпущен очередной из серии – шестой научно-болашакский роман «Қимайтын әлем» – «Желанный из миров», состоящий из четырех частей под названиями «Ғажайып әлем» – «Прекрасный мир», «Екі түсті әлем» – «Двухцветный мир», «Ақиқат жолында» – «На пути к истине», и «Оянған қабілет» – «Пробужденная способность». Раньше журнальный вариант этого произведения был опубликован на казахском языке в научно-познавательном журнале «Тірішілік» – «Жизнь», на русском языке в газете «Вечерний Алматы», в республиканском литературном журнале «Простор» и, впервые в истории казахского научно-болашакского жанра, за рубежом, в Восточной Европе – столице Чешской Республики Праге, на страницах популярного научно-познавательного журнала «Немезида» на чешском языке.

Главный герой этого романа по имени Батыл – представитель другой звездной системы. По воспоминаниям автора, роман получил свое название со слов его матери Құлханис, когда она болела неизлечимой болезнью и сказала: «Никому не хотелось бы уходить из такого, данного богом, прекрасного мира». Действительно, любому человеку хотелось бы жить вечно на этой прекрасной Земле, может быть единственной в нашей Галактике. Суть этого научно-болашакского романа состоит в том, что человек, который умеет ценить и защищать природу может взять от нее глазом и чувством самое лучшее. Иначе, человек может потерять зрительную способность различать различные природные цвета. Такое горе постигло пришельца Батыла, который с рождения видел только черно-белые цвета, не знал красоты цветов природы. Вот что толкнуло его остаться перед взлетом межзвездного корабля из аула Енликул.

Каждый научно-болашакский роман под общим названием «Кеңістік көшпенділері» – «Кочевники Вселенной» Жуниса Сахиева показывает силу его пера, глубокое научно-художественное содержание и поднимает его творчество на более высокую ступень.

Седьмой научно-болашакский роман «Шолпанға көшкен ауыл» – «Аул, перекочевавший на планету Шолпан» состоит из четырех частей под названиями «Аптапты аймақта» – «В регионе жары», «Іздеу сапарында» – «На пути поиска», «Дүниенің көзі» – «Источник света» и «Шолпанға көшкен ауыл» – «Аул, перекочевавший на планету Шолпан» вполне доказывает его творческий подъем. Идея, высказанная в этом романе Жунисом Сахиевым, является настоящей научно-обоснованной идеей, о которой он написал еще в 1974 году.

В романе автор с помощью огромного светопоглотителя в один миг перенес целый казахский аул на планету Шолпан. А в 2002 году австралийские ученые доказали возможность этого. Ученые провели лабораторные исследования: направляя лучи лазера на какой-нибудь неодушевленный предмет, в долю секунды расщепляли его, поглощали, переносили на другое место и вновь восстанавливали в прежнем состоянии. Об этом не раз передавали в том же 2002 году по телеканалам ОРТ и Казахстана.

Отрадно сознавать, что научно-художественная идея Жуниса Сахиева претворилась в жизнь как в свое время осуществились некоторые идеи французского писателя Жюль Верна.

После выхода этого научно-болашакского романа в 2004 году в Астане, в 2005 году я выступил с докладом об этом романе в годовом творческом отчете Союза писателей Казахстана. Мой доклад был опубликован на страницах газеты Союза писателей Казахстана «Әдебиет айдыны» 12 мая 2005 года.

Его восьмой научно-болашакский роман «Космотарих куәсі» – «Свидетель космоистории», состоящий из четырех частей под названиями «Құпиясы мол қойнау» – «Местность со многими загадками», «Мүз құрсақтағы алып мүсін» – ««Большое тело под толстым льдом», «Ғасырлар қойнауынан жеткен үн» – «Громкий звук из глубины веков» и «Космотарих куәсі» – «Свидетель космоистории», был опубликован в 2006 году в издательстве «Елорда».

Прочитав этот роман, читатель узнает одну из причин гибели динозавров и их исчезновения на Земле. Это не только научно-художественная история-событие, но и пример небрежного обращения с различными взрывчатыми веществами, что может привести к уничтожению не только отдельных стран, но и планеты в целом. Автор наводит на мысль о том, что нужно думать о защите не только своей природы, но и всей Земли.

Девятый научно-болашакский роман «Су әлемінің саздары» – «Мелодии подводного мира» авторской серии Жуниса Сахиева посвящен демографии нашего народа и развитию мелодий домбры, кобыза. Хотя события в романе происходят на подводных кораблях с участием инопланетян, чувствуется огромная любовь к Земле, родине, к своему любимому человеку. Пришельцы из другого мира таких человеческих чувств лишены. Автор в романе поднимает проблемы демографии и старинных казахских мелодий.

Следующий десятый научно-болашакский роман авторской серии носит название «Жасампаздық қиырында» – «На периферии побеждаемости». В данном романе Жунис Сахиев поднимает вопросы научного исследования звездного мира, будущего нашей планеты. Его герои всегда борются ради будущего всего человечества, не забывая о национальных особенностях и традициях своего народа.

Главные герои под командованием Такена Нуртайулы летят в направлении созвездия Близнецы, на обитаемую

планету, которая была открыта казахстанскими учёными. По прилёту космонавты попадают в малый мир. В этой странной малой звездной системе планеты обитатели превращены в маленьких человечков. По замыслу писателя-болашакгера вся Вселенная похожа на организм человека, состоящий из разных, но взаимосвязанных органов. В печати сегодня много пишется о «черных дырах». Они возникают от самой звезды, которая находится на закате своего существования. Такие звёзды при нарушении стабильности внутренней термоядерной реакции резко сжимаются, превращаются в нейтронные звёзды, а потом и в «черные дыры». Так рождаются, растут, стареют и умирают звезды.

Герои научно-болашакского романа «Жасампаздық қиырында» - «На периферии побеждаемости» побеждают и такие природные силы, они спасают все планеты и людей, живущих на этих планетах, произведя вторичный звездный взрыв. Все планеты этой микросистемы вновь начнут увеличиваться, в том числе люди и весь растительный и животный мир. Это и есть вечная побеждаемость человечества даже в особых случаях вселенской жизни.

Одинадцатый научно-болашакский роман «Ғарыштан келген гүл» – «Цветок из космоса» автор посвятил цветам, которые чувствуют поведение и душу человека. Произведение начинается с возвращения казахских космонавтов с прекрасной планеты, которая состоит в основном из цветов. Гульжан, биологу по профессии, перед взлетом межзвездного корабля с планеты хочет взять пару странных и красивых цветов, но ее любимый парень, командир корабля Мерген не позволяет это сделать с целью страховки от всякой отравы.

Гульжан обидится. Чувство любви между ними немного остынет. Но, почувствовав это разумномыслящий цветок перед взлетом межзвездного корабля проникнет в корабль через открытое окно и спрячется. Так долетит вместе с ними

до Земли. Цветок обнаружат люди, занимающиеся уборкой внутри межзвездного корабля после длительного полета и сообщат об этом Мергену. Он попросит выбросить цветок в мусорный ящик.

После этого, расстроенный Мерген приезжает в аул, где живет Гульжан. Он думает, что Гульжан тайно все-таки занесла цветок в корабль. Между ними усиливается недоверие. А цветок, который умеет передвигаться по земле, по высоковольтной линии добирается до аула, где живет Мерген. А в Мергена, известного всему миру космонавта, влюбилась девушка по имени Сарсенкуль. Цветок всячески старается помешать общению Мергена с Сарсенкуль. Однажды узнав это, подружка Сарсенкуль Гаухар побьет цветок камнем и палкой. Но Мерген и Гульжан, наконец-то поняв действия цветка, спасут его и помирятся. Так счастливо заканчивается научно-болашакский роман «Ғарыштан келген гүл» – «Цветок из космоса».

Прочитав двенадцатый научно-болашакский роман из авторской серии под общим названием «Кеңістік көшпенділері» – «Кочевники Вселенной» Жуниса Сахиева, мы узнаем о ночной красавице Луне. Хотя на Луне побывало много межпланетных кораблей и астронавтов, не все секреты Луны раскрыты. Есть такие научные версии о том, что Луна когда-то была отделена от Земли, и место ее заполнено водой Тихого океана. Луна может быть является каким-то искусственным телом какой-то цивилизации и захвачена притяжением Земли при приближении к ней.

Группа казахских космонавтов в другой звездной системе попадает на планету, похожую на нашу Землю. Но, жители этой планеты не добрые люди. наших космонавтов от них спасает сторож планеты, как наша Луна, но более разумный, компьютеризованный, любящий честность и добро. Это говорит о том, что Луну тоже нужно беречь как зеницу ока, ведь Луна стабилизирует вращение Земли вокруг своей оси, благоприятно действуя на все живое.

Число научно-болашакских романов, написанных Жунисом Сахиевым на сегодняшний день, достигло восьмидесяти семи. Еще не опубликованные романы автора находятся в его личном фонде и ждут свои очереди выхода в свет. Это особое явление не только в казахском научно-болашакском жанре, но и в казахской литературе в целом. Жунис Сахиев стал нашим настоящим Жюль Верном.

В своих авторских серийных научно-болашакских романах под общим названием «Кеңістік көшпенділері» – «Кочевники Вселенной» писатель-болашакгер Жунис Сахиев показывает научно-технические достижения человека в пространстве звездного мира, подавая остросюжетные ситуации через судьбы своих персонажей в завоевании добра и справедливости, давая основательное научное доказательство освоения звездного мира.

Серийные научно-болашакские романы писателя-болашакгера Жуниса Сахиева создаются на основе научных знаний. Нужно отметить как особый талант его умение соединить науку с художественным восприятием и его предвидение будущего науки человеческого общества.

Теперь о научных трудах Жуниса Сахиева. С малых лет он увлекался звездами. К такому увлечению, во-первых, подтолкнул его врожденный талант, во-вторых, его привлекли казахские легенды о звездном мире, о котором часто рассказывала, как выше отмечено, его любимая мать Кулхананис. Его отец Сак (на русском языке Сах, Сахи) был грамотным человеком, работал бригадиром в родном колхозе, часто читал Коран и другие научные книги на казахском и арабском языках и сам писал труды. А когда отца не стало Жунису исполнилось всего четыре года. Он хорошо запомнил услышанные названия звезд, таких красивых звезд как Сүмбіле – Сириус, Сұлусары – Альдебаран, созвездие Ұшарқр-Таразы – Орион, звездные скопления Үркер – Плеяды и другие. Жунис стал наблюдать

их по ночам и мечтать о полете человека к другим звездным системам.

Все это привело Жуниса к регулярным любительским наблюдениям звездного неба в школьный телескоп. Еще со школьной скамьи Жунис переписывался с учеными Астрофизического института Алматы и Астрофизического института имени П.К. Штернберга в Москве, задавал свои вопросы об астрономических явлениях, о полетах человека к ним и получал на них ответы. Во время учебы в Казахском Национальном университете имени Абу Насыр аль-Фараби он накопил стипендии, купил зрительную трубу ЗРТ-457 для наблюдения полного Лунного затмения в 1975 году. Описания этих научных наблюдений Жуниса Сахиева были опубликованы на страницах республиканского научно-популярного журнала «Білім және еңбек» и Всесоюзного научно-популярного журнала «Земля и Вселенная».

В 1987 году, после выхода второго научно-болашакского романа «Борыш» – «Долг» из авторской серии, Жунис на гонорары, полученные за эту книгу, купил телескоп «Мицар» с приближением-увеличением в 170 раз. В сентябре 1988 года он со своего дачного участка в течение месяца проводил научное наблюдение за планетой Марс в момент его великого противостояния с Землей, которое повторяется один раз в 15 лет. Во время наблюдения он цветным карандашом нарисовал 60 рисунков с описанием на казахском и русском языках.

В 1990 году астрономы Института астрофизики нашей академии наук по рекомендации известного астронома И.Т. Зоткина, работавшего тогда ответственным секретарем научного журнала «Астрономический вестник» приняли его действительным членом во Всесоюзное астрономо-геодезическое общество Академии наук бывшего СССР.

Жунис Сахиев не только профессиональный писатель-болашакгер и астроном, но и популяризатор астрономии

и других естественных наук, автор десятков научно-познавательных статей о казахском и мировом научно-болашақском жанре и по астрономии.

Он подготовили и опубликовал на страницах периодической печати на казахском и русском языках сотни научных и научно-познавательных статей. Эти статьи привлекают читателя глубоким научным содержанием, четким описанием научных понятий. В республиканском научно-популярном журнале «Зерде» – «Интеллект» он вел отделы «Құс жолы» – «Млечный путь», «Кино әуесқойларына» – «Кинолюбителям», отделы «Жұлдыздар жайлы аңыздар» – «Легенды о звездах» и «Жұлдызнама» – «Познаем звездный мир» на страницах республиканской газеты «Қазақстан пионері» – «Пионеры Казахстана» и «Ұлан» – «Подросток», где публиковал серии научных и научно-познавательных статей о звездном мире и других науках.

Постоянно публикуются его научные и научно-познавательные статьи по астрономии и другим наукам на страницах самой популярной республиканской газеты «Егемен Қазақстан», республиканской газеты «Казахстанская правда» и других газет.

Всем нам хорошо известно астрономическое событие, которое произошло в 1994 году. Комета по имени Шумейкер Леви столкнулась с планетой-гигантом Юпитер нашей Солнечной системы. В те дни Жунис Сахиев регулярно и научно достоверно информировал читателей на страницах популярной газеты «Вечерний Алматы», а его большая научная статья «Жұлдыздар соқтығысы» – «Столкновение звезд» была опубликована в республиканской популярной газете «Халық кеңесі», вызвав большой интерес известных ученых, писателей и массовых читателей.

Он перевел на казахский язык учебники «Астрофизика» известных астрономов М.М. Дагаева и В.М. Чаругина и «Астрономия» Е.П. Левитана, которые трижды

переиздавались в издательстве «Мектеп» тиражом более ста тысяч экземпляров. Об этих учебниках была опубликована большая статья «Популярный учебник». Первым перевел с русского языка записи древнегреческого философа Платона об исчезнувшем острове Атлантида «Тимэй» и «Критий», которые были опубликованы на страницах популярной республиканской газеті «Егемен Қазақстан».

В 2014 году издательство «Фолиант» по рекомендации Министерства образования и науки в серии «Үлкен энциклопедия» выпустило его энциклопедию «Астрономия», которая является первой казахской энциклопедией по астрономии. Его творческая биография вошла в почетную энциклопедическую книгу «Элита Казахстана» (1997, Институт Развития, г. Алматы), литературную энциклопедию «Қазақ әдебиеті» – «Казахская литература» (1999, Даму институты, Алматы к.), литературную энциклопедию «Қазақ әдебиеті» – «Казахская литература» (2008, изд-во «Аруна», г. Алматы), литературную энциклопедию «Казахская литература» на русском языке (2009, изд-во «Аруна», г. Алматы), 14 том 18-томной энциклопедии «Беларуская энциклапедыя» (2002, изд-во «Беларуская энциклапедыя», г. Мінск), историко-энциклопедическую книгу «Ұлы дала» – «Великий простор» (2002, изд-во «Фолиант», г. Астана), книгу фотоисторий «Жазушылар әлемі» – «Мир писателей» (2003, изд-во «Интерпринт», г. Алматы), десятый том десяти томной книги «Қазақ әдебиетінің тарихы» – «История казахской литературы» (2006, изд-во «ҚазАқпарат»), энциклопедический справочник «Қазақстан жазушылары. XX ғасыр» – «Писатели Казахстана. XX век» (2004, изд-во «Ана тілі», Алматы), энциклопедический справочник «Қазақстан жазушылары» – «Писатели Казахстана» (2009, изд-во «Ан Арыс», г. Алматы), энциклопедическую книгу «Әдеби өмір шежіресі» – «Хронология литературной жизни» (2009, изд-во «Ан Арыс», г. Алматы), в 7 (на казахском) и 4

(на русском) тома 10-томной Национальной энциклопедии «Қазақстан» (2005 и 2006, «Қазақ энциклопедиясының» бас редакциясы, Алматы).

В 2001 г. в мае, впервые в истории научно-болашакского жанра в Казахстане, и в 2011 году в большом выставочном зале «Қазақстан кітаптары» Национальной библиотеки Республики Казахстан открылась творческая выставка книг, посвященная жизни и творчеству Жуниса Сахиева. Такие же выставки открылись в 2010-2013 годах и были организованы встречи писателя-болашакгера Жуниса Сахиева с читателями в областных универсальных научных библиотеках городов Алматы, Ақтөбе, Атырау, Костанай, Қызылорда, Орал, Петропавл, Семей, Тараз, Шымкент, Туркестан и в районных центрах Шаян, Шолақкорган.

В 2011 году на Первом конгрессе писателей-болашакгеров, который проходил в Астане, в Назарбаев университете с 30 ноября по 2 декабря Жунису Сахиеву был вручен диплом лауреата Международной премии Байқоңыр за большой вклад его авторских серийных научно-болашакских романов под общим названием «Кеңістік көшпенділері» - «Кочевники Вселенной» в развитие мирового научно-болашакского жанра.

АБДРАМАН ШАМШИДЕН

Доктор педагогических наук, профессор

**A BRIEF ESSAY OF CREATIVE AND SCIENTIFIC
ACTIVITY OF THE WRITER-BOLASHAKGER,
ANCESTOR OF SERIAL SCIENTIFIC AND
BOLASHAKTIC NOVELS IN KAZAKHSTAN,
LAUREATE OF THE LITERARY PRIZE
OF THE UNION OF KAZAKHSTAN WRITERS,
«BAIKONYR» INTERNATIONAL PRIZE LAUREATE,
FULL MEMBER OF ASTRONOMIC AND GEODESIC
SOCIETY OF USSR ACADEMY
OF SCIENCES ZHUNIS SAKURPAGY**

Zhunis Sakurpagy is well known Kazakh writer-bolashakger, a father of author's serial science-bolashaktic novels in Kazakhstan, Laureate of prize of the Union of Writers of Kazakhstan and public fund «Zhandos» (1994). Laureate of the International prize «Baikonyr» (2011). A full member of the All-Union Astronomical and Geodesic Society, department of physics and mathematics of USSA Academy of Sciences (1990).

Zhunis Sakurpagy was born in 1950, March, 1 in Almaly aul, Baidibek region, South-Kazakhstan oblast. Since four years he has grew up without father and dreamed of human flight to other stellar worlds, hearing from Kulkhanys mother the legend about starry sky. Before school age Zhunis has dreamed up and told to his fellow villagers about future flight of man to the stars.

The beginning of the space age (1957), flight of the first man to the near-Earth space (1961) inspired him. And an arrival of the Kazakh great writer Mukhtar Omarkhanovich Auezov in 1960 to his Almaly aul, Baidibek region, South-Kazakhstan oblast became the main impetus for his creative writing. After finishing the secondary Kazakh school named after K.I. Satpayev in 1966 Zhynis Sakurpagy worked as telegrapher, technician of broadcasting at the district post office of Chayan village. In 1968-1970 he served in the Army as telegrapher and radioman of shortwave radios, at one of Alma-Ata city ATS

as electrician. Working in communications industry Zhunis Sakurpagy published his first science-fiction works in the district newspaper «Algabas», republican scientific and educational magazine «Knowledge and Labor», «Pioneer of Kazakhstan» and other periodicals. In 1971 he came to Alma-Ata, worked at one of town ATS and studied at the evening paid courses. In 1972 Zhunis Sakurpagy entered the philological faculty of the Kazakh State University and finished it successfully in 1977.

In 1977-2007 Zhunis Sakurpagy worked as subeditor of the department of History and geography and the Kazakh language and literature at «School» publishing house, senior research editor at the State Committee for Publishing, Polygraphs and Book Trade of the Republic of Kazakhstan, head of scientific editorial department of Engineering and astronomy of the Home Edition «Kazakh encyclopedia», editor-in-chief of «Folio» publishing house, editor-in-chief and author of scientific and educational edition «Sirius» in Astana city.

From 1971 Zhunis Sakurpagy, the first in Kazakhstan in scientific-bolashaktic genre became to write author's serial scientific-bolashaktic novels under the common name «The universe nomads». To date within the framework of serial scientific-bolashaktic novels written by him there was published a cycle of single books which became the property of multy-million readership.

Zhunis Sakurpagy showed his creative strength in the third part of the scientific-bolashaktic story-bouts rimes «Echoes of Atlantis» named «In deep» published in the republican newspaper «The pioneers of Kazakhstan». In 1977 in the first number of «Education and labor» magazine there was published a journal variant of his scientific-bolashaktic novel «Response time» named «In accordance with father's behests». He received the title of laureate of journal's prize of the same year. At the same year a journal version of his scientific-bolashaktic novel «When it starts to rain» was included in the writers' collection «A fresh breeze».

After such achievements Zhunis Sakurpagy began to work at the series of scientific-bolashaktic novels. This series for the first time in the history of scientific-bolashaktic genre he had begun himself as early as 1971 under the common name «The universe nomads».

In 1983 at «The spark» publishing house his first scientific-bolashaktic novel of this series named «The nest of life» was published. This novel consists of four parts named «The main aim», «Meeting of generations», «On the way back» and «The nest of life». In this novel the author bases scientifically that our inhabited Earth is the nest of life where people live, civilize, conquer space, find other star systems, inhabited planets and before each ice age they leave the Earth.

The second scientific-bolashaktic novel «The debt» was published in 1987 at «The spark» publishing house with the preface of the great scientist-geologist Akzhan al-Mashani. In this novel consisting of four parts named «On the way to a dream», «In the struggle for human life», «Happy on the road», «The debt» the author speaks about the problem of harmful influence of great ground and under-ground atomic and nuclear explosions not only on present health of generation, fauna and flora condition but in the far future. In 1991 at «The spark» publishing house there was published the third scientific-bolashaktic novel «Connect the ring» consisting also of four parts named «On the ring island», «In the ring of fame», «A quarter of ring» and «Connect the ring» where the author warns against using of scientific achievements for selfish goals otherwise the mankind can return to the Stone Age and life rings will join.

Especially intensive his serial scientific-bolashaktic novels began to be published after Kazakhstan became independent. In 1999 at «The writer» publishing house he publishes the fourth scientific-bolashaktic novel «The nomads from the space» in full volume of this series. It consists four parts named «The Kazah land», «The straitened nature», «The cleared nature»

and «Zhailau land». The brief content of this novel: the main hero Zhailau comes to his native aul and admiring the beautiful scenery, fruit-bearing trees, lakes and rivers, hearing the songs of birds remembers with great pleasure about his happy childhood. The next day he starts by horse to kokzhailau. Suddenly he sees the huge interstellar ship coming down to plain. When Zhailau unsuspectingly came nearer to it he felt any smell and fell asleep. Then he woke up among high civilized people living in easily assembled houses like Kazakh yurts. So the contact between representative of the Kazakh people, the host of great land Zhailau Zhagangeruly and representatives of high civilized people developing the whole Galaxy as the small aul begins. They were interested in natural resources of the Kazakh land and cleanliness, ability to cherish the nature as the apple of one's eye. Our ancestors have nomadized from place to place with the purpose to give the nature a chance to renew, later on when that region had become useless for inhibition they came back to former place where the new life had already revived. The newcomers from the other star system were struck just this grate method of defending and preservation the nature by the Kazakh people. All people of the Earth will know soon about it and will follow their example.

During their stay at the Earth the newcomers as the huge vacuum cleaners with the help of antigravity and tunnel systems will clean the Earth from all unnecessary and harmful. The Earth now will have many spacious and beautiful steppes and green pastures. At the end of the novel Zhailau Zhagangeruly with his friends ride across zhailau while the newcomers moving off the Earth with great satisfaction observe the ringed Earth. You know that their predecessors formerly had disfigured the nature of their planet like planet-giant Saturn of our solar system and after cleaning the rings of different sizes have formed around their planet. Therefore they didn't want the same fate for the Earth. That is the main point of scientific-bolashaktic novel «The nomads from the space» of Zhunis Sakurpagy.

The fifth novel «Mars echo» was published in 2002 at «Science» publishing house. It consists of four parts named «The second land», «The second motherland», «Struggle for motherland», «Mars echo». Although all events take place at Mars the main idea of novel is to understand the heroic development and defense by our ancestors their native land. The group of young couples left the Kazakh land for planet Mars. There they endure the severe nature disasters of the Red planet.

There is a small amount of heat and water at Mars, oxygen is generally negligible. Despite that the youth fertilizes the sandy valleys of the planet with manure using the special technique brought from the native land. Gradually the plants appear and image of the planet changes for the better. It turns into the second motherland. However the newcomers from distant galaxies watching these transformations decide to come into contact with them in order to take the land back. They devalued the nature of their planet, exhausted its wealth and now roam across the Universe and look for the planet inhabitable.

But the youth predicts their intentions and doesn't admit them to new – the second after earthly – motherland. They inherited this patriotism and heroism from their ancestors through generations. Reading this novel one can see the mistakes committed by former residents of Mars who left rock inscriptions about their tragedies in caves. From the beginning to the end the reader feels himself a participant of these events. The author artistically and scientifically gives a description of the Red planet because he is a professional astronomer.

In 2003 at «Science» publishing center there was published another in a series – the sixth scientific-bolashaktic novel «Desired of the all possible worlds» consisting of four parts named «The beautiful world», «The two-colored world», «On the path of truth» and «The awakened ability». Earlier the journal version of this novel was published in the Kazakh language in scientific and cognitive journal «Life», in the Russian language

in «Evening Almaty» newspaper, republican literary journal «Scope» and for the first time in the history of the Kazakh scientific fiction abroad, in the Eastern Europe – Prague, the capital of Czech Republic, at the pages of popular scientific and cognitive journal «Nemezida» in the Czech languages. The main hero of this novel Batyl is a representative of other star system. According to the memoirs of the author the novel was named according the words of his mother Kulkhanys when she became incurably ill: «Nobody wants to leave such a beautiful world given by God». Really every person should like to live always at this beautiful Earth maybe single in our Galaxy. The main idea of this scientific-bolashaktic novel is that only the man being able to value and defend the nature can take the best from it. Otherwise a man may lose the visual ability to distinguish between different colors. This woe befell a newcomer Batyl who saw only black and white colors of nature since birth and didn't understand the beauty of colors.

Every scientific-bolashaktic novel having the common name «The universe nomads» of Zhunis Sakurpaly shows the strength of his pen, deep scientific and artistic content and raises his creative work at higher stage.

The seventh scientific-bolashaktic novel «Aul had roamed to Sholpan planet» consisting of four parts named «Heat in the region», «In the search path», «The source of light» and «Aul had roamed to Sholpan planet» fully proves his creative ascent. The idea given in this novel by Zhunis Sakurpaly is a real science-based one about which he wrote back in 1974. In the novel the author with the help of huge light absorber in a moment transferred the whole Kazakh aul to Sholpan planet. And in 2002 Austrian scientists proved ability of such phenomenon. The scientists carried out laboratory investigations: directing the laser ray at any inanimate object broke it in a fraction of a second, absorbed, transferred to another place and again restored in the former state. It is gratifying to understand that scientific

and artistic idea of Zhunis Sakurpagy carried into life as at one time some ideas of French writer Ghoul Vern had realized.

After publishing this scientific-bolashaktic novel in 2004 in Astana, in 2005 I made a report concerning this novel at annual creative account of the Union of Writers of Kazakhstan. It was published in «Literary scopes» newspaper.

The eighth scientific-bolashaktic novel «The witness of cosmic history» consisting of four parts named «Mysterious country», «A great figure under thick ice», «A loud sound from time immemorial» and «The witness of cosmic history» was published in 2006 in «Elorda» publishing house. Having read this novel one could know about one of the reasons of dinosaurs' death and their disappearance at the Earth. The author keeps the idea that it is necessary to think about defense both native nature and the whole Earth.

The ninth scientific-bolashaktic novel «The melodies of underwater world» from author's series is devoted to demography of our people and the development of melodies of dombra and kobyz. Although the events of the novel take place at submarines with participations of aliens one can feel a great love for the Earth, motherland and his darlings. The aliens from another world are deprived of such feelings. The author raises the problem of demography and old Kazakh melodies.

Next tenth scientific-bolashaktic novel of this author's series is named «On the periphery of the victory». This novel as well as previous is devoted to scientific research of the stars and to the future of our planet. His heroes always struggle for the sake of future of all mankind, not forgetting national features and traditions of people.

The main heroes under the command of Taken Nurtaiuly fly in the direction of constellation Twins for the habitable planet which was found by Kazakhstan scientists. Upon arrival cosmonauts get into the small world. At this strange small star system planet inhabitants are transformed into small men.

According to the writer all Universe is similar to an organism of the man, it consists of different, but interconnected organs.

At present much is written about «black holes». They arise from the star which is on a decline of its existence. Such stars at changing stability of internal thermonuclear reaction are sharply compressed, and are transformed into neutron stars, and then in «black holes». In such a way stars are born, grow, then grow old and die.

The heroes of the scientific-bolashaktic novel «On the periphery of the victory» overcome natural forces, they save all planets and people living at these planets.

The eleventh scientific-bolashaktic novel the author devoted the flowers which feel all action and soul of people. The novel starts from the return of the Kazakh cosmonauts from the beautiful planet whconsists of only flowers. A girl Gulzhan by name wants to take a couple of strange and beautiful flowers of this planet for the Earth. But her favorite guy Mergen doesn't allow doing this. Gulzhan will resent. But this reasonable thinking flower will penetrate into interstellar ship through the window and hide. So it will fly to the Earth. The flower will be discovered by the people during cleaning of the ship after the long flight and will throw it out. There will be a lack of confidence between Mergen and Gulzhan. But nevertheless the flower will bring Mergen to Gulzhan and they will sink a feud. Such a happy end has this novel «The flower from the space».

The twelfth scientific-bolashaktic novel of Zhunis Sakurpagy tells about the Moon. Not all the secrets of the Moon are revealed. There is some version that the Moon is an artificial body of some civilization and is attracted by the Earth during bringing nearer it. The author speaks that the Moon should be also cherished as the apple of one's eye because it stabilizes the Earth's rotation around its axis and favorable influences on the nature.

The number of scientific-bolashaktic novels written by Zhunis Sakurpagy reached already 87 today. The novels not

published yet are in his personal fund and wait their turn. It is a special phenomenon not only in genre of the Kazakh scientific-bolashaktic genre but the Kazakh literature in whole. Zhunis Sakurpagy became our real Ghoul Vern.

Fiction-writer Zhunis Sakurpagy in his author's serial scientific-bolashaktic novels shows scientific and technical achievements of a man in star world giving action-packed situations through the fates of his characters and thorough scientific evidence of star world development. It should be noted as a special talent his ability to combine science with artistic sensibility and his foresight of future of science.

Now it is about scientific works of Zhunis Sakurpagy. Being a boy he was interested in stars. He was carrying away with Kazakh legends about star world which his beloved mother Kulkhanys has often told him about. His father Saduakas was a competent man, a brigade-leader in his native collective farm, often read Koran and other sacred books in Arabic and could write works. After his death Zhunis's mother told him about all sky legends which she has heard from Sak and other competent people. Zhunis attentively listened and remembered some stars such as Sirius, Aldebaran, Orion, Pleiades and others. Zhunis started to look after them and dream of man flying to other star systems.

All of that led him to regular amateurish observations the star sky by means of school telescope. Since his school-days Zhunis has corresponded with the scientists of Almaty Astrophysical Institute and the P.K. Shternberg Astrophysical Institute in Moscow, put questions of astronomical phenomena and received answers. Studying at the al-Farabi Kazakh State University he has saved up scholarships, bought spyglass 3PT-457 to observe the lunar eclipse in 1975. Descriptions of these scientific observations were published in republican scientific and popular journal «Earth and Universe».

In 1987 after publication of his second scientific-bolashaktic

novel «The debt» Zhunis on author's fee has bought the telescope «Mitsar» with approaching-increasing in 170 times. In 1988 on September at his country-cottage territory in a month he was observing Mars planet during great opposition the Earth which repeated once in 15 years. During this process he painted 60 drawings with colored pencils with description in Kazakh and Russian languages.

In 1990 astronomers of the Institute of Astrophysics of Kazakhstan Academy of Sciences by recommendation of well-known astronomer I.T. Zotkin accepted Zhunis Sakurpagy a full member for the All-Union Astronomic and Geodesic Society of physical and mathematical department of USSR Academy of Sciences.

Zhunis Sakurpagy is not only a professional astronomer but popularizer of astronomy and other natural sciences, the author of scientific and cognitive articles about the Kazakh and the world scientific-bolashaktic genre and in astronomy.

He wrote and published in periodicals hundreds articles in Kazakh and Russian which attract the reader with deep and scientific content, clear description of scientific notion. In republican scientific and popular journal «Intelligence» he leaded the department «The Milky Way», «Film enthusiasts», department «Legends about star world» and «Get to know the star world» in «Teenager» and «Pioneers of Kazakhstan» republican newspapers where he published series of scientific and cognitive articles about star world and other sciences. Constantly his articles in astronomy and other sciences are published in the most popular republican newspaper «Egemen Kazakhstan», «Kazakhstan pravda» and «Evening Almaty».

All of us know about astronomical event which took place in 1994. The comet Shumaker-Levy by name collided with planet-giant Jupiter of our Solar system. In those days Zhunis Sakurpagy regularly and scientifically veraciously informed readers in «Evening Almaty» newspaper and his great scientific

and cognitive article «Collision of stars» was published in «Halyk kenesi» that was of great interest of known scientists, writers and general readers.

He translated into Kazakh language such text-books as «Astrophysics» by well-known astronomers M.M. Dagayev and V.M. Charygin, «Astronomy» by E.P. Levitan which was republished thrice in «The school» publishing house, circulation of more than one hundred thousand copies. The great article «Popular text-book» was published about these text-books. Zhunis Sakurpagy was the first who translated from Russian the recording of the Greek philosopher Plato «Timei» and «Kriyty» about the island Atlantis disappeared which was published in the popular newspaper «Egemen Kazakhstan». Zhunis Sakurpagy together with scientist Akzhan Zhaksibekovich al-Mashani wrote the book «Astronomy».

In 2014 «Folio» publishing house in series «The great encyclopedia» published Zhunis Sakurpagy's encyclopedia «Astronomy» which is the first encyclopedia in astronomy. Zhunis Sakurpagy's relative biography is included in: honorable encyclopedia «Elite of Kazakhstan» (1997, Institute of the Development, Almaty city), literary encyclopedia «Kazakh literature» (1999, Institute of the Development, Almaty city), literary encyclopedia «Kazakh literature» (2008, «Aruna» publishing house, Almaty city), literary encyclopedia «Kazakh literature» in Russian (2009, «Aruna» publishing house, Almaty city), 14 volume of «Belorussian encyclopedia» (2002, Minsk city), historical-encyclopedic book «Great space» (2002, «Folio» publishing house, Astana city), book of photo histories «World of writers» (2003, «Interprint» publishing house, Almaty city), 10 volume of «History of the Kazakh literature» (2006, «KazAkparat»), encyclopedic directory «Writers of Kazakhstan. XX century» (2004, «Mother tongue» publishing house, Almaty city), encyclopedic directory «Writers of Kazakhstan» (2009, «An Arys» publishing house, Almaty city), encyclopedic book

«Chronology of literary life» (2009, «An Arys» publishing house, Almaty city), 7 volume (in Kazakh) and 4 volume (in Russian) of the National encyclopedia «Kazakhstan» (2005, 2006, Almaty city).

In 2001, May, first in the history of scientific-bolashaktic genre in Kazakhstan and in 2011, at the great exhibition hall of the Republic of Kazakhstan National Library there was opened a creative exhibition of books devoted to Zhunis Sakurpagy's life and creation. The same exhibitions opened in 2010-2013 and there were organized meetings of writer-bolashakger Zhunis Sakurpagy with the readers of oblast universal scientific libraries of Almaty, Aktobe, Atyrau, Kostanay, Kyzylorda, Oral, Petropavl, Semey, Taraz, Shymkent, Turkestan and in regional centers Shayan, Sholakkorgan.

In 2011, at the first congress of science writers-bolashakgers which took place in Astana city, Nazarbayev University, November, 30-December, 2, Zhunis Sakurpagy was awarded the diploma of Laureate of the Baykonyr International Prize for the great contribution of his author's serial scientific-bolashaktic novels under the common name «Nomads of the Universe» to the development of the world scientific-bolashaktic genre.

ABDRAMAN SHAMSHIDEN
Doctor of Pedagogy, Professor

**ЖҮНІС САҚҰРПАҒЫНЫҢ АВТОРЛЫҚ
«КЕҢІСТІК КӨШПЕНДІЛЕРІ» СЕРИЯЛЫ
ҒЫЛЫМИ-БОЛАШАҚТЫҚ РОМАНДАРЫ,
ҒЫЛЫМИ, ҒЫЛЫМИ-ТАНЫМДЫҚ
МАҚАЛАЛАРЫ, АУДАРМАЛАРЫ МЕН ҒЫЛЫМИ-
ЗЕРТТЕУ ЕҢБЕКТЕРІ ЖӨНІНДЕ ҒАЛЫМДАР
МЕН ӘДЕБИЕТ ЗЕРТТЕУШІЛЕРДІҢ АЙТҚАН
ЛЕБІЗДЕРІ**

**ОТЗЫВЫ УЧЕНЫХ И ЛИТЕРАТУРНЫХ
КРИТИКОВ НА СЕРИЙНЫЕ НАУЧНО-
БОЛАШАКСКИЕ РОМАНЫ ПОД ОБЩИМ
НАЗВАНИЕМ «КОЧЕВНИКИ ВСЕЛЕННОЙ»,
НАУЧНЫЕ, НАУЧНО-ПОЗНАВАТЕЛЬНЫЕ СТАТЬИ,
ПЕРЕВОДЫ И НАУЧНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИЕ
ТРУДЫ ЖУНИСА САХИЕВА**

**COMMENTS OF SCIENTISTS AND LITERARY
CRITICS TO SERIAL SCIENTIFIC AND
BOLASHAKTIC NOVELS, SCIENTIFIC AND
COGNITIVE ARTICLES, TRANSLA-
TIONS AND SCIENTIFIC AND RESEARCH
WORKS OF ZHUNIS SAKURPAGY**

Жүніс Сақұрпағының «Жаңбыр жауғанда» ғылыми-болашақтық романында табиғаттың, жер мен судың, ауаның жүйесін бұзып, нысапсыздық, құныққандық бәсекесіне түсушіліктің қандайлық апатқа ұшырату мүмкіндігі ескертілген...

*Рахманқұл Бердібаев,
«Талаптың мініп тұлпарын» алғы сөзінен. «Жібек
жел» авторлар жинағы, Алматы: Жалын, 1977*

Жүністі қазақ халқының адамдық рухани, қасиеті мен озық ойын халықаралық аренада танытатын жазушы-болашақгер деп білемін.

*Ақжан әл-Машани,
«Қайырлы қадам» алғы сөзінен. «Борыш» ғылыми-
болашақтық романы. Алматы: Жалын, 1987*

Әділін айтсақ, Жүніс Сақұрпағы жыл сайын ғылыми-болашақтық роман жазып, жанрды қалыптастарған француздың ұлы қаламгері Жюль Верніміз болып тұр. Жүніс Сақұрпағы Сахиевтің «Шолпанға көшкен ауыл» ғылыми-болашақтық романы да ғылымның алдына шыққан болжамшысы болып табылады. 2002 жылғы 18 Маусымда Қазақстан және ОРТ телеарналарынан Австралия ұлттық университеті ғалымдарының жетекшісі Пин Койлер лазер сәулесін қандай да бір затқа, тіпті, тірі жанға да бағыттап, оны секундтың бір бөлшегіндей уақытта ыдырата сорып алып, екінші жерге көшіріп, қайта қалпына келтіре алатынын тәжірибе жүзінде дәлелдеді. Ал Жүніс «Шолпанға көшкен ауылдағы» бұл идеясын 1974 жылы жазған болатын. Мұны қазақ ғылыми болашақгерлік жанрының ғылым болашағын болжаудағы әлемдік дәрежедегі жетістігі деп білуіміз қажет.

*Шәмшиден Әбдіраман,
Педагогика ғылымының докторы, профессор
«Ғылыми фантастика мәртебесінің өзегі – ұлттық
құндылықты таныту». Қазақстан
Жазушылар одағының 2005 жылғы әдебижылдық
қорытындысында жасалған баяндама).
Әдебиет айдыны. 12 мамыр, 2005.*

«...әлем көркем әдебиетінің елімізде бұрын болмаған күрделі саласы авторлық сериялы ғылыми-болашақтық романдар (авторы Жүніс Сақұрпағы) қазақ әдебиетіне келді.

Қазақстанның Халық жазушысы Әзілхан Нұршайықов, Қазақстан Жазушылар одағының құрылғанына 70 жыл толуына арналған салтанатты жиында – кеңейтілген мерейтойлық Пленумда жасаған «Алтын ғасыр әдебиеті» атты баяндамасынан).

Қайсар Әлім. Махаббат жыршысы. Астана: Фолиант, 2005. 447 б.

Жүніс Сақұрпағының әрбір ғылыми-болашақтық роман – кітабы ол жұлдыздарға қарай көтеріліп бара жатқан бір-бір баспалдақ секілді... Ол 1971 жылдан бері өзі «Кеңістік көшпенділері» деп атаған жалпы айдармен Қазақстанда тұңғыш болып сериялы ғылыми-болашақтық романдар жазып келеді.

Жазушы Машиһар Ғұмаров, «Жұлдыздардан сыр тартқан» атты мақаласынан. Жетісу. 2000. 28 қазан

Осы ғылыми болашақгерлік жанрының кейінгі кезеңінде өнімді жазу үлгісін көрсеткен жазушы-болашақгер Жүніс Сақұрпағы болды. Ол өзі тұңғыш болып «Кеңістік көшпенділері» жалпы айдарымен жазған сексен жеті авторлық сериялы ғылыми-болашақтық романдарының он екісін жарыққа шығарды. Атап айтқанда олар: «Тіршілік ұясы» (1983), «Борыш» (1987), «Шеңбердің түйісуі» (1991), «Көктен келген көшпенділер» (1999), «Марстан шыққан жаңғырық» (2002), «Қимайтын әлем» (2003), «Шолпанға көшкен ауыл» (2004), «Космотарих куәсі» (2006), «Су әлемінің саздары» (2009), «Жасампаздық қиынында» (2008),

«Жасампаздық қиырында» (2009), «Ғарыштан келген гүл» (2011), «Күзетші» (2013) ғылыми-болашақтық романдары.

*Жанр зерттеушісі Абдул-Хамид Мархабаев,
«Фантастика» мақаласынан. «Қазақ
әдебиетінің тарихы». 10 т. «Қазақпарат»
баспасы, 2006*

Республикалық басылымдардың бәрінде де Жүніс Сақұрпағының Қазақстанда сериялы ғылыми-болашақтық романдар жазуды бастаған жазушы екені жөнінде айтылған. Бұл қазақ ғылыми болашақгерлік жанры үшін үлкен бетбұрыс.

*Әдебиет сыншысы Қайырғали Медет,
«Жер-кеңістіктегі жеке-дара бір үй ғана» атты
сұхбатынан. Оңтүстік Қазақстан. 2000.8 маусым*

Қазақ әдебиетінде, оның ішінде ғылыми болашақгерлік жанрында жиырмасыншы ғасырдың аяқ шенінде авторлық сериялы ғылыми-болашақтық романдар дүниеге келді. Оны ғылыми жолын жұлдызды әлемді бақылау-зерттеумен, еңбек жолын техника-байланыс саласынан бастаған белгілі жазушы-болашақгер, Қазақстан Жазушылар одағы «Жандос» атындағы әдеби, Халықаралық Байқоңыр сыйлықтарының лауреаты, КСРО ҒА Астрономия-геодезия қоғамының толық мүшесі Жүніс Сақұрпағы өзінің авторлық «Кеңістік көшпенділері» сериялы ғылыми-болашақтық романдарымен бастады.

*Ізденуші Жәния Тапалова,
«Жүніс Сақұрпағының сериялы ғылыми-болашақтық
романдары» мақаласынан. Білім-Образование. 2005. № 5*

Жүніс Сақұрпағы, сіздің еліміздің тұңғыш ғарышкері Тоқтар Әубәкіровпен кездесуіңізді «Қос алыптың кездесуі» деп бағаладым. Бізге жолдаған сәлемдемеңізден Тоқтар Әубәкіров атындағы мектебімізге деген лебізіңізді сезіне отырып, рухани байып қалдық.

*Т.Б. Қанағатова,
Тоқтар Әубәкіров атындағы қазақ орта мектебінің
директоры Т.Б. Қанағатованың хатынан*

Белгілі жазушы-болашақгер Жүніс Сақұрпағы өзінің ойлы да өткір авторлық «Кеңістік көшпенділері» сериялы ғылыми-болашақтық романдарымен баспасөз бетінде жиі көрініп жүр. Оның «Уақыт қайтарымы» ғылыми-болашақтық романының «Әке өсиеті» деген атпен республикалық ғылыми-көпшілік «Білім және еңбек» журналында жарияланған журналдық нұсқасы осы журналдың 1977 жылғы лауреаты дипломын алды.

*Әлібек Асқар,
«Білім және еңбек» журналының
жауапты хатшысы, 1978 ж*

Жазушы-болашақгер Жүніс Сақұрпағының ғылыми болашақгерлік жанрында сериялы ғылыми-болашақтық романдарын белсене жазуына туылған жеріндегі жалпы дүние әлемі жайлы әкесі Сақ пен анасы Құлханыс айтқан аңыз-әңгімелер мен аудандық байланыс бөлімшесінде телеграфшы, Алматыдағы автоматты телефон стансаларының бірінде байланыс жүйесін реттеуші, Қазақстан Республикасы Гидрометеорология қызметінде ауа райын бақылаушы болған кездері және жұлдызды әлемді жастайынан өз бетімен зерттеуі аз себін тигізбесе керек.

*Сұлтан Қалиев,
белгілі ақын, әдебиет зерттеушісі,
республикалық «Ұлан» газеті. 1992*

Белгілі жазушы-болашақгер Жүніс Сақұрпағының авторлық «Кеңістік көшпенділері» сериялы ғылыми-болашақтық романдарының алтыншысы – «Қимайтын әлем» ғылыми-болашақтық романының журналдық нұсқасы Чех Республикасының астанасы – Прагада шығатын «Немезида» ғылыми-танымдық журналының 1996 жылғы 2-ші нөмірінде чех тілінде жарияланды. Қазақ ғылыми болашақгерлік жанрының нар жүгін көтеріп келе жатқан осындай қарымды қаламдасымыз бар.

*Шәмшиден Әбдіраман
(«Қазақ әдебиет». 1998)*

Белгілі жазушы-болашақгер, Қазақстан Жазушылар одағының Жандос атындағы әдеби сыйлығының лауреаты, Халықаралық Байқоңыр сыйлығының лауреаты, КСРО ҒА Астрономия-геодезия қоғамының толық мүшесі Жүніс Сақұрпағы Қазақстанда авторлық «Кеңістік көшпенділері» сериялы ғылыми-болашақтық романдар жазуды алғаш бастаушы. Бұл «Көктен келген көшпенділер» ғылыми-болашақтық романы оның төртіншісі.

*Еркін Жаппасұлы
(жазушы, ғалым, «Қазақ әдебиет» газеті бас редакторының бірінші орынбасары. 1999)*

Белгілі жазушы-болашақгер Жүніс Сақұрпағы Қазақстан Жазушылар одағы мен Жандос қоғамының Жандос атындағы әдеби сыйлығының лауреаты болды. Бұл сыйлық Жүніс Сақұрпағы Сахиевке авторлық «Кеңістік көшпенділері» сериялы ғылыми-болашақтық романдарының үшіншісі – мазмұны терең, идеясы адамзатқа ортақ «Шеңбердің түйісуі» ғылыми-болашақтық романы үшін берілді.

*Динара Юсупова
Әдебиет зерттеушісі, республикалық
«Халық кеңесі» газеті. 10 желтоқсан, 1994 жыл.*

Чех Республикасының астанасы -- Прагада чех тілінде шығатын, оқырманы қалың ғылыми-танымдық «Немезида» журналының үстіміздегі, 1996 жылғы 2-ші нөмірінде қазақ ғылыми болашақгерлік жанрына арналған үлкен бөлім жарияланды. Онда «Немезиданың» назары журналдың оқырмандарына кеңінен танылған белгілі жазушы-болашақгер, Қазақстан Жазушылар одағы әдеби сыйлығының лауреаты, Халықаралық Байқоңыр сыйлығының лауреаты, КСРО ҒА Астрономия-геодезия қоғамының толық мүшесі Жүніс Сақұрпағына көбірек ауған. Оның осы журналда жарияланған авторлық «Кеңістік көшпенділері» сериялы ғылыми-болашақтық романдарының алтыншысы – «Қимайтын әлем» ғылыми-болашақтық романының журналдық нұсқасын осы чех елінің белгілі әдебиет зерттеушісі әрі кинорежиссері Павел Вейгел чех тіліне аударып жариялаған. Сонымен бірге осы бөлімде Жүніс Сақұрпағының өмірі мен шығармашылық жолы жөнінде чех елінің белгілі ғылыми болашақгерлік жанрын зерттеушісі әрі сыншысы Ярослав Ольшаның Жүніспен жүргізген сұхбаты мен қаламгеріміздің суреті берілген.

*Тілекқабыл Боранғалиев,
әдебиет зерттеушісі, «Егемен Қазақстан». 1996
жылғы мамыр айының 8-і.*

Түнде Ай, Шолпан, Қызыл ғаламшарды бақылап-зерттеген, жұлдызды әлеммен сырласқан Жүніс Сақұрпағы қазақ ғылыми болашақгерлік жанрында авторлық «Кеңістік көшпенділері» сериялы ғылыми-болашақтық романдар жазып келе жатқан қазіргі ең мықты жазушы-болашақгер.

*Ораз Қауғабәев,
әдебиет зерттеушісі. «Жас алаш». 1997, маусым
айының 21-і)*

Белгілі жазушы-болашақгер, Қазақстан Жазушылар одағы әдеби сыйлығының лауреаты, Халықаралық Байқоңыр сыйлығының лауреаты, КСРО ҒА Астрономия-геодезия қоғамының толық мүшесі Жүніс Сақұрпағының авторлық "Кеңістік көшпенділері" сериялы ғылыми-болашақтық романдарының "Жазушы" баспасынан толық нұсқамен жарық көрген төртіншісі - "Көктен келген көшпенділер" ғылыми-болашақтық романында Жер-ана табиғатын қорғаудағы ата-бабаларымыздың көшпенділік дана тәсілдері мен бүгінгі жайы, экологиялық ахуалын тілге тиек ете, Күн жүйеміздегі алып ғаламшарлардың бірі Қоңырқай ғаламшардың ғылыми сипаттамасын бере отырып, осы Жер-анамыздың бір кездегі тамаша табиғатын қайта қалпына келтірудегі соны іздерістердің ғылыми-болашақтық романның бас кейіпкері, ғалым-жұлдызшы Жайлау Жаһангерұлының ұлы табиғатқа деген жанашырлығы, ғылыми ізденістері мен көктен келген көшпенділерден үлгі ала жасаған іс-әрекеттері арқылы тартымды суреттелген.

*Кабдрахман Әбілқасымұлы,
әдебиет зерттеушісі, "Ұлан", 2000 жыл,
Қаңтар айының 25-сі)*

Жүніс Сақұрпағының авторлық "Кеңістік көшпенділері" сериялы ғылыми-болашақтық романдарының төртіншісі - "Көктен келген көшпенділер" ғылыми-болашақтық романын оқып шыққан оқырман лирикалық-философиялық сезімге бөленумен қатар Қоңырқай ғаламшардың (Сатурнның) құпия сырларына ғылыми-болашақтық романның өне бойында ғылыми тұрғыдан мән беріп отырады. Бас кейіпкер ғалым-жұлдызшы Жайлау Жаһангерұлы сол ғажайып сақиналы алып ғаламшар арқылы ондай болмас үшін Жер-ананың тамаша табиғатын ата-бабаларымыздың көшпенділік дана тәсілдеріндей, көздің қарашығындай таза

сақтау керек екенін түсінеді. Көктен келген көшпенділердің ата-бабалары да бір заманда өздерінің ғаламшарларын дәл Қоңырқай ғаламшардай қиын жағдайға жеткізген. Сондай жағдайға бармау үшін көктен келген көшпенділер Жерананы арнайы антигравитациялық құбыр арқылы тазартып, Жер жайлауға айналдырады.

*Шәмшиден Әбдіраман
("Қазақ әдебиеті", 2000 жылғы сәуір айының 28-сі)*

Жазушы-болашақгер Жүніс Сақұрпағы Сахиев сериялы ғылыми-болашақтық романдарымен адам баласын болашаққа құштар ететін ерекше талант иесі.

*Ярослав Олиш,
(Александр Володевтің "Огни Алатау"
газетінде жарияланған "Волшебная сила мечты"
атты мақаласынан)*

Қазақстанда тұңғыш рет қазақ тілінде үлкен «Астрономия» энциклопедиясы жарыққа шықты. Авторы Жүніс Сақұрпағы Сахиев болғандықтан қарап шықтым. Ішіндегі материалдары сондай күрделі, сондай тамаша....»

*Қазақтың тұңғыш ғарышкері Тоқтар Әубәкіров,
(2014 жылғы. Қараша айының 18 күнгі Астанадағы
Жаңа Оқушылар Сарайының Планетарийінде өткен
«Астрономия» энциклопедиясының түсаукесерінде
сөйлеген сөзінен)*

Аспан әлемі қандай жұмбақ болса, елімізде тұңғыш авторлық "Кеңістік көшпенділері" сериялы ғылыми-болашақтық романдар жазуды бастаған жазушы-болашақгер Жүніс Сақұрпағының шығармашылық қарымы да сондай

жұмбақ. Ол осы ұлан-ғайыр ғылыми-болашақтық роман-дарымен қазақ әдебиеті тарихында ерекше орын алды.

*Захардин Қыстаубаев, жазушы.
(Жазушы-болашақгер Жүніс Сақұрпағының 60 жылдық
мерейтойында жасаған "Қазақ ғылыми болашақгерлік
жанры өрлеу үстінде" баяндамасынан)*

Көркем болашақгерлік жанрында жазатын қазақ қаламгерлері жоқ емес. Алайда, авторлық сериялы ғылыми-болашақтық романдар жазуға тұңғыш түрен салған қазақтың белгілі жазушы-болашақгері Жүніс Сақұрпағының жөні бөлек.

*Маржан Тұрысбекқызы, жазбагер.
("Нұр Астана" газетінде жариялаған
мақаласынан)*

«Бұл қалың жинақтың біз үшін екі құндылығы бар. Біріншісі, «Астрономия» энциклопедиясында осы ғылымның қазақ жерінде даму тарихы, аспан шырақтары мен денелерінің табиғаты және олардың қозғалыс заңдары, Ғалам құпиялары жөнінде қызықты да қажетті мағлұматтардың жинақталғаны. Екіншісі, осы ғылым туралы бай мәліметтер топтамасының тұңғыш рет ана тілімізде шығуы.

*Жеңіс Баһадүр (Шерәділ Нияз),
 («Оңтүстік Қазақстан» газетінде жарияланған
«Ғарыш құпиясын ашады» мақаласынан)*

«Фолиант» баспасынан «Үлкен энциклопедия» сериясымен қазақ тілінде тұңғыш рет жарық көріп отырған «Астрономия» энциклопедиясын қазақ астрономиясы

ғылымына қосылған ірі де елеулі еңбек деп айтқанымыз абзал.

*Әтеш Әтеуліұлы, жазушы.
«Алматы ақшамы» газетінде жарияланған
«Астары мол «Астрономия» мақаласынан)*

* * *

В Казахстане, безусловно, выделяется родоначальник серийных научно-болашакских романов Жунис Сахиев, в творческой биографии которого любовь к бескрайней степи переплелась с любовью к бескрайнему Космосу с его неведомым для человека миром – одновременно и враждебным, и притягательным. Чешский критик, знаток мировой научно болашакского жанра Ярослав Ольша назвал Жуниса Сахиева «Талантом, прививающим вкус к будущей жизни». И прав был профессор Акжан Машанов, который говорил, что Жунис Сахиев «Поднимает казахского научно болашакского жанра на мировой уровень».

*Литературный критик Александр Володев.
(Отрывок из его статьи «Волшебная сила мечты».
Казахстанская правда. 2000. 2 декабря).*

Научно-болашакские книги и два произведения показывают, что Жунис Сахиев вполне сложился как писатель-профессионал.

*Руководитель Всесоюзного семинара,
писатель Сергей Снегов.
(Из его Рекомендации на Жуниса Сахиева для
вступления в Союз писателей СССР. 1989 г. Декабрь. г.
Дубулты. Республика Латвия).*

Что касается данных о малой планете Сатбаев, то они

приведены достаточно полно в Вашей статье, и мне трудно что-либо добавить к написанному Вами.

*Известный всему миру украинский астроном
Николай Степанович Черных.
(Из его письма Жунису Сахиеву. 1998. 24 сентября).*

Среди казахстанских астрономов-любителей можно отметить таких, как активный наблюдатель планет и различных явлений в звездном мире – писатель-болашакгер Жунис Сахиев.

*Известный казахстанский астроном,
доктор физико-математических наук
Виктор Германович Тейфель. (Отрывок из его статьи
«Любительская астрономия в Казахстане». 1990. 12
декабря).*

Известный казахский писатель-болашакгер Жунис Сахиев стал лауреатом литературной премии Союза писателей Казахстана за третий научно-болашакский роман «Шеңбердің түйісуі» – «Соединение кольца» из его авторской серии научно-болашакских романов под общим названием «Кеңістік көшпенділері» - «Кочевники Вселенной», где поднимаются проблемы будущей науки и экологии нашей жизни... Такие люди, без сомнения, наша опора, ибо без интеллектуалов любое государство обречено.

*Литературный исследователь Кабдраман Наурызбаев.
(Отрывок из его статьи «Надежда и опора». Вечерний
Алматы. 1994. 21 декабря).*

Следует отметить, что Жунис Сахиев – первый из казахских писателей-болашакгеров, пишущий авторские серийные научно-болашакские романы, объединенные

общим названием «Кеңістік көшпенділері» – «Кочевники Вселенной».

Литературный критик Валентина Моисеева.

(Отрывок из ее статьи «Фантастика или реальность». Вечерний Алматы. 2001. 20 июня).

Смена цивилизаций, взаимоотношения человека и природы, опасность губительных последствий ядерных испытаний и войн, путешествия через звездный мир в прошлое и будущее, вера в возможность встреч с представителями иных миров и других жизней, проблемы правильного использования достижений науки и техники, защиты природы – такова суть авторских серийных научно-болашакских романов под общим названием «Кеңістік көшпенділері» – «Кочевники Вселенной» писателя-болашакгера с известным нам именем и фамилией Жүніс Сақұрпағы – Жунис Сахиев, который сохранил в своей душе чистое восприятие окружающей действительности, способность удивляться и радоваться красотой мира, в котором живет человек. Как его отец Сақ гостеприимно распахивал перед людьми двери своего дома, так же просто и естественно Жүніс Сақұрпағы – Жунис Сахиев открывает для читателя двери Вселенной...»

Литературовед Татьяна Злотникова.

(Отрывок из ее статьи «Свет далеких звезд». Огни Алатау. 2001. 9 июня).

Хорошо известный в кругах писателей-болашакгеров США, Польши, Великобритании и других крупных стран, известный чешский исследователь и критик научно-болашакского жанра Ярослав Олыша в нашей экс-столице Алматы первым делом встретился с казахским известным писателем-болашакгером, родоначальником авторских серийных научно-болашакских романов в Казахстане,

лауреатом литературной премии Союза писателей Казахстана, лауреатом Международной премии Байқоңыр, действительным членом Астрономо-геодезического общества АН СССР Жүніс Сақұрпағы -Жунисом Сахиевым.

(Из предисловия к журнальному варианту научно-болашакского романа Жүніс Сақұрпағы - Жуниса Сахиева из его авторской серии научно-болашакских романов под общим названием «Кочевники Вселенной».

Научно-болашакский роман известного казахского писателя-болашакгера, лауреата литературной премии Союза писателей Казахстана, лауреата Международной премии Байқоңыр, действительного члена Астрономо-геодезического общества АН СССР Жуниса Сахиева «Көктен келген көшпенділер» – «Кочевники из космоса» из его авторской серии научно-фантастических романов под общим названием «Кеңістік көшпенділері» – «Кочевники Вселенной» написан богатым художественным языком. В книге, состоящей из четырех частей, поднимаются глобальные экологические проблемы будущей Земной жизни, вопросы ответственности, нравственного долга перед потомками. Суть научно-болашакского романа основана на научном правдоподобии и научном предвидении. Жүніс Сақұрпағы – Жунис Сахиев является в казахской литературе, в научно-болашакском жанре родоначальником серийных научно-болашакских романов.

*Валентина Моисеева,
(Литературный критик,
Вечерний Алматы. 1999 год)*

Писатель-болашакгер Жунис Сахиев по натуре оптимист. Создавая свои авторские серийные научно-болашакские

романы под общим названием «Кочевники Вселенной», он всегда оставляет героев живыми и благополучными. Даже если космонавты вернулись из другой звездной системы и за время их отсутствия цивилизация перешла на другую планету, оставшиеся люди вновь поднимают мыслящую расу и снова покоряют космическое пространство.

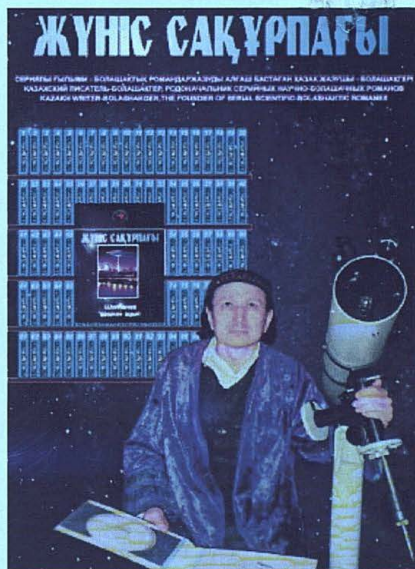
*Тулеулова Шолпан
(Литературный критик. Актюбинский вестник.
2011. 7 Апреля).*

Будучи в космосе я увидел звезды вблизи, я понял, что мы во Вселенной не одни, есть и другие галактики и цивилизации. Надеюсь, что многие, прочитав эту энциклопедию захотят стать космонавтами и астрономами. Я рад, что такая энциклопедия впервые выпущена в Казахстане на казахском языке.

*Токтар Аубакиров,
(Из статьи автора
Максута Иржанова «Энциклопедия «Астрономия» на
казахском языке» опубликованное в «Казахстанкой
правде» за 3 ноября 2014 года)*

Жазушы-болашақгер Жүніс Сақұрпағының авторлық «Кеңістік көшпенділері» сериялы ғылыми-болашақтық романдарының біріншісі – «Тірішілік ұясы» ғылыми-болашақтық романын алғаш бастап жазып тұрған сәті. Алмалы. Ақмешіт өулие. 1971 жыл, Наурыз айының 1-ші күні

Жазушы-болашақгер Жүніс Сақұрпағы. Суретші дизайнер Жеңіс Қазанғапұлының фотоколлажы. 2005 жыл. Астана

Титул беті. Бірінші бөлімі

Мұның Сауаткері
Мұның Дәуір. Зият Сүйгені
Кәдім қайыңыңды
Менің қайыңыңды

24

Менің Сауаткері

Мұның Дәуір — Кәдім қайыңыңды

Резюме

7) Мұның Сауаткері (Мұның Дәуір) — Кәдім қайыңыңды (Менің қайыңыңды)

Менің Сауаткері
Мұның Дәуір — Кәдім қайыңыңды
Менің қайыңыңды

Менің Сауаткері (Мұның Дәуір) — Кәдім қайыңыңды (Менің қайыңыңды)

8) Мұның Сауаткері (Мұның Дәуір) — Кәдім қайыңыңды (Менің қайыңыңды)

Екінші бөлімі. Үшінші бөлімі

Батыс және Солтүстік

Оңтүстік және Шығыс

Бұл қарама-қарсы

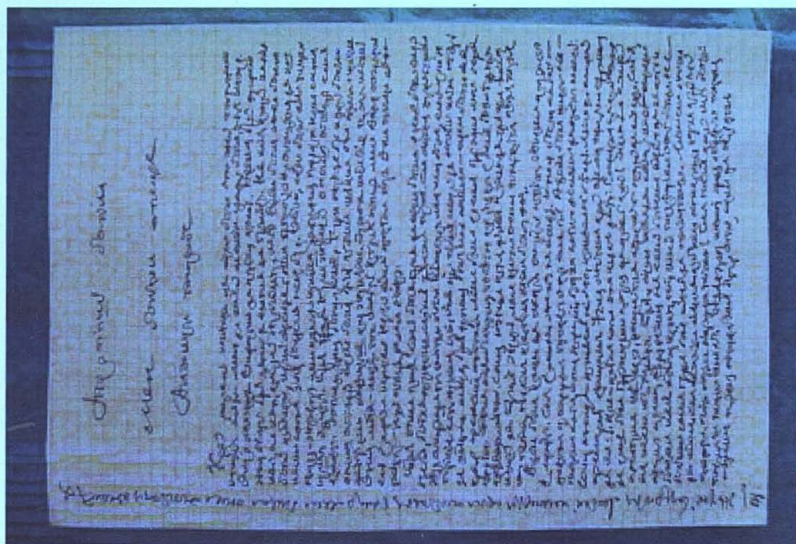
Бұл қарама-қарсы жақтардағы өзгерістердің сипатын және олардың географиялық таралуын зерттеу үшін қажетті деректерді ұсынады. Мәтінде географиялық координаттар, меридиандар және параллельдер туралы айтылады. Автор өзгерістердің қандай меридиандар арқылы өтетінін және олардың қандай параллельдерді қиып өтетінін айтады. Мәтінде географиялық координаттар, меридиандар және параллельдер туралы айтылады. Автор өзгерістердің қандай меридиандар арқылы өтетінін және олардың қандай параллельдерді қиып өтетінін айтады.

Батыс және Солтүстік

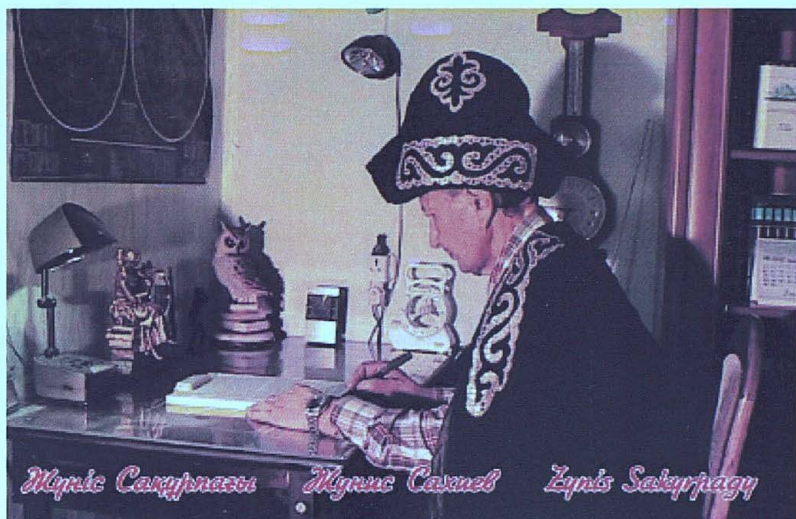
Оңтүстік және Шығыс

Бұл қарама-қарсы

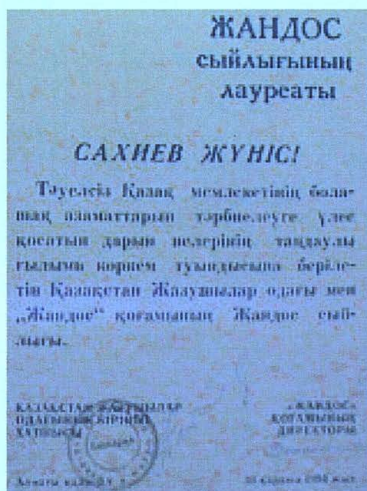
Бұл қарама-қарсы жақтардағы өзгерістердің сипатын және олардың географиялық таралуын зерттеу үшін қажетті деректерді ұсынады. Мәтінде географиялық координаттар, меридиандар және параллельдер туралы айтылады. Автор өзгерістердің қандай меридиандар арқылы өтетінін және олардың қандай параллельдерді қиып өтетінін айтады. Мәтінде географиялық координаттар, меридиандар және параллельдер туралы айтылады. Автор өзгерістердің қандай меридиандар арқылы өтетінін және олардың қандай параллельдерді қиып өтетінін айтады.

Төртінші бөлімі. Екінші беті. Жазушы-болашақгер Жүніс Сақұрпағының өзі алғаш бастаған авторлық «Кеңістік көшпенділері» сериялы ғылыми-болашақтық романдарының жазып бітірген сексен жетінші «Мен болған әлемде» ғылыми-болашақтық романы қолжазбасының беттері. Астана, 2014 жыл

Жазушы-болашақгер Жүніс Сақұрпағы жазу үстінде. 2014 жыл

Жүніс Сақұрпағына (Сахиевке) 1994 жылғы Қараша айының 30-күні Қазақстан Жазушылар одағында өзі бастап жазған авторлық «Кеңістік көшпенділері» сериялы ғылыми-болашақтық романдарының үшіншісі – «Шеңбердің түйісуі» ғылыми-болашақтық романы үшін берілен Қазақстан Жазушылар одағы мен «Жандос» қоғамының Жандос әдеби сыйлығы дипломының көшірме суреті. Алматы

Әкесі Сақ Жүсіпұрпағы.
1952 жыл. (1900-1954)

Анасы Құлханыс
Мейірманұрпағы. 1978
жыл. (1900-1982)

Қазақ тілінде тұңғыш рет шыққан «Астрономия» энциклопедиясының Астанадағы Жаңа Оқушылар Сарайының Планетарийінде өткен тұсаукесері. «Казakhstanская правда» газетінің фототілшісі М. Иржанов түсірген суретте солдан оңға қарай: Қазақстанда авторлық «Кеңістік көшпенділері» сериялы ғылыми-болашақтық романдар жазуды алғаш бастаған жазушы-болашақгер Жүніс Сақұрпағы, қазақтың тұңғыш ғарышкері Тоқтар Әубәкіров, «Фолиант» баспасының редакторы Айгүл Әбдірахманова, Жаңа Оқушылар Сарайы бас директорының орынбасары Қымбат Іргебаева. 2014 жылғы Қарашаның 18-ші күні

БАЙҚОҢЫР

Қоғамдық президентсі

ЛАУРЕАТ ДИПЛОМЫ

Жүніс Сахиевке

Өзінің Қазақстанда алғаш бастаған авторлық
"Кеңістік көшпенділері" сериялы
ғылыми-фантастикалық романдарымен әлемдік
ғылыми-фантастиканың дамуына
қосқан мол үлесі үшін берілді.

«Астана-Байқоңыр»

қоғамдық қорының директоры

В. Дегенев

Астана, 30 қараша – 2 желтоқсан, 2011

Жүніс Сақұрпағына (Сахиевке) 2011 жылғы Желтоқсан айының 2-ші күнінде Астанадағы Назарбаев университетінде өзі бастап жазған авторлық «Кеңістік көшпенділері» сериялы ғылыми-болашақтық романдарымен әлемдік ғылыми болашақгерлік жанрының дамуына қосқан мол үлесі үшін берілген Халықаралық Байқоңыр сыйлығы лауреаттық дипломының көшірме суреті. Астана

**ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ЖӘНЕ РЕСПУБЛИКАЛЫҚ
ҒЫЛЫМИ-ТӘЖІРИБЕЛІК КОНФЕРЕНЦИЯЛАРҒА,
СЕМИНАРЛАР МЕН КЕҢЕСТЕРГЕ ҚАТЫСУЫ**

**УЧАСТИЕ В МЕЖДУНАРОДНЫХ И
РЕСПУБЛИКАНСКИХ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКИХ
КОНФЕРЕНЦИЯХ, СЕМИНАРАХ, СОВЕТАХ**

**PARTICIPATION IN INTERNATIONAL AND
REPUBLICAN SCIENTIFIC AND PRACTICAL
CONFERENCESES, SEMINARS, COUNCILS**

1983

Қазақстан Жазушылар одағының ІХ съезінің жұмысына арнайы шақырумен қатысты. 12 қазан.

1989

Латыш Республикасы Дубулты қаласында Латыш Жазушылар одағының «Демалыс үйінде» өткен жазушы-болашақгерлердің Бүкілодақтық семинарына қатысты. Қазақ жазушы-болашақгерлерінің ішінде алғаш болып семинарға қатысушылар шешімімен жетекшісі, орыстың белгілі жазушы-болашақгері Сергей Снеговтың қолынан КСРО Жазушылар одағының мүшелігіне өтуге Кепілдеме алып қайтты. 1989 жыл, 4-6 желтоқсан.

1991

Қазақстан Жазушылар одағының Х съезіне арнайы шақырумен қатысты. 1991 жыл, 4-5 қыркүйек.

1994

Үнді жазушыларының Қазақстандағы күндеріне қатысты. 1994 жыл, 20-30 қараша.

1995

Алматыдағы Республикалық сарайда ұлы ақын Абай Құнанбаевтың туылғанына 150 жыл толуына орай ашылған салтанатты мәжіліске қатысты.

1996

Қазақстан Жазушылар одағының XI съезіне делегат болып қатысты. 1996, 28-29 маусым.

Осы жылы Алматы облысы, Ұзынағаш ауданы аймағында өткен жыр алыбы Жамбыл Жабаевтың туылғанына 150 жыл толуына орай ұйымдастырылған үлкен мерейтой жиынына қатысты.

2002

Қазақстан Жазушылар одағының XII съезіне делегат болып қатысты. 2002 жыл, 27 сәуір.

2004

Қазақстан Жазушылар одағының құрылғанына 70 жыл толуына арналған салтанатты жиынға – кеңейтілген мерекелік Пленумға қатысты. 2004 жыл, 30 мамыр.

2006

Алматыдағы Қ.И. Сәтбаев атындағы Қазақ Ұлттық Техникалық университетінде «Қазақстан маркшейдериясы: бүгінгі мен болашағы» тақырыбында ғалым Ақжан Жақсыбекұлы әл-Машанидің туылғанына 100 жыл толуына орай өткен ғылыми-тәжірибелік конференцияға қатысты. 2006 жыл, 2-3 қараша.

Осы жылы Астанадағы Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия

ұлттық университетінде ғалым, фарабитанушы, геолог Ақжан Жақсыбекұлы әл-Машанидің туылғанына 100 жыл толуына орай ЮНЕСКО шеңберінде өткен «Ұлттық ғылыми құндылықтар және Ақжан әл-Машани мұрасы» республикалық ғылыми-тәжірибелік конференциясына қатысып, «Имандықтың ақ жолымен» тақырыбында баяндама жасады. 1996 жыл, 22 қараша.

Осы жылы Астанадағы Жастар сарайында ғалым Ақжан Жақсыбекұлы әл-Машанидің туылғанына 100 жыл толуына орай өткен еске алу жиынына қатысты. 1996 жыл, 21 желтоқсан.

2007

Алматыдағы Қ.И. Сәтбаев атындағы Қазақ Ұлттық Техникалық университетінде ЮНЕСКО шеңберінде ғалым Ақжан Жақсыбекұлы әл-Машанидің туылғанына 100 жыл толуына орай «Шығыс ғұламаларының ғылыми-техникалық, руханияттық құндылықтары және Ақжан әл-Машани» тақырыбында өткен Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференцияға қатысып, «Ақжан Машани – қазақ ғылыми фантастикасының негізін салушы» атты баяндама жасады. 2007 жыл, 24-25 мамыр.

Осы жылы Қазақстан Жазушылар одағының кезекті XIII құрылтайына делегат болып қатысты. Қазақ ғылыми болашақгерлік жанры тарихында тұңғыш рет «Қазақ ғылыми болашақгерлік жанрының өрлеу кезеңі» деген тақырыпта баяндама жасаған одақтың Ғылыми фантастика кеңесінің төрағасы Шәмшіден Әбдіраман Жүніс Сақұрпағы Сахиевтің авторлық "Кеңістік көшпенділері" сериялы ғылыми-болашақтық романдарының жаңа басылымдарын кеңінен атап өтті. 2007 жыл, 5-6 маусым.

Осы жылы Қазақ кітап басылымының 550 жылдығына және «Қазақ энциклопедиясы» баспасы құрылуының 40-жылдығына арналған «Қазақстандық бұқаралық ақпарат құралдарының саяси реформаларды жүргізудегі рөлі мен орны» атты Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференциясына қатысты. 2007 жыл, 25 желтоқсан.

2011

Қазақстан Республикасы тәуелсіздігінің 20 жылдығы мен тұңғыш ғарышкер Юрий Алексеевич Гагариннің ғарышқа ұшқанына 50 жыл толуына орай қазақ Болашақ қауымдастығы мен Астана-Байқоңыр қоғамдық қорының ұйымдастыруымен 2011 жылғы 30 қараша - 1-2 Желтоқсанкүндерінде Астанадағы "Назарбаев университетінің" Сенат залында қазақ ғылыми болашақгерлік жанры тарихында тұңғыш рет өткен жазушы-болашақгерлердің Бірінші Халықаралық Конгресіне қатысып, онда "Қазақ ғылыми болашақгерлік жанрының даму қарқыны" тақырыбында баяндама жасады.

2012

Қазақстан Жазушылар одағының XIV құрылтайына делегат болып қатысты. Онда одақтың Ғылыми болашақгерлік жанры кеңесінің төрағасы Шәмшиден Әбдіраман "Ғылыми болашақгерлік жанры – ел өркениетінің жолашар жанры" тақырыбында жасаған баяндамасында Жүніс Сақұрпағы Сахиевтің авторлық "Кеңістік көшпенділері" сериялы ғылыми-болашақтық романдарының жаңа басылымдарын кеңінен атап өтті.

**ЖАЗУШЫ-БОЛАШАҚҒЕР
ЖҮНІС САҚҰРПАҒЫНЫҢ⁴ ӨМІРІ МЕН
ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ ҚЫЗМЕТІ ТУРАЛЫ
ӘДЕБИЕТТЕР**

**ЛИТЕРАТУРА О ЖИЗНИ И ТВОРЧЕСКОЙ
ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПИСАТЕЛЯ-БОЛАШАҚҒЕРА
ЖУНИСА САХИЕВА**

**LITERATURE ON LIFE AND CREATIVE
ACTIVITY OF SCIENCE-BOLASHAKGER WRITER
ZUNIS SAKURPAGY**

1. «Абай» редакциясы: Жүніс Сақұрпағы «Абай» энциклопедиясын шығарушылардың бірі // Абай: Энциклопедия. – Алматы, 1995. – 53 б.

2. Адамзат – жасампаз. Жүніс Сақұрпағының «Кеңістік көшпенділері» сериялы ғылыми-болашақтық романдарының оныншы томы – «Жасампаздық қиырында» ғылыми-болашақтық романы жөніндегі мақала // Қазақ әдебиеті. – 2009. – 13 қараша.

3. *Айтболатұлы Б.* «Ғылыми-болашақтық романдарымдағы бірер идеямды Австралия ғалымдары жүзеге асырып та үлгерді» // Айқын. – 2008. – 23 тамыз.

4. *Асанова К.* Тұңғыш көрме: Қазақстан Республикасы Ұлттық кітапханасындағы Жүніс Сақұрпағының сериялы ғылыми-болашақтық романдары мен шығармашылық өміріне арналып қазақ ғылыми болашақгерлік жанрында тұңғыш рет ашылған кітап көрмесі жөнінде // Шымкент келбеті. – 2001. – 7 қыркүйек.

5. *Аязбаева Г.* Ғылымға жаңа жол ашқан жазушы // Семей таңы. – 2010. – 26 тамыз.

6. *Әбдіраман Ш.* Әріптес пікірі: Жүніс Сақұрпағының

⁴ Сақұрпағы (орысша Сахиев)

авторлық «Кеңістік көшпенділері» сериялы ғылыми-болашақтық романдары жөнінде // Алғабас. – 2006. – 13 қаңтар.

7. *Әбдіраман Ш.* Ғылыми болашақгерлік жанры – кенже емес, көне жанр: Жүніс Сақұрпағының авторлық «Кеңістік көшпенділері» сериялы ғылыми-болашақтық романдарының бесіншісі – «Марстан шыққан жаңғырық» ғылыми-болашақтық романы жөнінде Қазақстан Жазушылар одағының жылдық әдеби қорытындысында жасалған баяндама // Қазақ әдебиеті. – 2003. – 11 сәуір.

8. *Әбдіраман Ш.* Ғылыми болашақгерлік жанры – 2003: Жүніс Сақұрпағының авторлық «Кеңістік көшпенділері» сериялы ғылыми-болашақтық романдарының алтыншысы – «Қимайтын әлем» ғылыми-болашақтық романы жөнінде // Қазақ әдебиеті. – 2004. – 30 сәуір.

9. *Әбдіраман Ш.* Ғылыми болашақгерлік жанры – 97: Қазақстан Жазушылар одағының жылдық әдеби қорытындысында Жүніс Сақұрпағының авторлық «Кеңістік көшпенділері» сериялы ғылыми-болашақтық романының алтыншысы – «Қимайтын әлем» ғылыми-болашақтық романының журналдық нұсқасының Прагада шығатын «Немезида» ғылыми-көпшілік журналында жариялануы жөнінде // Қазақ әдебиеті. – 1998. – 24 сәуір.

10. *Әбдіраман Ш.* Ғылыми болашақгерлік жанры – 99: Жүніс Сақұрпағының авторлық «Кеңістік көшпенділері» сериялы ғылыми-болашақтық романдарының төртіншісі – «Көктен келген көшпенділер» ғылыми-болашақтық романының жарыққа шығуы жөнінде Қазақстан Жазушылар одағының жылдық әдеби қорытындысында жасалған баяндама // Қазақ әдебиеті. – 2000. – 28 сәуір.

11. *Әбдіраман Ш.* Ғылыми болашақгерлік жанры – ел өркениетінің жолашар жанры // Қазақ әдебиеті. – 2012. – 25-31 мамыр.

12. *Әбдіраман Ш.* Ғылыми болашақгерлік жанры – ел өркениетінің жолашар жанры. Республика қаламгерлерінің

кеңейтілген мәжілісінде жасалған баяндама // Уақыт және әдебиет. – Алматы: Ан Арыс, 2012. – 54-57 б.

13. *Әбдіраман Ш.* Ғылыми болашақгерлік жанры көкжиегі: Қазақстан Жазушылар одағының жылдық әдеби қорытындысында Жүніс Сақұрпағының авторлық "Кеңістік көшпенділері" сериялы ғылыми-болашақтық романдарының сегізіншісі – «Космотарих куәсі» ғылыми-болашақтық романы жөнінде жасалған баяндама // Қазақ әдебиеті. – 2006. – 21 шілде.

14. *Әбдіраман Ш.* Ғылыми болашақгерлік жанры мәртебесінің өзегі-ұлттық құндылықты таныту: Жүніс Сақұрпағының авторлық «Кеңістік көшпенділері» сериялы ғылыми-болашақтық романдарының жетіншісі – «Шолпанға көшкен ауыл» ғылыми-болашақтық роман жөнінде // Әдебиет айдыны. – 2005. – 12 мамыр.

15. *Әбдіраман Ш.* Қазақ ғылыми болашақгерлік жанры бойынша Қазақстан Жазушылар одағының XIII құрылтайында жасалған баяндама // Әдеби өмір шежіресі. – Алматы: Ан Арыс, 2009. – 598-600 б.

16. *Әбдіраман Ш.* Қазақ ғылыми болашақгерлік жанрының өрлеу кезеңі. Қазақстан Жазушылар одағының XIII құрылтайында ғылыми фантастика секциясының төрағасы Жүніс Сақұрпағының авторлық «Кеңістік көшпенділері» сериялы ғылыми-болашақтық романдары мен басқа да жазушы-фантастар жөнінде // Әдебиет айдыны. – 2007. – маусым.

17. *Әбдіраман Ш.* Ғылыми болашақгерлік жанры – кенже жанр емес // Шолпанға көшкен ауыл. – Астана, 2006. – 3 б.

18. *Әбдіраман Ш.* Көш бастаған көшпенділер: Жүніс Сақұрпағының авторлық «Кеңістік көшпенділер» сериялы ғылыми-болашақтық романдарының төртіншісі – «Көктен келген көшпенділер» ғылыми-болашақтық романы жөнінде // Шымкент келбеті. – 2002. – 24 мамыр.

19. *Әбдіраман Ш.* Қазақ ғылыми болашақгерлік жанрының өрлеу кезеңі. Қазақстан Жазушылар одағының XIII құрылтайында ғылыми фантастика секциясының төрағасы Жүніс Сақұрпағының автопрлық «Кеңістік көшпенділері» сериялы ғылыми-болашақтық романдары мен басқа да жазушы-болашақгерлер жөнінде // Қазақ әдебиеті. – 2007. – 15 маусым.

20. *Әбдіраман Ш.* Ғылыми болашақгерлік жанры – ел өркениетінің жолашар жанры. Қазақстан Жазушылар одағының XIV құрылтайында жасалған баяндама // Әдеби өмір шежіресі. – Алматы: Ан Арыс, 2012. – 351-353б.

21. *Әбілқасымұлы К.* Ғаламдағы көшпенділік: Жүніс Сақұрпағының авторлық «Кеңістік көшпенділері» сериялы ғылыми-болашақтық романдарының төртіншісі – «Көктен келген көшпенділер» ғылыми-болашақтық романы жөнінде // Ұлан. – 2000. – 25 қаңтар.

22. *Әбішева М.* Сахиев Жүніс: Шығармашылық өмірбаяны // Беларуская энциклапедия. – Минск, 2002. – 14 т. – 207 б.

23. *Байназарова Э.* Жазушы-болашақгер оқырмандармен кездесті // Ақ жол. – 2012. – 14 тамыз.

24. *Баһадүр Ж.* Қазақтың даналығын ғылыми-болашақтық романдарыммен дәріптедім // Онтүстік Қазақстан. – 2012. – 8 маусым.

25. Болашақты бала шақтан болжаған: Жүніс Сақұрпағының өмірі мен шығармашылығына, авторлық «Кеңістік көшпенділері» сериялы ғылыми-болашақтық романдарына қазақ ғылыми болашақгерлік жанры тарихында алғаш рет Қазақстан Республикасы Ұлттық кітапханасында ашылған кітап көрмесі жөніндегі сұхбаты // Ұлан. – 2001. – 3 шілде.

26. *Боранғалиұлы Т.* «Немезиданың» қазақ қаламгерлеріне назары: Жүніс Сақұрпағы мен басқа да қазақ жазушы-болашақгерлерінің шығармашылық жетістіктері жөнінде // Егемен Қазақстан. – 1996. – 8 мамыр.

27. *Боранғалиұлы Т.* Ярослав Олыша Жүністі іздеп келді: Жүніс Сақұрпағының Чех Республикасының белгілі ғылыми болашақгерлік жанрының сыншысы, әлем ғылыми болашақгерлік жанрының білгірі Ярослав Олышамен кездесуі жөнінде // Егемен Қазақстан. – 1995. – 9 желтоқсан.

28. Біздің лауреаттарымыз: Жүніс Сақұрпағының авторлық «Кеңістік көшпенділері» сериялы ғылыми-болашақтық романдарының жетпіс алтыншысы - «Уақыт қайтарымы» ғылыми-болашақтық романының «Әке өсиеті» журналдық нұсқасы үшін республикалық ғылыми-көпшілік «Білім және еңбек» журналының 1977 жылғы лауреаты болуы туралы // Білім және еңбек. – 1977. – № 12. (Мұқабаның ішкі тысы).

29. 1 Наурыз. Сақұрпағы Жүніс, жазушы-болашақгер, 60 жаста (1950). Қазақстан Республикасының мекемелері, ұйымдары және көрнекті қайраткерлері мерейтойларының күнтізбесі. 2010 жыл / Қазақстан Республикасының Ұлттық кітапханасы. – Алматы, 2009.

30. *Володев А.* Арманның алапат күші. Жүніс Сақұрпағының Қазақстанда авторлық сериялы ғылыми-болашақтық романдар жазуды алғаш бастаушы әрі жалғастырушы екені жөнінде // Шымкент келбеті. – 2000. – 22 желтоқсан.

31. Ғаламшарға жол салған: Жүніс Сақұрпағының авторлық «Кеңістік көшпенділері» сериялы ғылыми-болашақтық романдарының жетіншісі – «Шолпанға көшкен ауыл» ғылыми-болашақтық романы жөнінде // Қазақ әдебиеті. – 2005. – 18 қараша.

32. «Ғарыштан келген гүл». Сериясының он біріншісі – «Ғарыштан келген гүл» ғылыми-болашақтық романы жөнінде // Ел, 2011. – 22 қараша.

33. *Ғұмар М.* Жұлдыздардан сыр тартқан: Жүніс Сақұрпағының авторлық «Кеңістік көшпенділері» сериялы ғылыми-болашақтық романдары туралы // Ұлан. – 2000. – 11 сәуір; Алғабас. – 2000. – 7 шілде; Жетісу. – 2000. – 28 қазан.

34. Ғұмырбаян: Қазақстанда авторлық сериялы ғылыми-болашақтық романдар жазуды алғаш бастаған жазушы-болашақгер Жүніс Сақұрпағының өмірі мен шығармашылығы жайлы // Алғабас. – 2006. – 13 қаңтар.

35. Ғылыми болашақгерлік жанры мәртебесінің өзегі – ұлттық құндылықтарды таныту. Шәмшиден Әбдіраманның Жүніс Сақұрпағының авторлық «Кеңістік көшпенділері» сериялы ғылыми-болашақтық романдарының жетіншісі – «Шолпанға көшкен ауыл» ғылыми-болашақтық романы туралы Қазақстан Жазушылар одағының әдеби жылдық қорытындысында жасаған баяндамасы // Әдебиет айдыны. – 2005. – 12 мамыр.

36. Ғылыми болашақгерлік жанры тынысы. Жүніс Сақұрпағы және басқа жазушы-болашақгерлермен газет тілшісі Әлия Бөпежанованың жүргізген сұхбаты / Қазақ әдебиеті. – 1984. – 29 маусым.

37. Ғылыми болашақтық жанры болашақты болжайды. Жүніс Сақұрпағын республикалық ғылыми-көпшілік «Зерде» журналының тілшісіне берген сұхбаты / Сұхбатты жүргізген Ж. Омарұлы // Зерде. – 1996. – № 3-4. – 6-7 б.

38. *Ералы Е.* Ұлттық дәстүрімізді жұлдызды әлеммен байланыстырушы: Жүніс Сақұрпағының авторлық «Кеңістік көшпенділері» сериялы ғылыми-болашақтық романдары мен шығармашылық өмірбаянына арналып қазақ ғылыми болашақгерлік жанрында Қазақстан Республикасы Ұлттық кітапханасында тұңғыш рет ашылып жұмыс жасаған кітап көрмесі жөнінде // Алматы ақшамы. – 2001. – 29 сәуір.

39. Жазушы-болашақгер редакциямызда болды. Мақала // «Өрлеу» газеті (Шортанды). – 2013. – 29 маусым.

40. *Жалмағанбетова А.* Құпия әлемнің тамыршысы // Ақтөбе. – 2011. – 13 қазан.

41. «Жалынның» жаңалықтары: Жүніс Сақұрпағының авторлық «Кеңістік көшпенділері» сериялы ғылыми-болашақтық романдарының үшіншісі – «Шеңбердің түйісуі»

ғылыми-болашақтық романы жөнінде // Кітап жаршысы – 1991. – 21 мамыр.

42. Жер астынан ғарышқа... Геолог, ғалым, фарабитанушы, Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясының корреспондент мүшесі Ақжан Жақсыбекұлы әл-Машанимен сұхбаты // Қазақ әдебиеті. – 1986. – 2 қыркүйек.

43. Жер-кеңістігіндегі жеке-дара бір үй ғана: Жүніс Сақұрпағының авторлық «Кеңістік көшпенділері» сериялы ғылыми-болашақтық романдары жөнінде / Сұхбатты жүргізген «Оңтүстік Қазақстан» газеті бас редакторының орынбасары Қайырғали Медет // Оңтүстік Қазақстан. – 2000. – 8 маусым.

44. **Жолдасов С.** Шежірелі Шаян өңірінің тарихы. 32-бет. Армысың, Жеті отау! мақаласы жөнінде. Алматы – ҚазАқпарат баспасы, 2008 жыл.

45. **Жорабаева Г.** Ғылыми болашақгерлік жанрына жол салған // Оңтүстік Қазақстан. – 2011. – 26 маусым.

46. **Жорабаева Г.** Келешектің қаламгері // Халық сөзі. – 2011. – 6 қыркүйек.

47. Жұлдузлар билан ширлашив: Жүніс Сақұрпағының авторлық «Кеңістік көшпенділері» сериялы ғылыми-болашақтық романдары жөніндегі өзбек тіліндегі сұхбат / Сұхбатты жүргізген З. Муминжанов // Жанубий Қазоғистан. – 2009. – 9 маусым.

48. Жүніс Сақұрпағының авторлық «Кеңістік көшпенділері» сериялы ғылыми-болашақтық романдарының он екіншісі – «Күзетші» ғылыми-болашақтық романы мен қазақ тілінде тұңғыш шыққан «Астрономия» энциклопедиясы жөнінде «Қазақстан» телеарнасының Таң Шолпан бағдарламасы тілшісінің онымен жүргізген телесұхбаты. 2014 жылғы қараша айының 18 -і. Астана.

49. Жүніс Сақұрпағы. Шығармашылық өмірбаян // Астана: Энциклопедия. – Атамұра, 2008.

50. **Игісі Қ.** Жүніс Сақұрпағы. Шығармашылық өмір-

баяны // Ұлы дала. Тарихи-ғибраттық шежіре. – Астана, 2002. – 205 б.

51. *Исмағұлова А.* Оқырмандар жазушы-болашақгерлермен кездесті // Қостанай. – 2010. – 15 маусым.

52. Қазақ ғылыми болашақгерлік жанры ғарыш төрінде: Чех Республикасының ғылыми болашақгерлік жанрының сыншысы, әлемдік ғылыми болашақгерлік жанрының білгірі Ярослав Ольшаның қазақ ғылыми болашақгерлік жанрының жетістіктері жөнінде Жүніс Сақұрпағымен жүргізген сұхбаты // Немезида (Прага). – 1996. – № 2. – 16-17 б.

53. *Қалаубай Б.* Тәуелсіздік аясындағы 20 белес. 2010 жыл. Жүніс Сақұрпағының 60 жасқа толуына орай туылған ауылындағы өзі оқыған мектебінде, аудан, облыс көлемінде өткізілген оқырмандармен кездесулері жөнінде. – Алматы: «Нұрлы әлем» баспасы, 2011.

54. *Қалаубай Б.* Жерлесіміз, жазушы-болашақгер Жүніс Сақұрпағы 87 ғылыми-болашақтық романдардың авторы. «Алғабас» газеті редакциясында қонақта // Алғабас. – 2006. – 13 қаңтар.

55. *Қисымов С.* Қазақ иелігіндегі ғарыш: Жүніс Сақұрпағының авторлық «Кеңістік көшпенділері» сериялы ғылыми-болашақтық романдары жөнінде // Шолпанға көшкен ауыл. – Астана, 2004. – 5-6 б.

56. *Қоныс А.* Тоғызыншы роман. Серияның тоғызыншысы – «Су әлемінің саздары» ғылыми-болашақтық романы жөнінде // Әдебиет айдыны. – 2000. – 5 маусым.

57. *Қуатқызы Г.* Арман әлеміне жетелейтін жазушы өңір оқырмандарымен кездесті // Солтүстік Қазақстан. – 2010. – қараша.

58. *Құмар Н.* Ғылымға айқын бағыт берген // Ана тілі. – 2010. – 4 қараша.

59. *Қырғызбай Ө.* Ұлы ғалым Ақжан әл-Машанидің шәкірті // Алматы ақшамы. – 2010. – 4 қараша.

60. *Мархабаев Абдул-Хамид.* Ғылыми болашақгерлік

жанры: Қазақ ғылыми болашақгерлік жанрының жетістіктері жөнінде // Қазақ әдебиетінің тарихы. – 2006. – 10 т. – 281-285 б.

61. *Молдамұратов Ф.* Есте қалар кеш болды: Жүніс Сақұрпағының мектеп оқушыларымен кездесуі жөнінде // Теміржолшы. – 1989. – 18 қаңтар.

62. *Наурызбаев К.* Ғылыми болашақгерлік жанры: Қазақ ғылыми болашақгерлік жанры жөнінде // Қазақ әдебиеті: Энциклопедия. – Алматы: Даму институты, 1999. – 190 б.

63. *Наурызбаев К.* Жұлдызды жол: Жүніс Сақұрпағының авторлық «Кеңістік көшпенділері» сериялы ғылыми-болашақтық романдары жөнінде // Шолпанға көшкен ауыл. – Астана, 2004. – 3-4 б.

64. *Наурызбаев К.* Сақұрпағы Жүніс: Шығармашылық өмірбаяны // Қазақ әдебиеті: Энциклопедия. – Алматы: Даму институты, 1999. – 583 б.

65. *Наурызбаев К.* Ярослав Олыша: Өмірбаяндық мақала // Қазақстан: Ұлттық энциклопедия. – Алматы, 2007. – 10 т.

66. *Нияз Шерәділ.* Ғарыш құпиясын ашады. Жүніс Сақұрпағының «Астрономия» энциклопедиясы жөнінде. // Оңтүстік Қазақстан. – 2014. – 30 қазан.

67. *Нияз Шерәділ.* Жерлесіміздің 12-ші романы // Оңтүстік Қазақстан. – 2014. – 27 мамыр.

68. *Нұрмаханова Қ.* Сақұрпағы Жүніс: Шығармашылық өмірбаяны // Қазақстан баспагерлері мен полиграфистері: Энциклопедия. – Алматы, 2005. – 204-205 б.

69. *Нығметова М. И.* Ғылымға жаңа жол ашқан: Жүніс Сақұрпағының авторлық «Кеңістік көшпенділері» сериялы ғылыми-болашақтық романдары мен жалпы шығармашылығы жөнінде /Мейрамгүл Исатайқызы Нығметова // Ел. – 2007. – 1 мамыр.

70. *Олыша Я.* Қазақстан ғылыми болашақгерлік жанры хақында: Әлем ғылыми болашақгерлік жанрының білгірі қазақ ғылыми болашақгерлік жанры жөнінде // Немезида (Прага). – 1996. – № 2. – 12-13 б.

71. **Өтеуліұлы Ө.** Аспан кеңістігінен сыр тартқан қаламгер // Алматы ақшамы. – 2010. – 25 қыркүйек.
72. **Өтеуліұлы Өтеи.** Астары мол «Астрономия» // Алматы ақшамы. – 2014. – 20 қараша.
73. **Рсаев Т., Жиренин О.** Сақұрпағы Жүніс. Шығармашылық өмірбаяны // Халық қазынасы. – Алматы, 2007. – 168-169 б.
74. Сақұрпағы Жүніс // Қазақстан Жазушылар одағының анықтамалығы. – Алматы, 2007. – 90 б.
75. Сақұрпағы Жүніс. Тосыннан түсірілген суреттер // Жазушылар әлемі: Фотоэнциклопедия. – Алматы, 2003. – 28-46 б.
76. Сақұрпағы Жүніс. Шығармашылық өмірбаяны // Қазақстан жазушылары. Анықтамалық. – Алматы, 2009. – 345 б.
77. Сақұрпағы Жүніс: Шығармашылық өмірбаяны // Қазақстан жазушылары: XX ғасыр. Анықтамалық. – Алматы, 2004. – 270 б.
78. Сақұрпағы Жүніс: Шығармашылық өмірбаяны // Қазақстан: Ұлттық энциклопедия. – Алматы, 2005. – 7-т. – 599 б.
79. Серияның жаңа ғылыми-болашақтық романы жарық көрді: Жүніс Сақұрпағының авторлық «Кеңістік көшпенділері» сериялы ғылыми-болашақтық романдарының төртіншісі – «Көктен келген көшпенділер» ғылыми-фантастикалық романының жарыққа шығуы жөнінде // Қазақ әдебиеті. – 1999. – 2 сәуір.
80. **Спабаева Б.** Жазушы-болашақгер Жүніс Сақұрпағы // Ақтөбе. – 2010. – 28 қараша.
81. **Таналова Ж.** Жазушы-болашақгер Жүніс Сақұрпағының сериялы ғылыми-болашақтық романдары // Алғабас. – 2006. – 13 қаңтар.
82. **Таналова Ж.** Жүніс Сақұрпағының сериялы ғылыми-болашақтық романдары // Космотарих куәсі. – Астана, 2006. – 254-264 б.
83. **Таналова Ж.** Жүніс Сақұрпағының сериялы ғылыми-болашақтық романдары // Білім. – Образование. – 2006. – № 5. – 29-34 б.

84. *Тәсілова Ә.* Кеңістік көшпенділері // Қазақ әдебиеті. – 2008. – 30 мамыр.

85. *Төлебай Т.* Жазушы-болашақгер – ғылымның көріпкелі: Жүніс Сақұрпағының авторлық «Кеңістік көшпенділері» сериялы ғылыми-болашақтық романдарында айтылған идеяларының жүзеге асуы жөнінде // Замана. – 2006. – 10 сәуір.

86. *Төлепбергенұлы Н.* Жазушы-болашақгермен кездесу: Чех Республикасының ғылыми болашақгерлік жанрының сыншысы, өлемдік ғылыми болашақгерлік жанрының білгірі Ярослав Ольшамен кездесуі жөнінде // Жетісу. – 1996. – 24 қаңтар.

87. Тұрархан.Қиялдауға әркімнің еркі бар: Жүніс Сақұрпағының мектеп оқушыларымен кездесуі жөнінде // Ұлан. – 1990. – 22 шілде.

88. *Тұрысбекқызы М.* Түсімде жұлдыздардың арасында жүремін // Нұр Астана. – 2008. – 3 шілде.

89. Тұсаукесер өтті // Оңтүстік Қазақстан. – 2010. – 20 наурыз.

90. Түсімде жұлдыздарды аралап жүремін / Сұхбатты жүргізген М. Тұрысбекқызы) // Нұр Астана. – 2008. – 3-10 шілде. – 6 б.

91. *Түсінова Ә.* Кеңістік көшпенділері // Қазақ әдебиеті. – 2008. – 30 мамыр. – 15 б.

92. *Ұлыс оң болсын!* «Қазақстан» телеарнасының «Таң Шолпан» бағдарлама-сында тілшілердің Жүніс Сақұрпағымен Наурыздың астрорномиялық негізі жөнінде жүргізген телесұхбаты. 2013 жылғы Наурыз айының 22-ші жаңа күні. Астана.

93. Ұшқан ұяға оралу. Жүніс Сақұрпағының өзі оқыған мектептің ұстаздары және оқушыларымен кездесуі жөнінде // Ұлан. – 1991. – 7 қыркүйек.

94. *Үмбеттегі А.* Болашақ жайлы жаңа кітап: Жүніс Сақұрпағының Қазақстанда тұңғыш бастап жазған авторлық «Кеңістік көшпенділері» сериялы ғылыми-болашақтық

романдарының үшіншісі – «Шеңбердің түйісуі» ғылыми-болашақтық романы жөнінде // Ұлан. – 1991 – 20 тамыз.

95. Чех тілінде басылды: Жүніс Сақұрпағының авторлық «Кеңістік көшпенділері» сериялы ғылыми-болашақтық романдарының алтыншысы – «Қимайтын әлем» ғылыми-болашақтық романының журналдық нұсқасының Чех Республикасының астанасы Прага қаласында «Немезида» ғылыми-көпшілік журналында чех тілінде басылғаны жөнінде // Жас Алаш. – 1996. – 30 сәуір.

96. Чех тілінде жарық көрді: Жүніс Сақұрпағының авторлық «Кеңістік көшпенділері» сериялы ғылыми-болашақтық романдарының алтыншысы «Қимайтын әлем» ғылыми-болашақтық романының журналдық нұсқасының Чех Республикасының астанасы Прага қаласында чех тілінде жарияланғаны жөнінде // Ұлан. – 1996. – 15 қазан.

97. *Юсупова Д.* Жандос сыйлығының лауреаттары: Жүніс Сақұрпағының авторлық «Кеңістік көшпенділері» сериялы ғылыми-болашақтық романдарының үшіншісі – «Шеңбердің түйісуі» ғылыми-болашақтық романына Қазақстан Жазушылар одағының әдеби сыйлығын беруі жөнінде // Халық Кеңесі. – 1994. – 10 желтоқсан.

98. *Ярослав Олша.* Жүніс Сақұрпағымен сұхбат / Сұхбатты жүргізген Чех Республикасының астанасы Прагада әлемдік ғылыми жанрдың сыншысы Ярослав Олша // *Nemesis*. – 1996 – №2. – 16-17 б.

* * *

99. *Асанова К.* Выставка о будущем: О книжной выставке, посвящ. жизни и творчеству родоначальника серийных научно-болашацких романов в Казахстане Жунису Сахиеву // Панорама Шымкента. – 2001. – 14 сентября.

100. Астрофизика на государственном языке // Горизонт. – 1996. – 5 апреля.

101. В звездном мире на крыльях мечты: Поздравление газеты «Вечерний Алматы» Жуниса Сахиева с 50-летним

юбилеем и его творческими успехами // Вечерний Алматы. – 2000. – 1 марта.

102. *Аубакирова Н.* Об астрономии на государственном языке // Вечерний Астана» – 2014 – 4 ноября

103. *Володев А.* Волшебная сила мечты // Казахстанская правда. – 2001. – 2 декабря; Панорама Шымкента. – 2000. – 22 декабря.

104. *Гук В.* Это фантастика / Гук Влада // InfoЦЕС. – Еженедельная газета г. Астаны Online. 24.11.2011.

105. *Жунис Сахиев.* Творческая биография // Астана: Энциклопедия. – Алматы: Атамура, 2008.

106. Звезда над шаныраком: [Интервью с Жунисом Сахиевым о его творчестве корреспондента газеты «Вечерний Алматы» Аргынгазы Жумагужина] // Вечерний Алматы. – 1995. – 1 марта.

107. *Злотникова Т.* Свет далеких звезд: Об авторских серийных научно-болашакских романах и о книжной выставке Жуниса Сахиева // Огни Алатау. – 2001. – 9 июня.

108. *Иржанов М.* Энциклопедия «Астрономия» на казахском языке // Казахстанская паравда – 2014 – 3 ноября.

109. *Каугабаев О.* О редком жанре: О встрече Жуниса Сахиева с чешским критиком научной фантастики и знатоком мировой научной фантастики Ярославом Ольша // Вечерний Алматы. – 1995. – 27 ноябрь.

110. Кочевники из космоса: О четвертом научно-фантастическом романе Жуниса Сахиева из его авторских серийных научно-фантастических романов под общим названием «Кочевники Вселенной» // Вечерний Алматы. – 1999. – 29 марта.

111. Любители астрономии наблюдают затмение Луны: О наблюдении затмения Луны, о результативных описаниях Жуниса Сахиева и о других любителях астрономии // Земля и Вселенная. – 1976. – № 3. – С. 11-12.

112. Март. 1 Марта. Сахиев Жунис, писатель-болашакгер. 60 лет со дня рождения (1950) // Календарь юбилеев

учреждений, организаций и видных деятелей Республики Казахстан.

113. **Моисеева В.** Фантастика или реальность: О книжной выставке Жуниса Сахиева // Вечерний Алматы. – 2001. – 20 июня.

114. **Наурызбаев К.** Надежда и опора: Поздравление Жуниса Сахиева с получением диплома литературной премии Союза писателей Казахстана за третий научно-фантастический роман «Шецбердің түйісуі» – «Соединение кольца» из его авторской серии под общим названием «Кочевники Вселенной // Там же. – 1994. – 21 декабря.

115. **Панфилова И.** Казахстанский писатель Жунис Сахиев – в Петропавловске / *Ирина Панфилова* // Новости МТРК – Культура. Интернет. Онлайн эфир 28.09.2010. (МТРК – Муниципальный телерадиоканал. Новости Петропавловска и Северо-Казахстанской области.)

116. Популярный учебник // Горизонт. – 1999. – 22 октября.

117. **Романова Ю.** Ближе к звёздам / Юлия Романова // Вечерний Алматы. – 2014. – 27 ноября.

118. Сахиев Жунис // Летопись Астаны. – Астана, 2006. – С. 118.

119. Сахиев Жунис: Творческая биография // Казахстан: Национальная энциклопедия. – Алматы, 2006. – 4 т. – С. 499.

120. Сахиев Жунис: Творческая биография // Писатели Казахстана. – Алматы, 2002. – С. 62.

121. Сахиев Жунис: Творческая биография // Элита Казахстана. – Алматы: Институт Развития, 1997. – С. 352.

122. **Тулеулова Ш.** Поговорить о высоте // Актюбинский вестник. – 2011 – 7 апреля

123. Телеинтервью. Об энциклопедии «Астрономия» на казахском языке. Телеинтервью корреспондента телеканала Білім және мәдениет с Жунисом Сахиевым 19 ноября 2014 года.

**ЖАЗУШЫ-БОЛАШАҚҒЕР,
ЖҮНІС САҚҰРПАҒЫНЫҢ «КЕҢІСТІК
КӨШПЕНДІЛЕРІ» – АТТЫ АВТОРЛЫҚ
СЕРИЯЛЫ ҒЫЛЫМИ-БОЛАШАҚТЫҚ
РОМАНДАРЫ**

**НАУЧНО-БОЛАШАКСКИЕ РОМАНЫ
ИЗ АВТОРСКОЙ СЕРИИ – «КОЧЕВНИКИ
ВСЕЛЕННОЙ» ПИСАТЕЛЯ-БОЛАШАҚҒЕРА,
ЖУНИСА САХИЕВА**

**SCIENTIFIC AND BOLASHAKTIC NOVELS OF
AUTHOR'S SERIES «THE UNIVERSE NOMADS» OF
WRITER-BOLASHAKGER, ZHUNIS SAKURPAGY**

1. Тірішілік ұясы. Серияның бірінші ғылыми-болашақтық романы. Алматыдағы "Жалын" баспасынан 1983 жылы журналдық нұсқасымен жинақ болып жарық көрген.

2. Борыш. Серияның екінші ғылыми-болашақтық романы. Алматыдағы "Жалын" баспасынан 1987 жылы повестік нұсқасымен жинақ болып жарық көрген.

3. Шеңбердің түйісуі. Серияның үшінші ғылыми-болашақтық романы. Алматыдағы "Жалын" баспасынан 1991 жылы повестік нұсқасымен жинақ болып жарық көрген.

4. Көктен келген көшпенділер. Серияның төртінші ғылыми-болашақтық романы. Алматыдағы "Жазушы" баспасынан 1999 жылы толық нұсқасымен кітап болып жарық көрген.

5. Марстан шыққан жаңғырық. Серияның бесінші ғылыми-болашақтық романы. Алматыдағы "Білім" баспасынан 2002 жылы кітап болып жарық көрген.

6. Қимайтын әлем. Серияның алтыншы ғылыми-болашақтық романы. Алматыдағы "Ғылым" ғылыми баспа орталығынан 2003 жылы кітап болып жарық көрген.

7. Шолпанға көшкен ауыл. Серияның жетінші ғылыми-болашақтық романы. Астанадағы "Елорда" баспасынан 2004 жылы кітап болып жарық көрген.

8. Космотарих куәсі. Серияның сегізінші ғылыми-болашақтық романы. Астанадағы "Елорда" баспасынан 2006 жылы кітап болып жарық көрген.

9. Су әлемінің саздары. Серияның тоғызыншы ғылыми-болашақтық романы. Астанадағы "Фолиант" баспасынан 2008 жылы кітап болып жарық көрген.

10. Жасампаздық қиырында. Серияның оныншы ғылыми-болашақтық романы. Алматыдағы "Білім" баспасынан 2009 жылы кітап болып жарық көрген.

11. Ғарыштан келген гүл. Серияның он бірінші ғылыми-болашақтық романы. Астанадағы "Елорда" баспасынан 2011 жылы кітап болып жарық көрген.

12. Күзетші. Серияның он екінші ғылыми-болашақтық романы. Астанадағы "Елорда" баспасынан 2013 жылы кітап болып жарық көрген.

13. Жекеәлем. Серияның он үшінші ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

14. Құпия кеңістік. Серияның он төртінші ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

15. Жалғасы. Серияның он бесінші ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

16. Сөз сөндіруші. Серияның он алтыншы ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

17. Үркер үйірінде. Серияның он жетінші ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

18. Қайырымды күс. Серияның он тоғызыншы ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

19. Бесінші өмір. Серияның он тоғызыншы ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

20. Ғалам тұлпары. Серияның жиырмамыншы ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

21. Арлан. Серияның жиырма бірінші ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

22. Мәңгілік сағыныш. Серияның жиырма екінші ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

23. Болашақтан оралу. Серияның жиырма үшінші ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

24. Аспан бағы. Серияның жиырма төртінші ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

25. Тірі жаңбыр. Серияның жиырма бесінші ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

26. Әділеттілік елінде. Серияның жиырма алтыншы ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

27. Жоғалған елдің жарығы. Серияның жиырма жетінші ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

28. Отты жұлдыз оралғанша. Серияның жиырма сегізінші ғылыми-болашақтық романы. Автордың жеке қорында.

29. Кезекті кезеңде. Серияның жиырма тоғызыншы ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

30. Мөлдір мекен. Серияның отызыншы ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

31. Ұқсастардың көсемі. Серияның отыз бірінші ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

32. Ақылдар айқасы. Серияның отыз екінші ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

33. Жұлдыз жазушысы. Серияның отыз үшінші ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

34. Қалқан. Серияның отыз төртінші ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

35. Ғұмыр мәңгі болғанда. Серияның отыз бесінші ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

36. Ой дүние. Серияның отыз алтынша ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

37. Алыптың айналасында. Серияның отыз жетінші ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

38. Сүмбіленің серіктері. Серияның отыз сегізінші ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

39. Сана сайысы. Серияның отыз тоғызыншы ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

40. Ай-адам. Серияның қырық бірінші ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

41. Ішкі дүние. Серияның қырық бірінші ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

42. Көзді ашып жұмғанша. Серияның қырық екінші ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

43. Ой тоқтатушы. Серияның қырық үшінші ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

44. Ғаламшар қожасы. Серияның қырық төртінші ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

45. Сезім толқыны. Серияның қырық бесінші ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

46. Жұлдыз белгі. Серияның қырық алтынша ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

47. Аспан адасушылары. Серияның қырық жетінші ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

48. Сары әлемнің сыңары. Серияның қырық сегізінші ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

49. Талант таразысы. Серияның қырық тоғызыншы ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

50. Айдан келгендер. Серияның елуінші ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

51. Кеңістік көсемі. Серияның елу бірінші ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

52. Анам менің. Серияның елу екінші ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

53. Құдайдың қастары. Серияның елу үшінші ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

54. Қабілеттіліктің қасіреті. Серияның елу төртінші ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

55. Білім бағы. Серияның елу бесінші ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

56. Күнге тартқан көш. Серияның елу алтынша ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

57. Әлемнің арғы жағында. Серияның елу жетінші ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

58. Ғарыштағы ғаламат ел. Серияның елу сегізінші ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

59. Жад жоғалған жаһанда. Серияның елу тоғызыншы ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

60. Жүйе. Серияның алпысыншы ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

61. Жаңбыр жауғанда. Серияның алпыс бірінші ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

62. Дабыл. Серияның алпыс екінші ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

63. Ақылға келу. Серияның алпыс үшінші ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

64. Аққулық ару айтқан сыр. Серияның алпыс төртінші ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

65. Тұлғасыздық тауқыметі. Серияның алпыс бесінші ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

66. Ақсызат. Серияның алпыс алтыншы ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

67. Атлантида аспаны. Серияның жетінші ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

68. Көпғұмырлы адам. Серияның алпыс сегізінші ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

69. Қолқоржын. Серияның алпыс тоғызыншы ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

70. Арайлықтар таққан айып. Серияның жетпісінші ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

71. Кеңістіктегі керуен. Серияның жетпіс бірінші ғылыми-болашақтық романы. Автордың жеке қорында.

72. Жүрексіз адам. Серияның жетпіс екінші ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

73. Ай әжімі. Серияның жетпіс үшінші ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

74. Ұмыт қалған ғұмыр. Серияның жетпіс төртінші ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

75. Соқтығысу. Серияның жетпіс бесінші ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

76. Уақыт қайтарымы. Серияның жетпіс алтыншы ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

77. Жанайналым шеңберінде. Серияның жетпіс жетінші ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

78. Шолпан таңы атқанша. Серияның жетпіс сегізінші ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

79. Мейірім. Серияның жетпіс тоғызыншы ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

80. Тарантас. Серияның сексенінші ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

81. Қотырбұлақ хикаясы. Серияның сексен бірінші ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

82. Қазақстан кеңістігінде. Серияның сексен екінші ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

83. Жүп жазылар жиекте. Серияның сексен үшінші ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

84. Жүйенің жұмақ әлемі. Серияның сексен төртінші ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

85. Шалқығандық шегінде. Серияның сексен бесінші ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

86. Ешкім болмайтын әлемде. Серияның сексен алтыншы ғылыми-болашақтық романы. Қолжазбасы автордың жеке қорында.

87. Мен болған әлемде. Серияның сексен жетінші ғылыми-болашақтық романы. Автордың жеке қорында.

**ЖҮНИС САҚҰРПАҒЫНЫҢ ҚАЗАҚ ТІЛІНЕ
АУДАРҒАН ҒЫЛЫМИ-ТАНЫМДЫҚ КІТАПТАРЫ
МЕН МАҚАЛАЛАРЫ**

**НАУЧНО-ПОЗНАВАТЕЛЬНЫЕ КНИГИ И СТАТЬИ,
ПЕРЕВЕДЕННЫЕ НА КАЗАХСКИЙ ЯЗЫК
ЖУНИСОМ САХИЕВЫМ**

**SCIENTIFIC AND COGNITIVE BOOKS AND
ARTICLES TRANSLATED INTO KAZAKH
BY ZHUNIS SAKURPAGY**

1989

1. Тейфель В. Г. Құйынды планетаның құпиялары / Орыс тілінен ауд. // Зерде. – 1989. – № 10. – 1-4 б.

1990

2. Тейфель В. Г. Бар екен де, жоқ екен / Орыс тілінен ауд. // Зерде. – 1990. – № 2. – 12-13 б.

1994

3. Дагаев М.М., Чаругин В.М. Астрофизика. 7-11 сыныптарға арналып жазылған қосымша оқулық. 2-бас / Орыс тілінен ауд. – Алматы: Рауан, 1994.

1996

4. Дагаев М.М., Чаругин В.М. Астрофизика. 7-11 сыныптарға арналып жазылған қосымша оқулық. 3-бас. / Орыс тілінен ауд. – Алматы: Рауан, 1996.

1998

5. Левитан Е.П. Астрономия. 11 сыныпқа арналып жазылған оқулық / Орыс тілінен ауд. – Алматы: Рауан, 1998.

1999

6. Дагаев М.М., Чаругин В.М. Астрофизика. 7-11 сыныптарға арналып жазылған қосымша оқулық. Қайта басылымы / Орыс тілінен ауд. – Алматы: Рауан, 1999.

2001

7. Левитан Е.П. Астрономия. 11 сыныпқа арналып жазылған оқулық. Қайта басылымы / Орыс тілінен ауд. – Алматы: Рауан, 2001.

2004

8. Дагаев М.М., Чаругин В.М. Астрофизика. 7-11 сыныптарға арналып жазылған қосымша оқулық. Қайта басылымы / Орыс тілінен ауд. – Алматы: Рауан, 2004.

2005

9. Алапат кемең елесі [«Аргументы и факты» газетінен] / Орыс тілінен ауд. // Сүмбіле. – 2005. – 3 қыркүйек (№ 6).

10. Нұх пайғамбардың кемесі. Ол қайда?: [«Аргументы и факты» газетінен] / Орыс тілінен ауд. // Егемен Қазақстан. – 2005. – 25 мамыр.

2006

11. Ана әруағы баланы ажалдан аман алып қалды / Орыс тілінен ауд. // Сүмбіле. – 2006. – № 10. – 2 б.

12. Атлантида. Ол қандай болған? / Грек философы Платонның Атлантида аралы жөнінде жазған «Тимэй» және «Критий» жазбаларының орыс тіліндегі нұсқасынан ауд. // Егемен Қазақстан. – 2006. – 28 маусым.

13. Балаға қонған қасиет / Орыс тілінен ауд. // Сүмбіле. – 2006. – № 10. – 2 б.

2007

14. Аңғалдықтың азабы-ай / Орыс тілінен ауд. // Сүмбіле. – 2007. – 11 қыркүйек (№ 11). – 1-4 б.

15. Өрекпіген өркениет / Грек философы Платонның «Тимэй» және «Критий» жазбаларының орыс тіліндегі нұсқасынан ауд. // Сонда. – 13 қараша (№ 12). – 1-2 б.

2011

16. Ежелгі обалар астрономиялық құрылыстар құпиясы. Қазақстандық орыс ғалымы П.И. Мариковскийдің «О древних астрономических сооружениях на территории Казахстана» мақаласының қазақ тіліндегі аудармасы // Ана тілі. – 2011. – 17 наурыз.

**ЖҮНІС САҚҰРПАҒЫНЫҢ АЛҒЫ СӨЗІМЕН,
ОҢ ШКІРІМЕН ЖАРЫҚ КӨРГЕН ҒЫЛЫМИ-
БОЛАШАҚТЫҚ ШЫҒАРМАЛАР**

**НАУЧНО-БОЛАШАКСКИЕ ПРОИЗВЕДЕНИЯ,
ИЗДАНЫЕ С ПРЕДИСЛОВИЕМ
ЖУНИСА САХИЕВА**

**SCIENTIFIC-BOLASHAKTIC WORKS PUBLISHED
WITH PREFACE OF ZHUNIS SAKURPAGY**

1991

1. Керімбекова Ғ. Серіктің мұңы: Болашақтық әңгіме // Ұлан. – 1991. – 27 тамыз.
2. Крамов А. Мен қалай король болдым: Болашақтық әңгіме // Сонда.
3. Төлелбергенов Б. Әлемдік аманат: Болашақтық әңгіме // Ұлан. – 1991. – 27 тамыз.
4. Шарбақова А. Жоғалған жігіт: Болашақтық әңгіме // Сонда.

1999

5. Аралулы Д. Голос грядущей ночи: Научно-болашацкая повесть / КазНИИКИ. – Алматы, 1999. – 160 с. (10 п.л.).

2003

6. Сабыржанов Б. Әулие шалдың айтқаны: Болашақтық әңгіме // Қазақ әдебиеті. – 2003. – 19 желтоқсан.

7. Алмасбекұлы М. Андомиядағы ақырзаман. Болашақтық әңгіме // Байқоңыр. Жинақ. – 2011 – Астана: «Шаңырақ-Медиа», 2011 – 12-26-б.

8. Ғалымжан Ә. «Үміт-45». Болашақтық әңгіме // Сонда. – 187-192-б.

9. Момышева Д. «Шөкел-шөкке саяхат». Болашақтық әңгіме // Сонда. – 209-228-б.

10. Наурызалина Ә. «Тылсым әлем». Болашақтық әңгіме // Сонда. – 228-236-б.

11. Торғаева М. «Ана күдіреті». Болашақтық әңгіме // Сонда. – 249-255-б.

12. Туказибан А. «Адамзат қолындағы таңдау». Болашақтық әңгіме // Сонда. – 255-259-б.

**ӘКЕСІ САҚ, АНАСЫ ҚҰЛХАНЫС ЖӘНЕ БАСҚА
ДА ЗИЯЛЫ КІСІЛЕР АЙТҚАН ЖҮЛДЫЗДЫ ӘЛЕМ
ЖАЙЛЫ ҚАЗАҚ АҢЫЗДАРЫ**

**КАЗАХСКИЕ ЛЕГЕНДЫ О ЗВЕЗДНОМ МИРЕ,
УСЛЫШАННЫЕ ОТ ОТЦА САК, МАТЕРИ
КУЛХАНЫС И ДРУГИХ МУДРЫХ ЛЮДЕЙ**

**THE KAZAKH LEGENDS ABOUT STAR WORLD
HEARD FROM FATHER SAK, MOTHER KULHANYS
AND OTHER WISDOM PEOPLE**

1998

1. Аспан аңыздары: Қазақтың жұлдызды аспан жайлы аңыздары жөнінде // Қазақстан: Ұлттық энциклопедия. – Алматы, 1998. – 1-т. – 480-481 б.

2004

2. Аспан аңыздары: Қазақтың жұлдызды аспан жайлы аңыздары жөнінде // Егемен Қазақстан. – 2004. – 27 қазан.

2005

3. Аспан сұлулары: Қазақтың Үркер жұлдыз шоғыры жайлы аңызы // Сүмбіле. – 2005. – 6 қазан, № 5. – 4 б.

4. Босаға: Қазақтың Егіздер және Жетекші шоқ-жұлдыздары жайлы аңызы // Сонда. – 3 қараша, № 6. – 4 б.

5. Жұлдызға айналған қыз: Қазақтың Шолпан жұлдызы (ғаламшары) жайлы аңызы // Сонда. – 21 шілде, № 1. – 4 б.

6. Күн қызы. Қазақтың Кіші Шолпан жұлдызы (ғаламшары) жайлы аңызы // Сонда. – 18 Тамыз, № 3. – 4 б.

7. Мергеннің арманы: Қазақтың Үшарқар-Таразы шоқ-жұлдызы жайлы аңызы // Сонда. – 15 қыркүйек, № 4. – 4 б.

2006

8. Аспан қыдыры: Қазақтың ғажайып аспан мейманы – күйрықты жұлдыздар жайлы аңызы // Сүмбіле. – 2006. – 21 желтоқсан, № 10. – 4 б.

9. Бауырмал күс: Қазақтың Бүркіт шоқжұлдызы жайлы аңызы // Сонда. – 27 шілде, № 9. – 1-4 б.

10. Жетіқаракшы: Қазақтың Жетіқаракшы шоқжұлдызы жайлы аңызы // Сонда. 27 шілде, №9. – 2 б.

11. Сұлусары: Қазақтың Торпақ шоқжұлдызындағы сұлу сары жұлдыз жайлы аңызы // Сонда. – 23 ақпан, № 8. – 4 б.

12. Темірқазық: Қазақтың Темірқазық шоқжұлдызы жайлы аңызы // Сонда. – 27 шілде, № 9. – 2 б.

2007

13. Айдаһар шоқжұлдызы: Аспанның солтүстік жарты шарындағы шоқжұлдыздар жайлы қазақ аңыздары жалпы тақырыбында // Сүмбіле. – 2007. – 11 қыркүйек, № 11. – 1 б.

14. Қарақұрт шоқжұлдызы жайлы қазақ аңызы: Аспанның солтүстік жарты шарындағы шоқжұлдыздар жайлы қазақ аңыздары жалпы тақырыбында // Сонда. – 11 қыркүйек, №11. – 2 б

**ЖҮНИС САҚҰРПАҒЫНЫҢ
ШЫҒАРМАШЫЛЫҒЫ МЕН ҒЫЛЫМИ
ЕҢБЕКТЕРІ, ОТАНДЫҚ ЖӘНЕ ШЕТ
ЕЛДІҢ ІРІ БАСЫЛЫМДАРЫНА ЕНГЕН
ХРОНОЛОГИЯЛЫҚ КӨРСЕТКІШ**

**ХРОНОЛОГИЧЕСКИЙ УКАЗАТЕЛЬ
СОЧИНЕНИЙ И НАУЧНЫХ ТРУДОВ ЖУНИСА
САХИЕВА, ВОШЕДШИЕ В ОТЕЧЕСТВЕННЫЕ И
ЗАРУБЕЖНЫЕ ИЗДАНИЯ**

**CHRONOLOGICAL INDEX
OF WRITINGS AND SCIENTIFIC WORKS OF
WRITER-BOLASHAKGER ZHUNIS SAKURPAGY
INCLUDED IN NATIVE AND FOREIGN EDITIONS**

1976

1. Земля и Вселенная. Всесоюзный научно-популярный журнал. Статья: Любители астрономии наблюдают Лунное затмение. 1976 – №3

1996

2. Nemesis. Чех Республикасының астанасы Прагада чех тілінде шығатын ғылыми-көпшілік журнал. Жүніс Сақұрпағымен сұхбат. Жүргізген әлемдік ғылыми жанрдың сыншысы Ярослав Олша. – 1996. – №2. – 16-17 б.

1997

3. Элита Казахстана. Энциклопедия. Статья на русском языке: Жунис Сахиев. - Институт развития Казахстана, 1997. – с. 352-353.

1999

4. Қазақ әдебиеті. Энциклопедия. Мақала: Ғылыми фантастика. Авторы К.Наурызбаев. – Қазақстан даму институты, 1999 – 190 б.

5. Қазақ әдебиеті. Энциклопедия. Мақала: Сақұрпағы (Сахиев) Жүніс. Авторы К. Наурызбаев – Қазақстан даму институты, 1999 – 583 б.

2002

6. Беларуская энцыклапедыя.. Он сегіз томдық. Он төртінші томы. Мақала: Сахиев Жүніс. Авторы М.Абішава. – Минск. «Беларуская энцыклапедыя», 2002 – 207 б.

7. Жазушылар әлемі. Фотоэнциклопедия. Фотомақала: Сақұрпағы (Сахиев) Жүніс – Аруна баспасы – 2003 – 28 б.

2004

8. Қазақстан Жазушылары. XX ғасыр. Шығармашылық өмірбаян. – 2004. – 270 б.

2005

9. Қазақстан. Он томдық Ұлттық энциклопедияның жетінші томы. Мақала: Сақұрпағы (Сахиев) Жүніс. – «Қазақ энциклопедиясының» Бас редакциясы, 2005. – 599 б.

10. Қазақстан баспагерлері мен полиграфистері. Мақала: Сақұрпағы (Сахиев) Жүніс. Авторы Қ. Нұрмаханова. – 2005. – 204-205-б.

2006

11. Казахстан. Пятитомный Национальная энциклопедии. Том четвертый. Статья: Сахиев Жунис. – Главная редакция «Қазақ энциклопедиясы», 2006. – С. 499.

12. Қазақ әдебиетінің тарихы. Он томдық. Оныншы томы. Мақала: Фантастика. Авторы А.Х.Мархабаев – ҚазАқпарат баспасы, 2006. – 254-285-б.

13. Летопись Астаны. Энциклопедическое издание. Фотостатья: Сахиев Жунис – Астана: Астана полиграфия, 2006. – С. 118.

2007

14. Халық қазынасы. Энциклопедия. Мақала: Сақұрпағы (Сахиев) Жүніс. Авторлары Т.Рсаев, О.Жиреншин – «Қазақ энциклопедиясының» Бас редакциясы, 2007. – 168-169-б.

2008

15. Астана. Энциклопедия. Мақала: Сақұрпағы (Сахиев) Жүніс. – Алматы: Атамұра баспасы, 2008. – 480 б.

16. Астана. Энциклопедия. Статъя: Сахиев Жунис. – Алматы: Атамұра, 2008. – 476 б.

2009

17. Қазақстан Жазушылары. Шығармашылық өмірбаян. Сақұрпағы (Сахиев) Жүніс – Алматы: Ан Арыс баспасы, 2009. – 345 б.

18. Әдеби өмір шежресі. Жазушылар шығармашылығы. Ғылыми жанр жөнінде мақала. Авторы Ш. Әбдіраман. – 2009. – 598-600 б.

2011

19. Байқоңыр. Сборник научно-болашаких произведений и научных статей. С Байқоңыра – в будущее. Авторы: Д. Төлеуханов и др. – 2011 – С. 270-273.

2012

20. Әдеби өмір шежіресі. Жазушылар шығармашылығы. Ғылыми болашақгерлік жанры – ел өркениетінің жолашар жанры. Авторы Ш. Әбдіраман. – 2012. – 351-353-б.

**ЖҮНІС САҚҰРПАҒЫНЫҢ – МЕРЗІМДІ
БАСПАСӨЗ БЕТТЕРІНДЕ ЖӘНЕ ӘДЕБИ, ҒЫЛЫМИ
ЖИНАҚТАРДА ЖАРЫҚ КӨРГЕН ШЫҒАРМАЛАРЫ
МЕН ҒЫЛЫМИ ТАНЫМДЫҚ МАҚАЛАЛАРЫ**

**СОЧИНЕНИЯ И НАУЧНО-ПОЗНАВАТЕЛЬНЫЕ
СТАТЬИ, ПЕРЕВОДЫ КАЗАХСКОГО
ПИСАТЕЛЯ-БОЛАШАКГЕРА ЖУНИСА
САХИЕВА, ОПУБЛИКОВАННЫЕ НА СТРАНИЦАХ
ПЕРИОДИЧЕСКОЙ ПЕЧАТИ И В НАУЧНО-
ПОЗНАВАТЕЛЬНЫХ СБОРНИКАХ**

**WRITINGS AND SCIENTIFIC-COGNITIVE ARTICLES
OF THE KAZAKH WRITER-BOLASHAKGER ZHUNIS
SAKURPAGY PUBLISHED IN PERIODICALS AND
SCIENTIFIC-COGNITIVE COLLECTIONS**

1968

1. Астрофизика. Сөзжұмбақ. «Тапқыр болсаң, тауып көр!» айдарында // Білім және еңбек. – 1968. – № 4. – 32 б.

1970

2. Адам бойындағы асыл қасиеттер. Ол қандай? // Білім және еңбек. – 1970. – № 8. – 31 б.

1974

3. Армысың, Жеті отау! // Алғабас. – 1974. – 6 тамыз.

4. Тұңғиықта. «Атлантида жаңғырығы» ұжымдық ғылыми-болашақтық повесть – бурименің үшінші бөлімі // Қазақстан пионері. – 1974. – 13 маусым.

1976

5. Жаңбыр жауғанда: [Серияның алпыс бірінші ғылыми-болашақтық романының алғашқы журналдық нұсқасы] // Семей таңы. – 1976. – 11, 12 желтоқсан.

* * *

6. Любители астрономии наблюдают Лунное затмение // Земля и Вселенная. (Всесоюзный научно-популярный журнал). – 1976 – №3.

1977

7. Әке өсиеті: [Серияның жетпіс алтыншы «Уақыт қайтарымы» ғылыми-болашақтық романының журналдық нұсқасы] // Білім және еңбек. – 1977. – № 1.–18-19 б.

8. Жаңбыр жауғанда: [Серияның алпыс бірінші ғылыми-болашақтық романының журналдық нұсқасы] // Жібек жел. – Алматы, 1977. – 227-239 б.

1978

9. Арайлықтар таққан айып: [Серияның жетпісінші ғылыми-болашақтық романының журналдық нұсқасы] // Жалын. Альманах. – 1978. – № 4. – 28-32 б.

10. Шолпан таңы атқанша: [Серияның жетпіс сегізінші ғылыми-болашақтық романының журналдық нұсқасы] // Білім және еңбек. – 1978. – № 1. – 24-28 б.

1979

11. Тоңазытқыштан шыққан адам: Серияның жетпіс бесінші «Соқтығысу» ғылыми-болашақтық романының журналдық нұсқасы // Лениншіл жас. – 1979. – 30 мамыр.

12. Тіршілік ұясы: [Серияның бірінші ғылыми-болашақтық романының журналдық нұсқасы] // Білім және еңбек. – 1979. – №12. –11-14 б.

1980

13. Кеңістіктегі керуен: [Серияның жетпіс бірінші ғылыми-болашақтық романының журналдық нұсқасы] // Білім және еңбек. – 1980. – № 12. – 16-17 б.

1981

14. Тіршілік ұясы. Серияның бірінші ғылыми-болашақтық романының журналдық нұсқасы // От-тас. Ұжымдық жинақ. – Алматы, 1981. – 146-160 б.

15. Шолпан таңы атқанша: [Серияның жетпіс сегізінші ғылыми-болашақтық романның журналдық нұсқасы] // Сонда. – 160-169 б.

1982

16. Таңжұлдызы – Шолпан. Ғылыми мақала // Социалистік Қазақстан. – 1982. – 28 ақпан.

1983

17. Ақсызат: [Серияның алпыс алтыншы ғылыми-болашақтық романының журналдық нұсқасы] // Тірішілік ұясы. – 1983. – 72-88 б.

18. Арайлықтар таққан айып: [Серияның жетпісінші ғылыми-болашақтық романының журналдық нұсқасы] // Сонда. – 3-8 б.

19. Әке өсиеті: [Серияның жетпіс алтыншы «Уақыт қайтарымы» ғылыми-болашақтық романының журналдық нұсқасы] // Сонда. – 21-27 б.

20. Жаңбыр жауғанда: [Серияның алпыс бірінші ғылыми-болашақтық романының журналдық нұсқасы] // Сонда. – 9-18 б.

21. Кеңістіктегі керуен // Сонда. – 67-72 б.

22. Қолқоржын // Қазақстан пионері. – 1983. – 7 шілде.

23. Қолқоржын // Тірішілік ұясы. – 1983. – 49-56 б.

24. Қотырбұлақ хикаясы: [Ғылыми-болашақтық романының журналдық нұсқасы] // Сонда. – 1983. – 40-48 б.

25. Пікірлескеннің пайдасы // Сонда. – 18-21 б.

26. Тоңазытқыштан шыққан адам // Сонда. – 27-39 б.

27. Тірішілік ұясы: [Серияның бірінші ғылыми-болашақтық романының журналдық нұсқасы]. – Алматы, 1983. – 88-101 б.

28. Шолпан таңы атқанша: [Ғылыми-болашақтық романының журналдық нұсқасы] // Тірішілік ұясы. – 1983. – 57-66 б.

1984

29. Қолқоржын. [Серияның алпыс тоғызыншы ғылыми-болашақтық романының журналдық нұсқасы] // Жерұйыққа саяхат. – Алматы, 1984. – 124-132 б.

1985

30. Ай әжімі: [Серияның жетпіс үшінші ғылыми-болашақтық романының журналдық нұсқасы] // Жалын. – 1985. – № 6. – 97-100 б.

1986

31. Жер астынан...» ғарышқа / Жүніс Сақұрпағының ұлы ғалым Ақжан Жақсыбекұлы әл-Машанимен сұхбаты // Қазақ әдебиеті. – 1986. – 12 қыркүйек – 4 б.

32. Жерде шешілген жұмбақ. Ғылыми-болашақтық шығарма // Қызыл сәуле. – Алматы, 1986. – 67-84 б.

33. Мейірім. [Ғылыми-болашақтық романның журналдық нұсқасы] // Қазақстан пионері. – 1986. – 12 қаңтар.

1987

34. Ай әжімі: [Серияның жетпіс үшінші ғылыми-болашақтық романының журналдық нұсқасы] // Борыш. – Алматы, 1987. – 54-58 б.

35. Аққулық ару айтқан сыр. [Серияның алпыс төртінші ғылыми-болашақтық романының журналдық нұсқасы] // Сонда. – 58-69 б.

36. Борыш. [Серияның екінші ғылыми-болашақтық романының повестік нұсқасы] / Ұлы ғалым Ақжан Жақсыбекұлы әл-Машанидің алғы сөзімен. – Алматы: Жалын, 1987. – 6-52 б.

37. Жерде шешілген жұмбақ. Ғылыми-болашақтық шығарма // Борыш. – Алматы, 1987. – 69-81 б.

38. Мейірім. [Ғылыми-болашақтық романның журналдық нұсқасы] // Сонда. – 81-84 б.

39. Орта жолдағы оқиға. Ғылыми-болашақтық шығарма // Сонда. – 84-87 б.

40. Орта жолдағы оқиға // Спорт. – 1987. – 28 наурыз.

41. Ояну. [Серияның жетпіс бесінші Соқтығысу ғылыми-болашақтық романының журналдық нұсқасы] // Борыш. – Алматы, 1987. – 87-92 б.

42. Ұмыт қалған ғұмыр. Серияның жетпіс төртінші ғылыми-болашақтық романының журналдық нұсқасы // Сонда. – 92-102 б.

1988

43. Жанрға жанашырлық. Ғылыми болашақгерлік жанры жөніндегі мақала // Қазақ әдебиеті. – 1988. – 17 маусым.

44. Тарантас: [Ғылыми-болашақтық романның журналдық нұсқасы] // Білім және еңбек. – 1988. – № 1. – 17 б.

1989

45. Айдаһар және Жетіқарақшы // Зерде. – 1989. – № 7. – 14 б.

46. Андромеда, Персей және Жетекші // Сонда. – № 12. – 18 б.

47. Айналмалы аспан картасы // Сонда. – № 1.

48. Жылан, Жыланбөктерген, Қалқан және Пегас // Сонда. – № 10. – 20-21 б.

49. Кино түсіру // Сонда. – № 6. – 32 б.

50. Кинокамера және оның түрлері // Сонда. – № 1.

51. Киноплёнка және оның түрлері // Сонда. – № 4. – 31 б.

52. Түсірілмелі киноплёнкаға шығару // Сонда. – № 11. – 34-35 б.

53. Қазақстан Жазушылар одағы // Қазақ ССР. Қысқаша энциклопедия. – Алматы, 1989. – 4-т. – 343-345 б.

54. Лира, Аққу және Қарақұрт // Зерде. – 1989. – № 9. – 14 б.

55. Объектив және жарық реттегіш шынылар // Сонда. – № 3. – 28 б.

56. Сиыршы және Тазылар // Сонда. – № 8.

57. Темірқазық // Сонда. – № 5. – 10-11 б.

58. Уақыт қайтарымы: [Серияның жетпіс алтыншы Уақыт қайтарымы ғылыми-болашақтық романының алғашқы журналдық нұсқасы] // Денсаулық. – 1989. – № 3. – 6-7 б.

59. Фантастика // Қазақ ССР. Қысқаша энциклопедия. – Алматы, 1989. – 4-т. – 603-604 б.

1990

60. Айдағы жасырынбақ. Ғылыми-болашақтық шығарма // Ұлан. – 1990. – 13 қыркүйек.

61. Бөгде планеталықтар қатесі: [Серияның алпыс үшінші Ақылға келу ғылыми-болашақтық романының журналдық нұсқасы] // Ұлан. – 1990. – 10 қаңтар.

62. Галактикалар // Зерде. – 1990. – № 10. – 29 б.
 63. Жұлдыз шоғырлары // Сонда. – № 7. – 27 б.
 64. Жұлдыздар жарылысы // Сонда. – № 8. – 21 б.
 65. Кит, Эридан және Үшарқар-Таразы // Сонда. – № 5. – 28 б.
 66. Мерген, Сарышаян Сукұюшы // Сонда. – № 4. – 26-27 б.
 67. Октант, Киль, Центавр, Алтын балық және Тукан // Сонда. – № 11. – 17 б.
 68. Сыңармүйіз, Гидра және Үлкен Арлан // Сонда. – № 6. – 22 б.
 69. Тұмандық // Сонда. – № 9. – 22 б.
 70. Үшбұрыш, Торпақ және Егіздер // Сонда. – № 2. – 44 б.
 71. Фильмді монтаждау // Сонда. – № 2. – 22-23-б.
 72. Фильмді сақтау // Сонда. – № 5. – 27 б.
 73. Шаян, Арыстан және Бикеш // Сонда. – № 3. – 27 б.

* * *

74. Возвращение к разуму. Журнальный вариант шестьдесят третьего научно-болашаковского романа из авторской серии под общим названием «Кочевники Вселенной» // Вечерний Алматы. – 1990. – 6 января.

1991

75. Айнымалы жұлдыздар // Зерде. – 1991. – № 2. – 43 б.
 76. Астронавтар Айда не көрді?: Америка астронавтарының 1969-1972 жылдар-дағы Айға жасаған ғарыштық сапарлары жөнінде // Ұлан. – 1991 – 19 қараша.
 77. Даналық мәйегі: Жазушы-болашақгер Шоқан Әлімбаевтың туылғанына 50 жыл толуына орай жазылған естелік мақала // Парасат. – 1991. – № 2. – 7-8-б.
 78. Қиял сапарында жолдарың болсын. Алғы сөз: [Бір топ жас талапкерлердің болашақтық әңгімелеріне жазылған] // Ұлан. – 1991. – 27 тамыз.
 79. Күпиясы көп қос жұлдыз // Зерде. – 1991. – № 1. – 31-35-б. – 79
 80. Сурет сыры. Серияның алпыс үшінші Ақылға келу ғылыми-болашақтық романының журналдық нұсқасы // Шеңбердің түйісуі. – Алматы, 1991. – 196-202 б.

81. Гарантас: [Ғылыми-болашақтық романның журналдық нұсқасы] // Сонда. 1991–203-207 б.

82. Уақыт қайтарымы: [Серияның жетпіс алтыншы ғылыми-болашақтық романының журналдық нұсқасы] // Сонда. – 167-195-б.

* * *

83. Союз писателей Казахстана // Казахская ССР. Краткая энциклопедия. – Алма-Ата, 1991. – Т. 4. – С. 520-521.

84. Фантастика / Пер. на рус. яз. М. Шокпарова // Казахская ССР. Краткая энциклопедия. – Алма-Ата, 1991. – Т. 4. – С.578-579.

85. Ақ қалпақты ғаламшар // Ұлан. – 1992 –3 ақпан.

86. Ақ қалпақты ғаламшар //Сонда – 5 ақпан.

87. Алып ғаламшар әлемі // Сонда. – 29 сәуір.

88. Бұлт бүркенген ақ Шолпан // Сонда.– 14 қаңтар.

89. Дабыл қаққыш ғаламшар // Сонда. – 24 маусым.

90. Дәу шынғырған шатқал // Сонда. – 23 қараша.

91. Керуен тізбегі үзілмесін. Қазақ ғылымының жай-болашақгерлік жанрының күйі мен көкейкесті мәселелері туралы мақала // Халық кеңесі. – 1992. – 25 қыркүйек.

92. Көп сақиналы ғаламшар // Ұлан. – 1992. – 27 мамыр.

93. Соқтығысу: [Серияның жетпіс бесінші ғылыми-болашақтық романының журналдық нұсқасы] // Астана дауысы. – 1992. – 28 қараша.

94. Үн қатшы, өзге әлем ұланы // Ұлан. – 1992. – 21 қазан.

* * *

95. Столкновение: [Журнальный вариант семьдесят пятого научно-болашацкого романа из авторской серии под общим названием «Кочевники Вселенной»] / Пер. на рус.яз. Н. Кенжегуловой // Голос столицы. – 1992. – 28 ноября.

1993

96. Айдаһар // Ұлан. – 1993. – 10 ақпан.

97. Аспанның солтүстік жарты шарындағы батпайтын жұлдыздар // Сонда. – 25 мамыр.

98. Бикеш // Сонда. – 5 қазан.

99. Білім кені // Сонда. – 23 қараша.

100. Киль, Корма және Желкен // Сонда. – 3 тамыз.

101. Көктен келген көшпенділер: [Серияның төртінші ғылыми-болашақтық романының журналдық нұсқасы] // Зерде. – 1993. – № 10. – 16-18-б.

102. Көктен келген көшпенділер: [Серияның төртінші ғылыми-болашақтық романының журналдық нұсқасы] // Сонда. – №11. – 21-23 б.

* * *

103. Гнездо жизни [Журнальный вариант первого научно-болашацкого романа «Тірішілік ұясы» из авторской серии «Кочевники Вселенной»] / Пер. на рус. яз. И. Мельцера // Веч. Алматы. – 1993.

1994

104. Айға қарап неге алақан жаямыз? // Халық кеңесі. – 1994. – 1 қаңтар.

105. Айдың алғашқы адамдары // Сонда. – 21 шілде.

106. Бала Ұлықбек. Тұңғыш расытхана. Астрономияның көрегені: Өзбектің ұлы астрономы Ұлықбектің өмірі мен ғылыми еңбектері жайлы мақала // Ұлан. – 1994. – 22 наурыз.

107. Ғарыштан келген гүл. Серияның он бірінші ғылыми-болашақтық романының журналдық нұсқасы // Өркениет. – 1994. – 13 тамыз.

108. Ғарыштан келген гүл. Серияның он бірінші ғылыми-болашақтық романының журналдық нұсқасы // Сонда. – 20 тамыз.

109. Жұлдыздар соқтығысы: 1994 жылғы шілде айында Шумейкер-Леви тапқан құйрықты жұлдыздың Күн жүйеміздегі алып Асқақ ғаламшар-Юпитермен соқтығысуы жайлы // Халық Кеңесі. – 1994. – 11 тамыз.

110. Жыланбөктерген // Ұлан. – 1994. – 5 сәуір.

111. Қазақ күнтізбесі хақында: «Қазақ күнтізбесін» жөнге келтіру жайлы // Қазақ әдебиеті. – 1994. – 18 наурыз.

112. Қимайтын әлем. Серияның бесінші ғылыми-болашақтық романының журналдық нұсқасы // Тірішілік. – 1994. – № 1. – 55-68 б.

113. Қиыр кеңістік келімсектері // Көк аспан – Қара Жер. – 1994. – 5 қыркүйек.

114. Құзғын // Ұлан. – 1994. – 3 мамыр.

115. Өркениеттің дамуы // Өркениет. – 1994. – 24 қыркүйек.

116. Таразы // Ұлан. – 1994. – 22 ақпан.

* * *

117. Американцы на Луне // Вечерний Алматы. – 1994. – 16 декабря.

118. Белый гигант нашей Солнечной системы // Вечерний Алматы. – 1994. – 31 октября. – С. 1.

119. Возвращение к разуму [Журнальный вариант шестьдесят третьего научно-болашаковского романа «Ақылға келу»] // Там же. – 1994. – 4 апреля – С. 2.

120. Доживем до понедельника: О столкновении кометы Шумейкер-Леви с Юпитером // Там же. – 15 июня.

121. Желанный из миров [Журнальный вариант пятого научно-болашаковского романа «Қимайтын әлем» из авторской серии «Кочевники Вселенной»] / Пер. на рус. яз. К. Наурызбаева // Там же. – 30 декабря. – С. 5.

122. Звезда // Там же. – 28 декабря. – С. 4.

123. Земле ничто не грозит: О столкновении кометы Шумейкер-Леви с Юпитером // Там же. – 20 июля. – С. 1.

124. Как Солнце влияет на человека // Там же. – 1994. – 31 авг. – С. 1.

125. Навечно среди звезд: О планете Сатпаева // Веч. Алматы. – 1994. – 30 ноября.

126. Навечно среди звезд: О планете Сатбаева // Яркая звезда. – Алма-Ата, 1994.

127. Обошлось без катастрофического ущерба: О столкновении кометы Шумейкер-Леви с Юпитером // Веч.

Алматы. – 1994. – 25 июля. – С. 2.

128. Персона нон грата [Журнальный вариант семидесятого научно-болашакского романа «Арайлыктар таққан айып» из авторской серии «Кочевники Вселенной»] / Пер. на рус. яз. К. Наурызбаева // Веч. Алматы. – 1994. – 25 ноября. – С. 4.

129. Правитель и ученый: Об узбекском великом астрономе Улугбеке // Веч. Алматы. – 1994. – 11 ноября.

1995

130. Абдрахманов Махмұт // Абай: Энциклопедия. – Алматы, 1995. – 58 б.

131. Акку // Ұлан. – 1995. – 15 тамыз.

132. Ақын аға // Абай: Энциклопедия. – Алматы, 1995. – 70 б.

133. Дельфин // Ұлан. – 1995. – 10 желтоқсан.

134. Жыл мезгілдері // Абай: Энциклопедия. – Алматы, 1995. – 261 б.

135. Қасқыр // Ұлан. – 1995. – 21 ақпан.

136. Мерген // Сонда. – 7 қараша.

* * *

137. Белый гигант нашей Солнечной системы // Вечерний Алматы. – 1995. – 11 июня.

138. Желанный из миров [Журнальный вариант шестого научно-болашакского романа «Қимайтын әлем» из авторской серии «Кочевники Вселенной»] / Пер. на рус. яз. К. Наурызбаева // Простор. – 1995. – № 9-10. – С. 85-88.–138

139. Звездное скопление // Вечерний Алматы. – 1995. – 11 августа.

140. Как Солнце влияет на человека // Там же. – 10 июля.

141. Кратные звезды // Там же. – 18 июля.

142. Луна «стабилизатор» Земной жизни // Там же. – 1 августа.

143. Новые и сверхновые звезды // Там же. – 28 августа.

144. «Окольцованная» планета // Там же. – 2 сентября.
145. Переменные звезды // Там же. – 1 марта. – С.3.
146. Прорыв во Вселенную: О полете человека в космос // Там же. – 1995. – 12 апреля. – С. 5.

1996

147. Ешкі мүйізі // Ұлан. – 1996. – 25 наурыз.
148. Қатері жоқ құйрықты жұлдыз // Егемен Қазақстан. – 1996. – 27 наурыз.
149. Қимайтын әлем. Серияның алтыншы ғылыми-болашақтық романының журналдық нұсқасы / Чех тіліне аударған П. Вейгел // Немезида. – 1996. – №2. 16-18 б.
150. Лира // Ұлан. – 1996. – 20 Ақпан.
151. Отты жұлдыз оралғанша. Аспанның ғажайып мейманы-құйрықты жұлдыздар жөнінде // Сонда. – 16 сәуір.

* * *

152. Английская фантастика: О научно болашацком жанре Англии // Вечерний Алматы. – 1996 – 27 мая.
153. Болгарская фантастика: О научно болашацком жанре Болгарии // Там же. – 26 июля.
154. Когда пойдет дождь [Журнальный вариант шестьдесят первого научно-болашацкого романа «Қимайтын әлем» из авторской серии «Кочевники Вселенной»] / Пер. на рус. яз. А. Никольского // Горизонт. – 1996 – 22 марта.
155. Комета приближается // Там же. – С. 3.

1997

156. Геркулес // Ұлан. – 1997. – 13 мамыр.
157. Ешкі мүйізі // Сонда. – 25 наурыз.
158. Пегас // Сонда. – 26 тамыз.

1998

159. Ай // Қазақстан: Ұлттық энциклопедия. – Алматы, 1998. – 1-т. – 123-124 б.

160. Айға сапар // Сонда. – 126-128 б.
161. Ақмешіт әулие үңгірі. Оңтүстік Қазақстан облысындағы Ақмешіт әулие елді-мекені мен Алмалы ауылы арасындағы ғажайып жер асты әлемі жөнінде // Сонда. –190 б.
162. Алголь // Сонда. –258 б.
163. Андромеда // Ұлан. – 1998. – 30 маусым.
164. Андромеда тұмандығы // Қазақстан: Ұлттық энциклопедия. Т.1. – Алматы, 1998. – 1-т. – 364 б.
165. Антарес // Сонда. – 372 б.
166. «Аполло» // Сонда. – 391-392 б.
167. Аризон кратері // Сонда. –432 б.
168. Асқар асудағы аға: // Қазақстан мұғалімі. – 1998. – мамыр (№ 27). – 8 б.
169. Аспан аңыздары: Жұлдызды өлем жайындағы қазақ аңыздары туралы ғылыми-танымдық мақала // Қазақстан: Ұлттық энциклопедия. – Алматы, 1998. –1-т. 480-481 б.
170. Аспандағы жүздесу // Ұлан. – 1998. – 2 қараша.
171. Астрономиялық таңбалар // Қазақстан: Ұлттық энциклопедия. – Алматы, 1998. – 1-т. – 496 б.
172. Асы-Түрген обсерваториясы // Сонда. –502-503 б.
173. Әубәкіров Тоқтар. Қазақтың тұңғыш ғарышкері туралы мақала. Энциклопедиялық өмірбаяны // Сонда. –698-699 б.
174. Тоқты // Ұлан. – 1998. – 23 маусым. – 6 б.

1999

175. Айдағы жасырынбақ. Ғылыми-болашақтық шығарма // Көктен келген көшпенділер. – Алматы, 1999. – 244-248 б.
176. Аспаннан нұр жауады: Жұлдыз жауыны туралы // Алматы ақшамы. – 1999. – 5 қараша.
177. Балықтар // Қазақстан: Ұлттық энциклопедия. – Алматы, 1999. – 2-т.–133 б.–
178. Бикеш // Сонда. – 325 б.
179. Босаға // Сонда. –382 б.

180. Дабыл. Серияның алпыс екінші ғылыми-болашақтық романының журналдық нұсқасы // Көктен келген көшпенділер. – Алматы, 1999. – 249-271 б.

181. Жұлдыз жауыны // Егемен Қазақстан. – 1999. – 13 қараша.

182. Фантастика: Қазақ ғылыми болашақгерлік жанры жөнінде // Қазақ әдебиеті: Энциклопедия. – Алматы, 1999. – 659-660 б.

183. Фантастика-98. (Қазақстан Жазушылар одағының әдеби жылдық қорытындысында Қазақ ғылыми болашақгерлік жанры туралы жасаған баяндамасы) // Қазақ әдебиеті. – 1999. – 16-23 сәуір. – 8 б.

* * *

184. Леониды обещают фейерверк // Казахстанская правда. – 1999. – 9 ноябрь.

185. На облете Жасыла: Научно-болашақское произведение // Вечерний Алматы. – 1999. – 19 Января.; Огни Алатау. – 1999. – 25 февраля.

186. О судьбе завтрашнего дня: Предисловие // Аралулы Д. Голос грядущей ночи. – Алматы, 1999. – С. 10-11. (160 с.).

2000

187. Космотарих куәсі. Серияның сегізінші ғылыми-болашақтық романының журналдық нұсқасы // Жетісу. – 2000. – 12 қараша.

188. Құдайдың үйі адамзатқа көрінді: [Американың Жер төңірегіндегі кеңістікте айналып ұшып жүрген «Хаббл» телескопы арқылы түсіріліп алынған Ғалам шетіндегі ғаламат ақ үйдің суреті жөнінде] // Сонда. – 11 қараша.

* * *

189. По звездам выверяя путь // Огни Алатау. – 2000. – 21 окт.

2001

190. Ай бетіне ел орнай ма? // Жетісу. – 2001. – 13 қаңтар.

191. Байқоңырдан бастау алған жұлдыз жол // Егемен Қазақстан. – 2001. – 10 сәуір.

192. Қаһарман ұлы қазақтың: [Қазақтың тұңғыш ғарышкері Тоқтар Оңғарбайұлы Әубәкіров жайлы мақала] // Ұлан. – 2001. – 2 қазан.

193. Құдайдың үйі қайда? // Зерде. – 2001. – № 10-11. – 9, 16-17-бб.

194. Сағатыңыз жоқ болса, жұлдызсағат аспанда түр // Жетісу. – 2001. – 16 желт.

* * *

195. Марс приближается к Земле // Вечерний Алматы. – 2001. – 30 июня.

196. Прорыв во Вселенную // Огни Алатау. – 2001. – 12 апр.

2002

197. Ай елінде: [Адам баласының Айда өмір сүру мүмкіндігі жөнінде ғылыми мақала] // Егемен Қазақстан. – 2002. – 28 желт.

198. Дәу шыңғырған шатқал: Ғылыми-фантастикалық шығарма // Марстан шыққан жаңғырық. – Алматы, 2002. – 237-242-б.

199. Жер қадірі. «Кеңістік көшпенділері» сериялы ғылыми-фантастикалық романдарының бесіншісі – «Марстан шыққан жаңғырық» ғылыми-фантастикалық романының журналдық нұсқасы // Шымкент келбеті. – 2002. – 29 сәуір.

200. Жұлдыз сағат аспанда түр // Зерде. – 2002. – № 11-12. – 16-17-б.

201. Сейфуллин Сәкен: Энциклопедиялық өмірбаяны // Белоруссия энциклопедиясы. – Минск, 2002. – 14-т. – 299-б.

202. Тарантас: Ғылыми-фантастикалық шығарма // Марстан шыққан жаңғырық. – Алматы, 2002. – 233-237-б.

2003

203. Айда өмір сүруге бола ма? // Зерде. – 2003. – № 1. – 20-21-б., № 2. – 17-18-б.

204. Ғарыш кеңістігіндегі Қазақстан: [«Қазақстан», «Байқоңыр», «Абай», «Сәтбаев» планеталары туралы ғылыми мақала] // Егемен Қазақстан. – 2003. – 20 ақпан.

205. Жұлдыз жамылған Жер // Сонда. – 29 қазан.

206. Жұлдыз жорамал // Сонда. – 31 желтоқсан.

207. Қазақтың жұлдыз сағаты: [Жеті қаракшы шоқ жұлдызы туралы ғылыми мақала] // Сонда. – 30 сәуір.

208. Құдайдың ғаламат үйі: «Хаббл» телескопы арқылы Ғалам шетінен түсіріліп алынған ғаламат ақ үй туралы ғылыми мақала // Сонда. – 2003. – 25 маусым.

209. Марс: каньон, сфинкс және пирамида?: Қызыл ғаламшар – Марстың құпия-сырлары туралы ғылыми мақала // Сонда. – 27 тамыз.

210. Үлес қоса береді деп сенемін: Жас талапкер Болатбек Сабыржановтың «Әулие шалдың айтқаны» атты фантастикалық әңгімесіне жазған алғысөзі // Қазақ әдебиеті. – 2003. – 19 желтоқсан.

2004

211. Адамзаттың өзге әлемге сәлемі. Ғалам кеңістігіндегі саналы тіршілік иелерін іздеп ұшып кетіп бара жатқан Американың «Пионер-10», «Пионер-11» мен «Викинг-1», «Викинг-2» жұлдызаралық кемелері туралы ғылыми мақала // Егемен Қазақстан. – 2004. – 26 мамыр.

212. Айдағы адам іздері. Америка астронавтарының Айға жасаған сапарлары туралы ғылыми мақала // Сонда. – 25 тамыз.

213. Аспан аңыздары: Қазақтың жұлдызды аспан жайлы аңыздары жөнінде // Сонда. – 27 қазан.

214. Қазақ күнтізбесі // Сонда.— 20 наурыз.

215. Құдайдың ғаламат үйі // Етжеңді Егемен Қазақстан. Таңдаулы ғылыми мақалалар жинағы. — Астана, 2004. — 183-188 б.

216. Фантастика—2003: Қазақстан Жазушылар одағы әдеби жыл қорытындысында 2003 жылы жарық көрген фантастикалық кітаптар туралы // Қазақ әдебиеті. — 2004. — 30 сәуір.

2005

217. «Абай» планетасы // Сүмбіле. Ғылыми-танымдық басылым. — 2005. — 18 тамыз (№ 3). — 1-2 б.

218. Адам тәрізді Жарқанат // Сонда. —4 тамыз (№ 2). — 4-б.

219. Айдың қасиеті // Шекарашы. — 2005. — № 1. — 66-87-б.

220. Айдың үш қасиеті // Сүмбіле. Ғылыми-танымдық басылым. — 2005. — 21 шілде (№ 1).—2-б.

221. Ақпа жұлдыз нәсері // Сонда. —4 тамыз (№ 2). — 2-б.

222. Алапат кемең елесі [«Аргументы и факты» газетінен] / Орыс тілінен ауд. Жүніс Сахиев // Сонда. — 3 қыркүйек (№ 6).

223. Алланың ақ жолымен. Ғалым Ақжан Жақсыбекұлы әл-Машани туралы естелік мақала // Сонда. —15 қыркүйек (№ 4). — 1-4-б.

224. Арыстан шоқжұлдызы // Сонда. — 18 тамыз (№ 3). — 4-б.

225. Асқақ жұлдыз әулеті // Сонда. —22 желтоқсан (№ 7). — 1-2-б.

226. Аспан сұлулары: Қазақтың Үркер жұлдыз шоғыры жайлы аңызы // Сонда. —6 қазан (№ 5). — 4-б.

227. Аспаннан адам келген бе? // Сонда. —қаңтар (№ 1). — 3-4 б., № 2. — 4-б.

228. «Байқоңыр» планетасы // Сонда. — 6 қазан (№ 5). — 1-2-б.

229. Бикеш шоқжұлдызы // Сонда. – 6 қазан (№ 5). – 4-б.
230. Босаға: Қазақтың егіздер және Жетекші шоқжұлдыздары жайлы аңызы // Сонда. – 3 қараша (№ 6). – 4-б.
231. Григорий күнтізбесі // Сонда. – 22 желт. (№ 7). – 2-б.
232. Жаһанның жылып кету қауіпі // Сонда. – 5 қараша. – 4-б.
233. Жер бетіндегі ғажайыптар. Оларды кімдер жасаған? // Егемен Қазақстан. – 2005. – 24 тамыз.
234. Жұлдызға айналған қыз: Қазақтың Шолпан жұлдызы (ғаламшары) жайлы аңызы // Сүмбіле. – 2005. – № 1. – 4-б.
235. Жыланбөктерген шоқжұлдызы // Сонда. – 22 желтоқсан (№ 7). – 4-б.
236. Күн қызы. Қазақтың Шолпан жұлдызы (ғаламшары) жайлы аңызы // Сонда. – 18 тамыз (№ 3). – 4-б.
237. Қажымұқанның қатерлі күресі // Сонда. – 4 тамыз (№ 2). – 1-2-б.
238. Қолдың қырлы қасиеттері // Сонда. – 15 қыркүйек (№ 4). – 2-б.
239. Мергеннің арманы: Қазақтың Үшарқар-Таразы жайлы аңызы // Сонда. – 15 қыркүйек (№ 4). – 4-б.
240. Нұх пайғамбардың кемесі. Ол қайда?: [«Аргументы и факты» газетінен»] / Орыс тілінен ауд. Жүніс Сахиев // Егемен Қазақстан. – 2005. – 25 мамыр.
241. Өмірлік күнтізбе // Сүмбіле. Ғылыми-танымдық басылым. 2005. – 22 желтоқсан (№ 7). – 4-б.
242. Өшпейтін көшпелі із // Сонда. – 18 тамыз (№ 3). – 2-б.
243. Сарос // Қазақстан: Ұлттық энциклопедия. – Алматы, 2005. – 7-т. – 560-б.
244. Сарышаян // Сонда. – 581-б.
245. Сарышаян шоқжұлдызы // Сүмбіле. Ғылыми-танымдық басылым. – 2005. – 22 желтоқсан (№ 7). – 4-б.
246. Сәтбаев // Қазақстан: Ұлттық энциклопедия. – Алматы, 2005. – 7-т. – 619 б.

247. «Сәтбаев» планетасы // Сүмбіле. Ғылыми-танымдық басылым. – 2005. – 21 шілде (№ 1). – 1-2-б.

248. Су әлемінің саздары: [Серияның тоғызыншы ғылыми-фантастикалық романы-ның жарияланымы] // Сонда. – 4 тамыз (№ 2). – 3-б.

249. Су әлемінің саздары: [Серияның тоғызыншы ғылыми-фантастикалық романы-ның жарияланымы] // Сонда. – 18 тамыз (№ 3). – 3- б.

250. Су әлемінің саздары: [Серияның тоғызыншы ғылыми-фантастикалық романы-ның жарияланымы] // Сонда. – 15 қыркүйек (№ 4). – 3-б.

251. Су әлемінің саздары: [Серияның тоғызыншы ғылыми-фантастикалық романы-ның жарияланымы] // Сонда. – 6 қазан (№ 5). – 3-б.

252. Су әлемінің саздары: [Серияның тоғызыншы ғылыми-фантастикалық романы-ның жарияланымы] // Сонда. – 3 қараша (№ 6). – 3- б.

253. Су әлемінің саздары: [Серияның тоғызыншы ғылыми-фантастикалық романының жарияланымы] // Сонда. – 22 желтоқсан (№ 7). – 3-б.

254. Тарихтың тас кітаптары. Қазақ даласындағы ата-бабалардан жеткен тастар-дағы жазулар туралы ғылыми мақала // Сонда. – 6 тамыз. – 2-б.

255. Хрусталь бас сүйек // Сонда. – 3 қараша (№ 6). – 2-б.

256. Шаян шоқжұлдызы // Сонда. — 21 шілде (№ 1). – 4-б.

257. Шолпанға көшкен ауыл. Серияның жетінші ғылыми-фантастикалық романының журналдық нұсқасы // Қазақ әдебиеті. – 2005. – 23 қыркүйек. – 8-9-б.

2006

258. Алланың ақ жолымен: Белгілі ғалым Ақжан Жақсыбекұлы әл-Машани туралы ғылыми естелік мақала // Фараби ғибратты ғалым. – Алматы, 2006. – 274-283 б.

259. Ана әруағы баланы ажалдан алып қалды / Орыс тілінен ауд. Жүніс Сахиев // Сүмбіле. – 2006. – № 10. – 2-б.

260. Анамның асыл қасиеттері: Жүніс Сахиевтің анасы Құлханыстың өзін шығармашылық пен ғылым жолына қалай баулығаны жөніндегі естелік мақаласы // Ел. – 2006. – 11 мамыр. – 7-б.

261. Аспан қыдыры: Қазақтың ғажайып аспан мейманы – күйрықты жұлдыздар жайлы аңызы // Сүмбіле. – 2006. – 21 желт. (№ 10). – 4-б.

262. Аспанның айрықша жұлдызы // Сонда. – 21 желт. (№ 10). – 1-б.

263. Атлантида. Ол қандай болған? / Грек философы Платонның Атлантида аралы жөнінде жазған «Тимэй» және «Критий» жазбаларының орыс тіліндегі нұсқасынан ауд. Жүніс Сахиев // Егемен Қазақстан. – 2006. – 28 маус.

264. Балаға қонған қасиет / Орыс тілінен ауд. Жүніс Сахиев // Сүмбіле. – 2006. – № 10. – 2 б.

265. Балықтар шоқжұлдызы // Сонда. – 27 шілде (№ 9). – 4-б.

266. Бауырмал құс: Қазақтың Бүркіт шоқжұлдызы жайлы аңызы // Сонда. – 27 шілде (№ 9). – 1-4-б.

267. Ешкі мүйізі шоқжұлдызы // Сонда. – 2006. – № 8. – 4-б.

268. Жетіқарақшы: Қазақтың Жетіқарақшы шоқжұлдызы жайлы аңызы // Сонда. – 27 шілде (№ 9). – 2-б.

269. Жұлдызды әлем жайлы халықтық түсінік: Аспанның солтүстік жарты шарындағы шоқжұлдыздар жайлы қазақ аңыздары. Темірқазық, Жетіқарақшы, Бауырмалқұс, (Бүркіт шоқжұлдызы) // Сонда. – № 9. – 4-б.

270. Иmandықтың ақ жолымен // Ұлттық ғылыми құндылықтар және Ақжан әл-Машани мұрасы: Республикалық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдары. Астана, 22 қараша 2006. – Астана, 2006. – 69-76-б.

271. Қазақ ғарышкерлеріне он бес жыл // Ел. – 2006. – 5 қазан.

272. «Қазақстан» планетасы // Сүмбіле. Ғылыми-танымдық басылым. – 2006. – 23 ақпан (№ 8).

273. Мерген шоқжұлдызы // Сонда. –23 ақпан (№ 8).– 2006. – 4-б.

274. Наурыз. Оның астрономиялық негізі бар // Егемен Қазақстан. – 2006. – 22 наурыз.

275. Су әлемінің саздары: [Серияның тоғызыншы ғылыми-фантастикалық романының жарияланымы] // Сүмбіле. Ғылыми-танымдық басылым. – 2006. – 23 ақпан (№ 8). – 3-б.

276. Су әлемінің саздары: [Серияның тоғызыншы ғылыми-фантастикалық романының жарияланымы] // Сонда. –27 шілде (№ 9). – 3- б.

277. Су әлемінің саздары: [Серияның тоғызыншы ғылыми-фантастикалық романының жарияланымы] // Сонда. –21 желтоқсан. – 3-б.

278. Су құюшы шоқжұлдызы // Сонда. –27 шілде (№ 9). – 4-б.

279. Сұлусары: Қазақтың Т орпақ шоқжұлдызындағы сұлу сары жұлдыз жайлы аңызы // Сонда. –23 ақпан (№ 8). – 4-б.

280. Сүмбіле // Қазақстан: Ұлттық энциклопедия. – Алматы, 2006. – 8-т. – 113-б.

281. Сфералық астрономия // Сонда. –8-т. – 120-б.

282. Темірқазық: Қазақтың Темірқазық шоқжұлдызы жайлы аңызы // Сүмбіле. – 2006. – 27 шілде (№ 9). – 2-б.

283. Тоқты шоқжұлдызы // Сонда. –21 желт. № 10). – 4-б.

284. Торпақ шоқжұлдызы // Сонда. –21 желт. (№ 10). – 4-б.

2007

285. «Абай» планетасы // Қазақстан: Ұлттық энциклопедиясы. – Алматы, 2007. – 10-том.

286. Айдаһар шоқжұлдызы: Аспанның солтүстік жарты шарындағы шоқжұлдыздар жайлы қазақ аңыздары жалпы тақырыбында // Сүмбіле. – 2007. – 11 қыркүйек (№ 11). – 1-б.

287. Ақжан Машани-қазақ ғылыми фантастикасының

негізін салушы: 2007 жылғы 24-25 мамырда Алматыдағы Қ. И. Сәтбаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық университетінде ғалым, фарабитанушы Ақжан Жақсыбекұлы әл-Машанидің туылғанына 100 жыл толуына орай ЮНЕСКО шеңберінде «Шығыс ғұламаларының ғылыми-танымдық, руханияттық құндылықтары және Ақжан Машани» тақырыбында өткен Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференцияда жасаған баяндама // «Шығыс ғұламаларының ғылыми-танымдық, руханияттық құндылықтары және Ақжан Машани» атты Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференцияның еңбектері. – Алматы, 2007. – 1-т. – 267-272-б.

288. Ақжан Машани-қазақ ғылыми фантастикасының негізін салушы: «Қазақ ғылыми фантастикасының атасы – Ақжан Машани» 2007 жылғы 24-25 мамырда Алматыдағы Қ.И. Сәтбаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық университетінде Ақжан Жақсыбекұлы әл-Машанидің туылғанына 100 толуына орай ЮНЕСКО шеңберінде өткен Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференцияда жасаған баяндамасы // Ел. – 2007. – 26 шілде. – 4-б.

289. Аңғалдықтың азабы-ай / Орыс тілінен ауд. Жүніс Сахиев // Сүмбіле. – 2007. – 11 қыркүйек (№ 11). – 1-4-б.

290. Аспан қыдыры // Сонда. – 11 қырк. (№ 11). – 4-б.

291. «Байқоңыр» планетасы // Қазақстан: Ұлттық энциклопедия. – Алматы, 2007. – 10-т.

292. Байқоңырдан қанат қаққан // Ел. – 2007. – 2 қазан. – 2-б.

293. Ғарышта қандай тағам дәмді // Сүмбіле. – 2007. – 13 қараша (№ 12). – 2-б.

294. Егіздер шоқжұлдызы // Сонда. – 11 қырк. (№ 11). – 4-б.

295. Жадымда түр жаңғырып: Ұстаздары жайлы естелік мақала // Қазақстан мұғалімі. – 2007. – 16 ақп. – 6-7-б.

296. Жерден-жұлдыздарға // Ел. – 2007. – 12 сәуір. – 1-4-б.

297. Жылан жүтқан адам // Сүмбіле. – 2007. – 13 қараша (№ 12). – 4-б.

298. Қазақ ғылыми фантастикасының негізін салушы // РАС (Қазақ Ұлттық техникалық университетінің газеті). – 2007. – желт.

299. «Қазақстан» планетасы // Қазақстан: Ұлттық энциклопедия. – Алматы, 2007. – 10-том.

300. Қарақұрт шоқжұлдызы жайлы қазақ аңызы: Аспанның солтүстік жарты шарындағы шоқжұлдыздар жайлы қазақ аңыздары жалпы тақырыбында // Сүмбіле. – 2007. – 11 қырк. (№ 11). – 2-б.

301. Өз жұлдызыңызды көргіңіз келсе // Сонда. – 13 қараша (№ 12). – 4-б.

302. Өрекіген өркениет / Грек философы Платонның «Тимэй» және «Критий» жазбаларының орыс тіліндегі нұсқасынан ауд. Жүніс Сахиев // Сонда. – 13 қараша (№ 12). – 1-2-б.

303. Су әлемінің саздары: [Серияның тоғызыншы ғылыми-фантастикалық романының жарияланымы] // Сонда. – 11 қыркүйек (№ 11). – 3-б.

304. Су әлемінің саздары: [Серияның тоғызыншы ғылыми-фантастикалық романының жарияланымы] // Сонда. – 13 қараша (№ 12). – 3-б.

305. Тағылымды талант иесі: [Жазушы-фантаст, педагогика ғылымының докторы, профессор Шәмшиден Әбдіраманның 70 жасқа толуына орай] // Ел. – 2007. – 23 қазан. – 4-б.

306. Тарлан талант: [Жазушы-фантаст, педагогика ғылымының докторы Шәмшиден Әбдіраманның 70 жасқа толуына орай] // Қазақ әдебиеті. – 2007. – 16 қараша.

307. Торпақ шоқжұлдызы // Сүмбіле. – 2007. – 13 қараша (№ 12). – 4-б.

308. Черных Николай Степанович: Өмірбаяндық мақала // Қазақстан: Ұлттық энциклопедия. – Алматы, 2007. – 10-том.

309. Шаян шоқжұлдызы // Сүмбіле. – 2007. – 11 қыркүйек (№ 11). – 4-б.

2008

310. Ай мен Шолпан тоғысты // Сүмбіле. – 2008. – № 12. – 4-б.

311. Ай мерекесі // Сонда. – № 12. – 4-б.

312. Айда жол көрсеткен ақсақал // Сонда. – № 12. – 2-б.

313. Арыстан және Бикеш шоқжұлдыздары. «Өз жұлдызыңызды көргіңіз келсе» айдары // Сонда. – № 12. – 4-б.

314. Астероидқа қонған ғарыш кемесі // Сонда. – № 12. – 3-б.

315. Ғарышты қарыштаған қазақтар // Ақиқат. – 2008. – № 2. – 77-81-б.

316. Жанр жанашыры: [Жазушы-фантаст Абдул-Хамид Файзуллаұлы Мархабаев-тың 70 жасқа толуына орай жазылған мақала] // Ел. – 2008. – 25 қараша. – 5-б.

317. Жаңару таңы // Сүмбіле. – 2008. – 11 наурыз (№ 14). – 1-2-б.

318. Жыл басы жылжыған жоқ // Сонда. – 11 наурыз (№ 14). 2-б.

319. Жыл басының жаршысы: «Жануарлардың жыл басына таласуы» атты аңыз-ертегінің негізінде толықтырылып жазылған аңыз-ертегі // Сонда. – 15 қаңтар (№ 13). – 1-2-б.

320. Жыл қайыру есеп-ережесі // Сонда. – 15 қаңт. (№ 13). – 4-б.

321. Зодиак шоқжұлдыздары не себепті он екі? // Сонда. – 15 қаңт. (№ 13). – 4-б.

322. Иесі күпия қобдиша // Сонда. – 15 қаңт. (№ 13). – 4-б.

323. Кібісе жыл. Қайдан шыққан? // Егемен Қазақстан. – 2008. – 27 ақп. – 15-б.

324. Қазығұрт тауы // Сүмбіле. – 2008. – 13 мамыр (№ 15). – 1-б.

325. Қазығұрттың құпия қасиеттері // Сонда.– 13 мамыр (№ 15). – 1-2-б.

326. Құпиясы мол құбылыс // Сонда. –13 мамыр (№ 15). – 1-2-б.

327. Мәңгілікке ізі қалған. Жер бетінен бір түнде белгісіз күштің күдіретімен суға батып ғайып болған Атлантида аралының бүгінгі зерттелінуі туралы ғылыми мақала // Сонда. – 13 мамыр (№ 15). – 4-б.

328. Мұсылман мерекелері // Сонда. –13мамыр (№ 15). – 4-б.

329. Өз жұлдызыңызды көргіңіз келсе. Егіздер мен Шаян шоқжұлдыздары // Сонда. –13 мамыр (№ 15). – 4-б.

330. Өз жұлдызыңызды көргіңіз келсе. Мерген және Ешкімүйіз шоқжұлдызы // Сонда. –13 мамыр (№ 15). – 4-б.

331. Өз шоқжұлдызыңызды көргіңіз келсе. Таразы және Сарышаян шоқжұлдыздары // Сонда. –13 мамыр (№ 15). – 4-б.

332. Соңғы аялдама (Жасампаздық қиырында). Серияның оныншы ғылыми-фантастикалық романы // Жас қаламгер. – 2008. – №3. (Астанада шығатын Жас қаламгер әдеби журналының «Бүгінгі қазақ жазушысы» айдарында).

333. Су әлемінің саздары: [Серияның тоғызыншы ғылыми-фантастикалық романының жарияланымы] // Сүмбіле. – 2008. – № 13. – 3-б.

334. Су әлемінің саздары: [Серияның тоғызыншы ғылыми-фантастикалық романының жарияланымы] // Сонда. – № 14. – 3-б. –

335. Су әлемінің саздары: [Серияның тоғызыншы ғылыми-фантастикалық романының жарияланымы] // Сонда. –№ 15. – 3-б.

336. Су әлемінің саздары: [Серияның тоғызыншы ғылыми-фантастикалық романының жарияланымы] // Сонда. – № 16. – 3-б.

337. Сүмбіледен келген тайпа // Сонда.– № 16. – 4-б.
338. Тунгус метеориті // Сонда. – 15 шілде (№ 16). – 1-б.
339. Тіршілікке талпыныс зиянкестік емес // Сонда.–№ 16. – 4-б.

2011

340. Арабтар «Машани» атандырып еді... // Халық сөзі (Астана). – 2011. – 16 тамыз.

341. Ежелгі обалар астрономиялық құрылыстар құпиясы: [Орыс ғалымы П.И. Мариковскийдің «О древних астрономических сооружениях на территории Казахстана» мақаласының қазақ тіліндегі аудармасы] // Ана тілі. – 2011. – 17 наурыз.

342. Қазақ халқының жұлдызды өркениеті. Байқоңыр жинағында. – Астана: Шаңырақ-Медия, 2011. – 281-300-б.

343. Черных Николай Степанович. Украин астрономы туралы мақала // «Қаныш Сәтбаев» энциклопедиясы. – Алматы: «Қазақ энциклопедиясының» Бас редакциясы, 2011.

2012

344. Ғылыми жанрдың көш басшысы Ақжан Машани // Ақжан Машанидің 105 жылдығына арналған республикалық ғылыми практикалық конференцияның материалдары. – Алматы, 2012. – 38-б. (292 б.).

345. Жанрдың жалынды тұлғасы Ш. Әбдраман // Ақжан Машанидің 105 жылдығына арналған республикалық ғылыми практикалық конференцияның материалдары. – Алматы, 2012. – 292 б.

2013

346. Елордадағы планетарий // Егемен Қазақстан. – 2013. – 30 тамыз.

347. Жаңа жылды оныншы айда қарсы алып жүрміз // Халық сөзі. – 2013. – 19 маус.

2014

348. Әлемді тандандырған 108 минут. Тұңғыш ғарышкер Юрий Алексеевич Гагариннің туылғанына 80 жыл // Егемен Қазақстан. – 2014. – 12 сәуір.

349. Жан жұмыағы. Егемен Қазақстан. – 2014. – 30 қазан.

Кітаптар – Книги – Books

(автордың жеке жарық көрген шығармалары мен аудармалары – отдельно изданные произведения и переводы автора – separately issued works and author's translations)

1983

350. Тірішілік ұясы: [Серияның бірінші ғылыми- болашақтық романы] / Жүніс Сақұрпағы. – Алматы: Жалын, 1983. – 104 б.

1987

351. Борыш: [Серияның екінші ғылыми-болашақтық романы] / Жүніс Сақұрпағы. – Алматы: Жалын, 1987. – 104 б.

1991

352. *Шеңбердің түйісуі*: [Серияның үшінші ғылыми болашақтық романы] / Жүніс Сақұрпағы. – Алматы: Жалын, 1991. – 208 б.

1994

353. Дагаев М.М., Чаругин В.М. Астрофизика. 7-11 сыныптарға арналып жазылған қосымша оқулық. 2-бас. / Орыс тілінен ауд. Жүніс Сақұрпағы. – Алматы: Рауан, 1994.

1996

354. Дагаев М.М., Чаругин В.М. Астрофизика. 7-11 сыныптарға арналып жазылған қосымша оқулық. 3-бас. / Орыс тілінен ауд. Жүніс Сақұрпағы.– Алматы: Рауан, 1996.

1998

355. Левитан Е.П.Астрономия. 11 сыныпқа арналып жазылған оқулық / Орыс тілінен ауд. Жүніс Сақұрпағы.– Алматы: Рауан, 1998.

1999

356. Дагаев М.М., Чаругин В.М. Астрофизика. 7-11 сыныптарға арналып жазылған қосымша оқулық. Қайта басылымы / Орыс тілінен ауд. Жүніс Сақұрпағы. – Алматы: Рауан, 1999.

357. Көктен келген көшпенілер: Ғылыми-болашақтық роман, әңгімелер / Жүніс Сақұрпағы. – Алматы: Жазушы, 1999. – 272 б. [Серияның төртінші ғылыми-болашақтық романы].

2001

358. Левитан Е.П. Астрономия. 11 сыныпқа арналып жазылған оқулық. Қайта басылымы / Орыс тілінен ауд. Жүніс Сақұрпағы. – Алматы: Рауан, 2001.

2002

359. Марстан шыққан жаңғырық: [Серияның бесінші ғылыми-болашақтық романы]. Ғылыми-болашақтық роман, әңгімелер / Жүніс Сақұрпағы. – Алматы: Білім, 2002. – 244 б.

2003

360. Қимайтын әлем [Серияның алтыншы ғылыми-болашақтық романы] / Жүніс Сақұрпағы. – Алматы: Ғылым, 2003. – 198 б.

2004

361. Дагаев М.М., Чаругин В.М. Астрофизика. 7-11 сыныптарға арналып жазылған қосымша оқулық. Қайта

басылымы / Орыс тілінен ауд. Жүніс Сақұрпағы. – Алматы: Рауан, 2004.

362. Шолпанға көшкен ауыл [Серияның жетінші ғылыми-болашақтық романы] / Жүніс Сақұрпағы. – Астана: “Елорда” баспасы, 2004. – 256 б.

2006

363. Космотарих куәсі: [Серияның сегізінші ғылыми-болашақтық романы] / Жүніс Сақұрпағы – Астана: “Елорда” баспасы, 2006. – 267 б.

2008

364. Су әлемінің саздары [Серияның тоғызыншы ғылыми-болашақтық романы] / Жүніс Сақұрпағы. – Астана. “Фолиант” баспасы: 2008. – 328 б.

2009

365. Жасампаздық қиырында: [Серияның оныншы ғылыми-болашақтық романы] / Жүніс Сақұрпағы. – Алматы: Білім, 2009. – 208 б.

2011

366. Ғарыштан келген гүл [Серияның он бірінші ғылыми-болашақтық романы] / Жүніс Сақұрпағы. – Астана: Елорда, 2011. – 312 б.

2013

367. Күзетші: ғылыми-болашақтық роман [Кеңістік кішпенділері] / Жүніс Сақұрпағы. – Астана: Елорда, 2013. – 360 б.

368. Астрономия. Энциклопедия. «Үлкен энциклопедия» сериясы / Құраст. Жүніс Сахиев. – Астана: Фолиант, 2014. – 692 б.

ЕҢБЕКТЕДІҢ ӘЛПБИЛІК КӨРСЕТКІШІ
АЛФАВИТНЫЙ УКАЗАТЕЛЬ ТРУДОВ
ALPHABETICAL PAPER INDEX

- «АБАЙ» планетасы – 204, 217, 285
АБДРАХМАНОВ Махмұт – 130
АДАМ бойындағы асыл қасиеттер. Ол қандай? – 2
АДАМ тәрізді Жарқанат – 218
АДАМЗАТТЫҢ өзге әлемге сәлемі. Ғалам кеңістігіндегі саналы тіршілік иелерін іздеп ұшып кетіп бара жатқан Американың «Пионер-10», «Пионер-11» мен «Викинг-1», «Викинг-2» жұлдызаралық кемелері туралы ғылыми мақала – 211
АЙ – 159
АЙ әжімі – 30, 34
АЙ бетіне ел орнай ма? – 190
АЙ елінде – 197
АЙ мен Шолпан тоғысты – 310
АЙ мерекесі – 311
АЙҒА карап неге алақан жаямыз? – 104
АЙҒА сапар – 160
АЙДА жол көрсеткен ақсақал – 312
АЙДА өмір сүруге бола ма? – 203
АЙДАҒЫ адам іздері. Америка астронавтарының Айға жасаған сапарлары туралы ғылыми мақала – 212
АЙДАҒЫ жасырынбақ.
Ғылыми-болашақтық шығарма – 60, 175
АЙДАҒАР – 96
АЙДАҒАР және Жетіқарақшы – 45
АЙДАҒАР шокжұлдызы: Аспанның солтүстік жарты шарындағы шокжұлдыздар жайлы қазақ аңыздары жалпы тақырыбында – 286
АЙДЫҢ алғашқы адамдары – 105
АЙДЫҢ қасиеті – 219
АЙДЫҢ үш қасиеті – 220

АЙНАЛМАЛЫ аспан картасы –47
АЙНЫМАЛЫ жұлдыздар –75
АҚ қалпақты ғаламшар – 85, 86
АҚЖАН Машани-қазақ ғылы-ми фантастикасының негізін салушы:
«Қазақ ғылыми фантастикасының атасы – Ақжан Машани» –287, 288
АҚҚУ – 131
АҚҚУЛЫҚ ару айтқан сыр– 35
АҚМЕШІТ әулие үңгірі. Оңтүстік Қазақстан облы-сындағы Ақмешіт
әулие елді-мекені мен Алмалы ауылы арасындағы ғажайып жер асты
әлемі жөнінде –161
АҚПА жұлдыз нөсері – 221
АҚСЫЗАТ. Серияның алпыс алтыншы ғылыми-болашақтық
романының журналдық нұсқасы – 17
АҚЫН аға – 132
АЛАПАТ кеменің елесі –222
АЛГОЛЬ – 162
АЛЛАНЫҢ ақ жолымен. Ғалым Ақжан Жақсыбекұлы әл-Машани
туралы естелік мақала – 223,258
АЛЫП ғаламшар әлемі – 87
АНА әруағы баланы ажалдан алып қалды – 259
АНАМНЫҢ асыл қасиет-тері: Жүніс Сахиевтің анасы Құлханыстың өзін
шығармашылық пен ғылым жолына қалай баулығаны жөніндегі естелік
мақаласы – 260
АНДРОМЕДА – 163
АНДРОМЕДА тұмандығы –164
АНДРОМЕДА, Персей және Жетекші – 46
АНТАРЕС – 165
АҢҒАЛДЫҚТЫҢ азабы-ай –289
АПОЛЛО» –166
АРАБТАР «Машани» атандырып еді... – 340
АРАЙЛЫҚТАР таққан айып – 9,18
АРИЗОН кратері – 167
АРМЫСЫҢ, Жеті отау! – 3

- АРЫСТАН және Бикеш шокжұлдыздары – 313
- АРЫСТАН шокжұлдызы – 224
- АСҚАҚ жұлдыз өулеті – 225
- АСҚАР асудағы аға – 168
- АСПАН аңыздары: Қазақтың жұлдызды аспан жайлы аңыздары жөнінде – 213
- АСПАН аңыздары: Жұл-дызды әлем жайындағы қазақ аңыздары туралы ғылыми-танымдық мақала – 169
- АСПАН қыдыры – 290
- АСПАН қыдыры: Қазақтың ғажайып аспан мейманы – құйрықты жұлдыздар жайлы аңызы – 261
- АСПАН сұлулары: Қазақтың Үркер жұлдыз шоғыры жайлы аңызы – 226
- АСПАНДАҒЫ жүздесу – 170
- АСПАННАН адам келген бе? – 227
- АСПАННАН нұр жауады: Жұлдыз жауыны туралы – 176
- АСПАННЫҢ айрықша жұлдызы – 262
- АСПАННЫҢ солтүстік жарты шарындағы батпайтын жұлдыздар – 97
- АСТЕРОИДҚА қонған ғарыш кемесі – 314
- АСТРОНАВТАР Айда не көрді?: Америка астронав-тарының 1969-1972 жылдар-дағы айға жасаған ғарыштық сапарлары жөнінде – 76
- АСТРОНОМИЯ. Энциклопедия. «Үлкен энциклопедия» сериясы – 368
- АСТРОНОМИЯЛЫҚ таңбалар – 171
- АСТРОФИЗИКА. Сөзжұмбақ. «Тапқыр болсаң, тауып көр!» айдарында – 1
- АСЫ-Түрген обсерваториясы – 172
- АТЛАНТИДА. Ол қандай болған? / Грек философы Платонның Атлантида аралы жөнінде жазған «Тимэй» және «Критий» жазбаларының орыс тіліндегі нұсқасынан ауд. Жүніс Сахиев – 263
- ӘКЕ өсиеті. Сер. жетпіс алтыншы «Уақыт қайтарымы» ғылыми-болашақтық романының журналдық нұсқасы – 7, 19
- ӘЛЕМДІ тандандырған 108 минут. Тұңғыш ғарышкер Юрий Алексеевич Гагариннің туылғанына 80 жыл – 348
- ӘУБӘКІРОВ Токтар. Қазақтың тұңғыш ғарышкері туралы мақала. Энцикло-педиялық өмірбаяны – 173

- «БАЙҚОҢЫР» планетасы – 204, 228, 291
БАЙҚОҢЫРДАН бастау алған жұлдыз жол – 191
БАЙҚОҢЫРДАН қанат қаққан – 292
БАЛА Ұлықбек. Тұңғыш расытхана – 106
БАЛАҒА қонған қасиет – 264
БАЛЫҚТАР – 177
БАЛЫҚТАР шоқжұлдызы – 265
БАУЫРМАЛ құс: Қазақтың Бүркіт шоқжұлдызы жайлы аңызы – 266
БИКЕШ – 98, 178
БИКЕШ шоқжұлдызы – 229
БОРЫШ – 36, 351
БОСАҒА – 179
БОСАҒА: Қазақтың егіздер және Жетекші шоқжұлдыз-дары жайлы аңызы – 230
БӨГДЕ планеталықтар қатесі. Серияның алпыс үшінші Ақылға келу ғылыми-болашақтық романының журналдық нұсқасы – 61
БҮЛТ бүркенген ақ Шолпан – 88
БІЛІМ кені – 99
ГАЛАКТИКАЛАР – 62
ГЕРКУЛЕС – 156
ГРИГОРИЙ күнтізбесі – 231
ҒАРЫШ кеңістігіндегі Қазақстан: [«Қазақстан», «Байқоңыр», «Абай», «Сәтбаев» планеталары туралы ғылыми мақала] 204
ҒАРЫШТА қандай тағам дәмді – 293
ҒАРЫШТАН келген гүл. Сер. он бірінші ғылыми-болашақтық романының журналдық нұсқасы – 107, 108, 366
ҒАРЫШТЫ қарыштаған қазақтар – 315
ҒЫЛЫМИ жанрдың көш басшысы Ақжан Машани – 344
ДАБЫЛ қаққыш ғаламшар – 89
ДАБЫЛ. Серияның алпыс екінші ғылыми-болашақтық романының журналдық нұсқасы – 180
ДАГАЕВ М.М., Чаругин В.М. Астрофизика. 7-11 сыныптарға арналып жазылған қосымша оқулық. 2-бас., 3-бас. / Орыс тілінен ауд. Жүніс Сақұрпағы. – 353, 354, 356, 361

- ДАНАЛЫҚ мәйегі: Жазушы-болашақгер Шоқан Әлімбаевтың туылғанына 50 жыл толуына орай жазылған естелік мақала – 77
- ДӘУ ШЫҢҒЫРҒАН шатқал – 90,198
- ДЕЛЬФИН – 133
- ЕГІЗДЕР шоқжұлдызы – 294
- ЕЖЕЛГІ обалар астрономия-лық құрылыстар құпия-сы: [Орыс ғалымы П.И. Мариковскийдің «О древних астрономических сооруже-ниях на территории Казах-стана» мақаласының қазақ тіліндегі аудармасы] – 341
- ЕЛ ордадағы планетарий – 346
- ЕШКІ мүйізі – 147, 157
- ЕШКІ мүйізі шоқжұлдызы – 267
- ЖАДЫМДА түр жаңғырып: Үстаздары жайлы естелік мақала – 295
- ЖАН жұмюағы – 349
- ЖАНР жанашыры: [Жазушы-фантаст Абдул-Хамид Файзуллаұлы Мархабаевтың 70 жасқа толуына орай жазылған мақала] – 316
- ЖАНРҒА жанашырлық. Ғылыми болашақгерлік жанры жөніндегі мақала – 43
- ЖАНРДЫҢ жалынды тұлғасы Ш. Әбдраман–345
- ЖАҢА жылды оныншы айда қарсы алып жүрміз – 347
- ЖАҢАРУ таңы – 317
- ЖАҢБЫР жауғанда. Сер. алпыс бірінші ғылыми-болашақтық романының журналдық нұсқасы – 20
- ЖАҢБЫР жауғанда. Серия-ның алпыс бірінші ғылыми-болашақтық романының журналдық нұсқасы – 5,8
- ЖАСАМПАЗДЫҚ қиырында: Сер.оныншы ғылыми-болашақтық романы. –365
- ЖАҢАНЫҢ жылып кету қауіпі – 232
- ЖЕР астынан...» ғарышқа / Жүніс Сақұрпағының ұлы ғалым Ақжан Жақсыбекұлы әл-Машанимен сұхбаты– 31
- ЖЕР бетіндегі ғажайыптар. Оларды кімдер жасаған? – 233
- ЖЕР қадірі. «Кеңістік көшпенділері» сериялы ғылыми-фантастикалық романдарының бесіншісі – «Марстан шыққан жаңғырық» ғылыми-фантастикалық романының журналдық нұсқасы – 199

- ЖЕРДЕ шешілген жұмбақ. Ғылыми-болашақтық шығарма – 32, 37
- ЖЕРДЕН-жұлдыздарға – 296
- ЖЕТІҚАРАҚШЫ: Қазақтың Жетіқарақшы шоқжұлдызы жайлы аңызы – 268
- ЖҮЛДЫЗ жамылған Жер – 205
- ЖҮЛДЫЗ жауыны – 181
- ЖҮЛДЫЗ жорамал – 206
- ЖҮЛДЫЗ сағат аспанда түр – 200
- ЖҮЛДЫЗ шоғырлары – 63
- ЖҮЛДЫЗҒА айналған қыз: Қазақтың Шолпан жұлдызы жайлы аңызы – 234
- ЖҮЛДЫЗДАР жарылысы – 64
- ЖҮЛДЫЗДАР соқтығысы: 1994 жылғы шілде айында Шумейкер-Леви тапқан күйрықты жұлдыздың Күн жүйеміздегі алып Асқақ ғаламшар-Юпитермен соқтығысуы жайлы – 109
- ЖҮЛДЫЗДЫ әлем жайлы халықтық түсінік: Аспанның солтүстік жарты шарындағы шоқжұлдыздар жайлы қазақ аңыздары Темірқазық, Жетіқарақшы, Бауырмал күс, (Бүркіт шоқжұлдызы) – 269
- ЖЫЛ басы жылжыған жоқ – 318
- ЖЫЛ басының жаршысы: «Жануарлардың жыл басына таласуы» атты аңыз-ертегінің негізінде толықтырылып жазылған аңыз-ертегі – 319
- ЖЫЛ қайыру есеп-ережесі – 320
- ЖЫЛ мезгілдері – 134
- ЖЫЛАН жұтқан адам – 297
- ЖЫЛАН, Жыланбөктерген, Қалқан және Пегас – 48
- ЖЫЛАНБӨКТЕРГЕН – 110
- ЖЫЛАНБӨКТЕРГЕН шоқжұлдызы – 235
- ЗОДИАК шоқжұлдыздары не себепті он екі? – 321
- ИЕСІ құпия кобдиша – 322
- ИМАНДЫҚТЫҢ ақ жолымен – 270
- КЕҢІСТІКТЕГІ керуен – 13, 21
- КЕРУЕН тізбегі үзілмесін. Қазақ ғылымының жай-бола-шақгерлік жанрының күйі мен көкейкесті мәселелері туралы мақала – 91

- КИЛЬ, Корма және Желкен – 100
- КИНО түсіру – 49
- КИНОКАМЕРА және оның түрлері – 50
- КИНОПЛЕНКА және оның түрлері – 51
- КИТ, Эридан және Үшаркар-Таразы – 65
- КОСМОТАРИХ куәсі Сер. сегізінші ғылыми-бола-шақтық романы – 187, 363
- КӨКТЕН келген көшпенділер. Сер. төртінші ғылыми-бола-шақтық романының журнал-дық нұсқасы – 101, 102, 357
- КӨП сакиналы ғаламшар – 92
- КҮЗЕТШІ: ғылыми-болашақтық роман – 367
- КҮН қызы. Қазақтың Шолпан жұлдызы (ғаламшары) жайлы аңызы –236
- КІБІСЕ жыл. Қайдан шыққан? – 323
- ҚАЖЫМҰҚАННЫҢ қатерлі күресі – 237
- ҚАЗАҚ ғарышкерлеріне он бес жыл – 271
- ҚАЗАҚ ғылыми фантастика-сының негізін салушы – 298
- ҚАЗАҚ күнтізбесі – 214
- ҚАЗАҚ күнтізбесі хақында: «Қазақ күнтізбесін» жөнге келтіру жайлы –111
- ҚАЗАҚ халқының жұлдызды өркениеті. Байқоңыр жинағында. –342
- ҚАЗАҚСТАН Жазушылар одағы – 53
- ҚАЗАҚСТАН» планетасы – 272, 299
- ҚАЗАҚТЫҢ жұлдыз сағаты: [Жеті қарақшы шоқ жұлдызы туралы ғылыми мақала] – 207
- ҚАЗЫҒҮРТ тауы – 324
- ҚАЗЫҒҮРТТЫҢ күпия қасиеттері – 325
- ҚАРАҚҮРТ шоқжұлдызы жайлы қазақ аңызы: Аспанның солтүстік жарты шарындағы шоқжұлдыздар жайлы қазақ аңыздары жалпы тақырыбында – 300
- ҚАСҚЫР – 135
- ҚАТЕРІ жоқ құйрықты жұлдыз – 148
- ҚАҺАРМАН ұлы қазақтың: [Қазақтың тұңғыш ғарышкері Тоқтар Оңғарбайұлы Әубәкіров жайлы мақала] –192

- ҚИМАЙТЫН өлем – 112, 149, 360
- ҚИЫР кеңістік келімсектері – 113
- ҚИЯЛ сапарында жолдарың болсын. Алғы сөз: [Бір топ жас талапкерлердің болашақтық әңгімелеріне жазылған] – 78
- ҚОЛДЫҢ қырлы қасиеттері – 238
- ҚОЛҚОРЖЫН – 22, 23, 29
- ҚОТЫРБҰЛАҚ хикаясы. Ғылыми-болашақтық роман-ның журналдық нұсқасы – 24
- ҚҰДАЙДЫҢ ғаламат үйі – 215
- ҚҰДАЙДЫҢ ғаламат үйі: «Хаббл» телескопы арқылы Ғалам шетінен түсіріліп алынған ғаламат ақ үй туралы ғылыми мақала – 208
- ҚҰДАЙДЫҢ үйі адамзатқа көрінді: [Американың Жер төңірегіндегі кеңістікте айналып ұшып жүрген «Хаббл» телескопы арқылы түсіріліп алынған Ғалам шетіндегі ғаламат ақ үйдің суреті жөнінде] – 188
- ҚҰДАЙДЫҢ үйі қайда? – 193
- ҚҰЗҒЫН – 114
- ҚҰПИЯСЫ көп қос жұлдыз – 79
- ҚҰПИЯСЫ мол құбылыс – 326
- ЛЕВИТАН Е.П. Астрономия. 11 сыныпқа арналып жазылған оқулық / Орыс тілінен ауд. Жүніс Сақұрпағы – 355, 358
- ЛИРА – 150
- ЛИРА, Аққу және Қарақұрт – 54
- МАРС: каньон, сфинкс және пирамида?: Қызыл ғаламшар-Марстың құпия-сырлары туралы ғылыми мақала – 209
- МАРСТАН шыққан жаңғы-рық: Ғылыми-болашақтық роман, әңгімелер. – 359
- МӘҢГІЛІККЕ ізі қалған. Жер бетінен бір түнде белгісіз күштің күдіретімен суға батып ғайып болған Атлантида аралының бүгінгі зерттелінуі туралы ғылыми мақала – 327
- МЕЙІРІМ – 33, 38
- МЕРГЕН – 136
- МЕРГЕН шоқжұлдызы – 273
- МЕРГЕН, Сарышаян Суқұюшы – 66

- МЕРГЕННІҢ арманы: Қазақтың Үшарқар-Таразы жайлы аңызы –239
- МҮСЫЛМАН мерекелері – 328
- НАУРЫЗ. Оның астроно-миялық негізі бар – 274
- НҮХ пайғамбардың кемесі. Ол қайда? – 240
- ОБЪЕКТИВ және жарық реттегіш шынылар –55
- ОКТАНТ, Киль, Центавр, Алтын балық және Туқан –67
- ОРТА жолдағы оқиға – 39, 40
- ОТТЫ жұлдыз оралғанша. Аспанның ғажайып мейманы-құйрықты жұлдыздар жөнінде – 151
- ОЯНУ. Соқтығысу ғылыми-болашақтық романының журналдық нұсқасы – 41
- ӨЗ жұлдызыңызды көргіңіз келсе –301
- ӨЗ жұлдызыңызды көргіңіз келсе. Егіздер мен Шаян шоқжұлдыздары –329
- ӨЗ жұлдызыңызды көргіңіз келсе. Мерген және Ешкімүйіз шоқжұлдызы –330
- ӨЗ шоқжұлдызыңызды көргіңіз келсе. Таразы және Сарышаян шоқжұлдыздары – 331
- ӨМІРЛІК күнтізбе – 241
- ӨРЕКПІГЕН өркениет/Грек философы Платонның «Тимэй» және «Критий» жазбаларының орыс тіліндегі нұсқасынан ауд. Жүніс Сахиев – 302
- ӨШПЕЙТІН көшпелі із – 242
- ПЕГАС – 158
- ПІКІРЛЕСКЕННІҢ пайдасы – 25
- САҒАТЫҢЫЗ жоқ болса, жұлдызсағат аспанда тұр – 194
- САРОС – 243
- САРЫШАЯН –244
- САРЫШАЯН шоқжұлдызы – 245
- СӘТБАЕВ – 246
- «СӘТБАЕВ» планетасы – 247
- СЕЙФУЛЛИН Сәкен: Энци-клопедиялық өмірбаяны –201
- СИБЫРШЫ және Тазылар – 56
- СОҚТЫҒЫСУ – 93

- СОҢҒЫ аялдама (Жасам-паздық қиырында) – 332
- СУ әлемінің саздары – 248–253, 275–277, 303, 304, 333–336, 364
- СУ құюшы шоқжұлдызы – 278
- СУРЕТ сыры. Сер. алпыс үшінші Ақылға келу ғылыми-болашақтық романының журналдық нұсқасы – 80
- СҮЛУСАРЫ: Қазақтың Торпақ шоқжұлдызындағы сұлу сары жұлдыз жайлы аңызы – 279
- СҮМБІЛЕ – 280
- СҮМБІЛЕДЕН келген тайпа – 337
- СФЕРАЛЫҚ астрономия – 281
- СЫҢАРМҮЙІЗ, Гидра және Үлкен Арлан – 68
- ТАҒЫЛЫМДЫ талант иесі: [Жазушы-фантаст, педагогика ғылымының докторы, профессор Шәмшиден Әбдіраманның 70 жасқа толуына орай] – 305
- ТАҢ жұлдызы – Шолпан. Ғылыми мақала – 16
- ТАРАЗЫ – 116
- ТАРАНТАС. Ғылыми-болашақтық романның журналдық нұсқасы – 44, 81, 202
- ТАРИХТЫҢ тас кітаптары. Қазақ даласындағы ата-баба-лардан жеткен тастардағы жазулар туралы ғылыми мақала \254
- ТАРЛАН талант: [Жазушы-фантаст, педагогика ғылымының докторы Шәмшиден Әбдіраманның 70 жасқа толуына орай] – 306
- ТЕМІРҚАЗЫҚ – 57
- ТЕМІРҚАЗЫҚ: Қазақтың Темірқазық шоқжұлдызы жайлы аңызы – 282
- ТОҚТЫ – 174
- ТОҚТЫ шоқжұлдызы – 283
- ТОҒАЗЫТҚЫШТАН шыққан адам – 11, 26
- ТОРПАҚ шоқжұлдызы – 284, 307
- ТУНГУС метеориті – 338
- ТҮМАНДЫҚ – 69
- ТҮҢҒИЫҚТА. «Атлантида жаңғырығы» ұжымдық ғылыми-болашақтық повесть – бурименің үшінші бөлімі – 4
- ТҮСІРІМЕЛІ кинопенкаға шығару – 52
- ТІРШЛІККЕ талпыныс зиянкестік емес – 339

ТІРІШІЛІК ұясы – 12, 14, 27,350
УАҚЫТ қайтарымы – 58, 82
ҰМЫТ қалған ғұмыр. Сер.жетпіс төртінші ғылыми-болашақтық романының журналдық нұсқасы – 42
ҮЛЕС қоса береді деп сенемін: Жас талапкер Болатбек Сабыржановтың «Әулие шалдың айтқаны» атты фантастикалық әңгімесіне жазған алғысөзі – 210
ҮН қатшы, өзге әлем ұланы – 94
ҮШБҰРЫШ, Торпақ және Егіздер – 70
ФАНТАСТИКА – 59
ФАНТАСТИКА – 2003: Қазақстан Жазушылар одағы әдеби жыл қорытындысында 2003 жылы жарық көрген фантастикалық кітаптар туралы – 216
ФАНТАСТИКА – 98. (Қазақ-стан Жазушылар одағының әдеби жылдық қорытынды-сында Қазақ ғылыми болашақгерлік жанры туралы жасаған баяндама) – 183
ФАНТАСТИКА: Қазақ ғылы-ми болашақгерлік жанры жөнінде – 182
ФИЛЬМДІ монтаждау – 71 ФИЛЬМДІ сақтау – 72
ХРУСТАЛЬ бас сүйек – 255
ЧЕРНЫХ Николай Степанович – 308, 343
ШАЯН шоқжұлдызы – 256, 309
ШАЯН, Арыстан және Бикеш – 73
ШЕҢБЕРДІҢ *түйісуі*: Сер. үшінші ғылыми болашақтық романы. – 352
ШОЛПАН таңы атқанша – 10, 15,18,28
ШОЛПАНҒА көшкен ауыл. Сер. жетінші ғылыми-фантастикалық романының журналдық нұсқасы – 257, 362

* * *

- АМЕРИКАНЦЫ на Луне – 117
- АНГЛИЙСКАЯ фантастика: О научно болашакском жанре Англии – 152
- БЕЛЫЙ гигант нашей Сол-нечной системы – 118, 137
- БОЛГАРСКАЯ фантастика: О научно болашакском жанре Болгарии – 153
- ВОЗВРАЩЕНИЕ к разуму [Журнальный вариант шестьдесят третьего научно-болашакского романа «Ақылға келу»] – 74, 119
- ГНЕЗДО жизни [Журнальный вариант первого научно-болашакского романа «Тірішілік ұясы» из авторской серии «Кочевники Вселенной»] – 103
- ДОЖИВЕМ до понедельника: О столкновении кометы Шумейкер-Леви с Юпитером – 120
- ЖЕЛАННЫЙ из миров [Журнальный вариант пятого научно-болашакского романа «Қимайтын әлем» из авторской серии «Кочевники Вселенной»] – 121, 138
- ЗВЕЗДА – 122
- ЗВЕЗДНОЕ скопление – 139
- ЗЕМЛЕ ничто не грозит: О столкновении кометы Шумейкер-Леви с Юпитером – 123
- КАК Солнце влияет на человека – 124, 140
- КОГДА пойдет дождь – 154
- КОМЕТА приближается – 155
- КРАТНЫЕ звезды – 141
- ЛЕОНИДЫ обещают фейерверк – 184
- ЛУНА «стабилизатор» Земной жизни – 142
- ЛЮБИТЕЛИ астрономии наб-людают Лунное затмение – 6
- МАРС приближается к Земле – 195
- НА облете Жасыла: Научно-болашакское произведение – 185
- НАВЕЧНО среди звезд: О планете «Сатпаева» – 125, 126
- НОВЫЕ и сверхновые звезды – 143
- О СУДЬБЕ завтрашнего дня: Предисловие – 186
- ОБОШЛОСЬ без катас-трофического ущерба: О столкновении кометы Шумейкер-Леви с Юпитером – 127

- «ОКОЛЬЦОВАННАЯ» планета –144**
- ПЕРЕМЕННЫЕ** звезды –145
- ПЕРСОНА** нон грата [Журнальный вариант семидесятого научно-болашакского романа «Арайлыктар таккан айып» из авторской серии «Кочевники Вселенной»] – 128
- По звездам** выверяя путь –189
- ПРАВИТЕЛЬ** и ученый: Об узбекском великом астрономе Улутбеке – 129
- ПРОРЫВ** во Вселенную – 196
- ПРОРЫВ** во Вселенную: О полете человека в космос –146
- СОЮЗ** писателей Казахстана – 83
- СТОЛКНОВЕНИЕ** [Журнальный вариант семьдесят пятого научно-болашакского романа из авторской серии под общим названием «Кочевники Вселенной»] – 95
- ФАНТАСТИКА** / Пер. на рус. яз. М. Шокпарова – 84

ЕСІМДЕР КӨРСЕТКІШІ

ИМЕННОЙ УКАЗАТЕЛЬ

NAME INDEX

- Абай – 204, 217, 285
Абдрахманов Махмұт – 130
Ақжан Машани – 31, 36, 223,
258, 270, 287, 288, 340, 344, 345
Аралулы Д.–186
Асқар – 168
Әбдраман Шәмшиден – 305,
306, 345
Әлімбаев Шоқан – 77
Әубәкіров Токтар – 173
Әубәкіров Токтар
Оңғарбайұлы – 192
Болатбек Сабыржанов – 210
Вейгел П. – 149
Гагарин Юрий Алексеевич – 348
Геркулес – 156
Григорий – 231
Дагаев М.М. – 353, 354, 156, 361
Жүніс Сақұрпағы –31, 156,
350-354, 355, 357-362, 364-367;
Жүніс Сахиев – 222, 240, 259,
260, 263, 264, 289, 302, 368;
Кенжегулова Н. – 95
Қажымұқан – 237
Құлханыс –260
Левитан Е.П. –355, 358
Мариковский П.И. –341
Мархабаев Абдул-Хамид
Файзуллаулы –316
Мельцер И. –103
Наурызбаев К. –121,128,138
Никольский А. –154
Нұх пайғамбар –240
Платон – 263, 302
Сәтбаев – 125,126,246,247
Сейфуллин Сәкен – 201
Улугбек – 129
Чаругин В.М. – 353, 354, 156, 361
Черных Николай Степанович
– 308, 343
Шокпаров М. – 84
Шумейкер-Леви – 120, 123, 127

ЖАҒРАПИЯЛЫҚ АТАУЛАР КӨРСЕТКІШІ

УКАЗАТЕЛЬ ГЕОГРАФИЧЕСКИХ НАЗВАНИЙ

INDEX OF GEOGRAPHIC NAMES

- «Абай» планетасы – 204,
217, 285
Ай – 30, 34, 60, 76, 105, 159,
160, 175, 190, 197, 203, 212,
219, 220, 310, 310, 311, 312
Айдаһар 45, 96
Айдаһар шоқжұлдызы – 286
Аққу – 54, 131
Ақмешіт әулие үңгірі – 161.
Ақпа жұлдыз – 221
Алапат кеме – 222
Алголь – 162
Алмалы ауылы – 161
Алтын балық – 67
Америка – 67, 188, 211, 212
Англия – 152
Андромеда – 46, 163, 164
Антарес – 165
Аполло» – 166
Аризон кратері 167
Арыстан – 73
Арыстан шоқжұлдызы – 224, 313
Асқак жұлдыз әулеті – 225
Аспан – 47
Аспан қыдыры – 261, 290
Астероид – 314
Асы-Түрген – 172
Атлантида – 4, 263
Атлантида аралы – 327
Байқоңыр – 191, 292, 342
«Байқоңыр» планетасы – 204,
228, 291
Балықтар – 177
Балықтар шоқжұлдызы – 265
Бауырмал күс – 266, 269
Бикеш – 73, 98, 178
Бикеш шоқжұлдызы – 229, 313
Болгария – 153
Босаға – 179
Бүркіт шоқжұлдызы – 266
Бүркіт шоқжұлдызы – 269
Викинг-1» жұлдызаралық
кеме – 211
Викинг-2» жұлдызаралық
кеме – 211
Галактикалар – 62
Геркулес – 156
Гидра – 68
Григорий күнтізбесі – 231
Дабыл – 180
Дельфин – 133
Егіздер – 70
Егіздер шоқжұлдызы – 230,
294, 329
Ешкмүйізі – 147, 157
Ешкі мүйізі шоқжұлдызы
– 267, 330
Жарқанат – 218
Жасыла – 185
Желкен – 100
Жер – 31, 32, 199, 205, 233, 296, 327
Жетекші – 46
Жетекші шоқжұлдызы –
230, 329
Жеті қарақшы шоқжұлдызы –
207, 268
Жетіқарақшы – 45, 268, 269
Жұлдыз сағаты – 200
Жұлдыз шоғырлары – 63
Жұлдыздар жарылысы – 64
Жылан – 48, 297

- Жыланбөктерген – 48, 110
 Жыланбөктерген шоқжұлдызы – 235
 Звезда – 122
 Земля – 195
 Киль – 67, 100
 Кит – 65
 Корма – 100
 Кратные звезды – 141
 Күн – 109
 Күн қызы – 236
 Кібісе жыл – 323
 «Қазақстан» планетасы – 204,
 272, 299
 Қазығұрт тауы – 324
 Қазығұрт – 325
 Қалқан – 48
 Қаракүрт – 54
 Қаракүрт шоқжұлдызы 300
 Қасқыр – 135
 Қолқоржын – 22, 23, 29
 Қотырбұлақ – 24
 Құзғын – 114
 Құйрықты жұлдыз – 109, 148, 261
 Леониды – 184
 Лира – 54, 117, 142, 150
 Лунное затмение – 6
 Марс – 195, 209, 359
 Мерген – 66, 136, 239
 Мерген шоқжұлдызы – 273, 330
 Нұх пайғамбардың кемесі – 240
 «Окольцованная» планета – 144
 Октант – 67
 Оңтүстік Қазақстан облысы – 161
 Отты жұлдыз – 151
 Пегас – 48, 158
 Персей – 46
 Пионер-10» жұлдызаралық
 кеме – 211
 Пионер-11» жұлдызаралық
 кеме – 211
 Сарос – 243
 Сарышаян – 66, 244
 Сарышаян шоқжұлдызы – 245, 331
 Сәтбаев» (Сатпаев) планетасы
 – 125, 126, 204, 247
 Сиыршы – 56
 Солнечная система – 118, 137
 Солнце – 124, 140
 Су әлемі – 248, 249, 250, 251,
 252, 253, 275, 276, 277, 303,
 304, 333, 334, 335, 336
 Су құюшы шоқжұлдызы – 278
 Сүкюшы – 66
 Сұлусары – 279
 Сыңармүйіз – 68
 Тазылар – 56
 Таразы шоқжұлдызы – 331
 Таразы – 116
 Тарантас – 44, 81, 202
 Темірқазық – 57, 269
 Темірқазық шоқжұлдызы – 282
 Тоқты шоқжұлдызы – 174, 283,
 Торпақ шоқжұлдызы – 70, 279,
 284, 307
 Туқан – 67
 Тунгус метеориті – 338
 Тұмандық – 69
 Украин – 343
 Үлкен Арлан – 68
 Үркер жұлдыз шоғыры – 226
 Үшарқар-Таразы – 65, 239
 Үшбұрыш – 70
 Хаббл» телескопы – 188, 208
 Центавр – 67
 Шатқал – 198
 Шаян шоқжұлдызы – 73, 256,
 309, 329
 Шолпан – 10, 15, 16, 28, 88,
 234, 257, 310, 362
 Шолпан жұлдызы – 236
 Шумейкер-Леви» комета –
 109, 123, 127
 Эридан – 65
 Юпитер – 109, 120, 123, 127

ДЕРЕККӨЗДЕР КӨРСЕТКІШІ
УКАЗАТЕЛЬ ЗАГЛАВИЙ ИСТОЧНИКОВ
INDEX OF TITLE SOURCE

- АБАЙ.** Энциклопедия. – Алматы, 1995. – 130, 132, 134
АҚЖАН МАШАНИДІҢ 105 жылдығына арналған республикалық ғылыми практикалық конференцияның материалдары. – Алматы, 2012. – 344, 345;
АҚИҚАТ. 2008. № 2 – 315;
АЛФАБАС. 1974. 6 тамыз –3;
АЛМАТЫ АҚШАМЫ. 1999. 5 қараша. – 176;
АНА ТІЛІ. 2011.17 наурыз – 341;
АСТАНА дауысы. 1992. 28 қараша – 93
БАЙҚОҢЫР жинағы. Астана, 2011. – 342
БЕЛОРУССИЯ энциклопедиясы. Минск, 2002. 14-т. – 201
БОРЫШ. Алматы, 1987: 34, 35, 37, 38, 39, 41, 42;
БІЛІМ ЖӘНЕ ЕҢБЕК. 1968. №4 – 1; 1970. №8 – 2; 1977. №1 – 7; 1978. №1 –10; 1979. №12 –12; 1980. №12 –13; 1988. № 1 – 44;
ДЕНСАУЛЫҚ. 1989. №3.– 58
ЕЛ. 2006. 11 мамыр – 260, 5 қазан - 271; 2007. 12 сәуір. – 296, 26 шілде. -288, 2 қазан – 292, 23 қазан –305; 2008. 25 қараша –316.
ЕТЖЕҢДІ ЕГЕМЕН ҚАЗАҚСТАН. Таңдаулы ғылыми мақалалар жинағы. Астана, 2004. –215
ЖАЛЫН. Альманах.1978. №4 –9; 1985. – №6 –30.
ЖАС ҚАЛАМГЕР. 2008. №3.–332
ЖЕРҰЙЫҚҚА САЯХАТ. Алматы, 1984. – 29
ЖЕТІСУ. 2000. 11 қараша –188, 12 қараша – 187; 2001. 13 қаңтар –190, 16 желт. – 194;
ЖІБЕК ЖЕЛ. – Алматы, 1977. – 8
ЗЕРДЕ. 1989. № 1. – 47, 57; №3. – 55; № 4. – 51; № 5. –57; № 6. – 49; № 7. – 45; № 8. – 56; № 9. – 54; № 10. – 48; № 11.– 52; № 12. – 46; 1990. №2. – 70,71; № 3. – 73; № 4. – 66; № 5. – 65,72; №6. – 68; № 7. – 63, № 8. – 64, № 9. – 69; № 10. – 62, № 11. – 67; 1991. – № 1. – 79, № 2. – 75; 1993. – № 10. – 101, №11. – 102; 2001. № 10-11.– 193; 2002. № 11-12. – 200; 2003. № 1, № 2. –203;

КӨК АСПАН – ҚАРА ЖЕР. 1994. 5 қырк. – 113

КӨКТЕН КЕЛГЕН КӨШПЕНДІЛЕР. Алматы, 1999. – 175, 180

ҚАЗАҚ ӘДЕБИЕТІ. 1986. 12 қырк. –31; 1988. 17 маус. – 43; 1994. 18 наурыз. – 111; 1999. 16-23 сәуір. – 183; 2003. 19 желт.– 210; 2004. 30 сәуір –216; 2005. 23 қырк. – 257; 2007. 16 қараша – 306;

ҚАЗАҚ ӘДЕБИЕТІ: ЭНЦИКЛОПЕДИЯ. – Алматы, 1999. – 182

ҚАЗАҚ ССР. Қысқаша энциклопедия. Алматы, 1989. 4-т. – 53,59

ҚАЗАҚСТАН МҰҒАЛІМІ. 1998. мамыр (№ 27). – 168; 2007. 16 ақп. – 295;

ҚАЗАҚСТАН ПИОНЕРІ. 1974. 13 маусым. – 4; 1983. – 7 шілде. –22; 1986. – 12 қаңтар. – 33;

ҚАЗАҚСТАН: Ұлттық энциклопедия. Алматы, 1998. 1-т. – 159, 160, 161, 162, 164, 165, 166, 167. 169, 171, 172, 173; 1999. 2-т. – 177, 178, 179; 2005. 7-т.. –243, 244, 246; 2006. 8-т.. – 280, 281; 2007. 10-том. – 291, 285, 299, 308;

ҚАНЫШ СӘТБАЕВ энциклопедиясы. Алматы: «Қазақ энциклопедиясының» Бас редакциясы, 2011.– 343

ҚЫЗЫЛ СӘУЛЕ. Алматы, 1986. – 32

ЛЕНИНШІЛ ЖАС. 1979. 30 мамыр. –11

МАРСТАН шыққан жаңғырық. Алматы, 2002. – 198, 202;

НЕМЕЗИДА. 1996. №2. –149

ОТ-ТАС. Ұжымдық жинақ. Алматы, 1981. – 14, 15

ӨРКЕНИЕТ. 1994. 13 тамыз – 107, 20 тамыз – 108, 24 қырк. –115;

ПАРАСАТ. 1991. № 2. – 77

РАС (Қазақ Ұлттық техникалық университетінің газеті). – 2007. – желт. –298

СЕМЕЙ ТАҢЫ. 1976. 11, 12 желт. – 5

СОЦИАЛИСТІК ҚАЗАҚСТАН. 1982. 28 ақп. –16

СПОРТ. 1987. 28 наурыз – 40

СҮМБІЛЕ. 2005. 21 шілде (№1). – 220, 234, 247, 256; 4 тамыз (№ 2).– 218, 221, 227, 237, 248, 18 тамыз (№3). – 214, 217, 236, 242, 249; 3 қырк.(№ 6). – 222, 15 қырк. (№ 4). – 223, 238, 239, 250; 6 қазан (№ 5)..– 226, 228, 229, 251, 254; 3 қараша (№ 6).. –230, 252, 255, 5 қараша. –232; 22 желт. (№ 7). – 225, 231, 235, 241, 245, 253; **2006.** 27 шілде (№ 9). –282; 21 желт. № 10). –259,261,283,284; **2006.** 23 ақп (№ 8). – 267, 272, 273, 275, 279; 27 шілде (№ 9)..– 265, 266, 268, 269, 276, 278; 21 желт. (№ 10)..– 262, 264,2 77; **2007.** 11 қырк. (№ 11). – 286, 289, 290, 294, 300, 303; 309; 13 қараша (№ 12). – 293, 297,301,302,304,307; **2008.** № 12. – 310, 311, 312, 313, 314; 15 қаңт. (№ 13). – 319, 320, 321, 322, 333; 11 наурыз (№ 14). – 317, 318, 334; 13 мамыр (№ 15). – 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 335; 15 шілде (№ 16). – 336, 337, 338, 339;

ТІРШІЛІК ҰЯСЫ. 1983. –17,18,19,20,21,23,24,25, 26,27,28;**1994.** 112;

ҰЛАН. 1990. 10 қаңт.–61, 13 қырк. – 60; **1991.** – 27 тамыз.–78, 19 қараша.–76; **1992** – 14 қаңт.–88, 3 ақп.–85, 5 ақп.–86, 29 сәуір.–87, 27 мамыр. –92, 24 маус.– 89, 21 қазан – 94, 23 қараша –90; **1993.** 10 ақп. – 96, 25 мамыр – 97, 3 тамыз – 100, 5 қазан – 98, 23 қараша – 99; **1994.** 22 ақп. –116, 22 наурыз – 106, 5 сәуір –110, 3 мамыр –114; **1995.** 21 ақп.–135, 15 тамыз. – 131, 7 қараша.–136, 10 желт.–133; **1996.** 20 ақп.–150, 25 наурыз.– 147, 16 сәуір.–151; **1997.** – 25 наурыз.–157, 13 мамыр.–156, 26 тамыз.– 158; **1998.** 23 маус. – 174, **1998.** 30 маус.– 163, қараша – 170; 2001. 2 қазан–192;

ҰЛТТЫҚ ҒЫЛЫМИ ҚҰНДЫЛЫҚТАР және Ақжан

әл-Машани мұрасы: Республикалық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдары. Астана, 22 қараша 2006. – Астана, 2006. – 270

ҰЛЫ ҒАЛЫМ АҚЖАН ЖАҚСЫБЕКҰЛЫ ӘЛ-

МАШАНИДІҢ алғы сөзімен. – Алматы: Жалын, **1987.** – 6-52 б.–36

ФАРАБИ ғибратты ғалым. – Алматы, 2006. – 258

ХАЛЫҚ КЕҢЕСІ. 1992. 25 қырк. – 91; 1994. 1 қаңт. – 104, 21 шілде. – 105, 11 тамыз – 109;
ХАЛЫҚ сөзі. 2011. 16 тамыз. – 340; 2013. 19 маусым – 347;
ШЕКАРАШЫ. 2005. № 1. – 219
ШЕҢБЕРДІҢ ТҮЙІСУІ. Алматы, 1991. – 80, 81, 82;
ШЫҒЫС ғұламаларының ғылыми-танымдық, руханияттық құндылықтары және Ақжан Машани» атты Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференцияның еңбектері. Алматы, 2007. 1-т. – 287
ШЫМКЕНТ КЕЛБЕТІ. 2002. 29 сәуір. – 199

* * *

АРАЛУЛЫ Д. Голос грядущей ночи. Алматы, 1999. – 186;
ВЕЧЕРНИЙ АЛМАТЫ. 1990. 6 января. – 74; 1993–103; 1994. 4 апр. 119; 15 июня. 120; 20 июля. 123, 127; 31 авг. 124; 31 окт. 118; 30 нояб. 125, 25 нояб. 128, 11 нояб. 129; 16 дек. 117, 28 дек. – 122, 30 дек. – 121; 1995: 1 марта. 145; 12 апр. 146; 11 июня. 137; 10 июля. 140; 18 июля. 141; 1 авг. 142, 11 авг. 139, 28 авг. – 143; 2 сент. – 144; 1996: 27 мая. 15, 26 июля. 153; 1999. 19 янв. – 185; 2001. 30 июня. 195.
ГОЛОС СТОЛИЦЫ. 1992. – 28 ноября. – 95
ГОРИЗОНТ. 1996 22 марта – 154, 155
ЗЕМЛЯ И ВСЕЛЕННАЯ. 1976 – №3. – 6
КАЗАХСКАЯ ССР. Краткая энциклопедия. – Алма-Ата, 1991. – Т. 4. – 83, 84;
КАЗАХСТАНСКАЯ ПРАВДА. 1999. 9 нояб. – 184;
ОГНИ АЛАТАУ. 1999. 25 февр. – 185; 2000. 21 окт. – 189; 2001. 12 апр. – 196;
ПРОСТОР. 1995. № 9-10. – 138;
ЯРКАЯ ЗВЕЗДА. Алма-Ата, 1994. – 126;

ҚЫСҚАРТУЛАР
СОКРАЩЕНИЯ
ABBREVIATIONS

- АҚШ** – Америка Құрама Штаттары
АН – Академия наук
БҒМ – білім және ғылым министрлігі
ҒА – Ғылым академиясы
ҒК – Ғылыми кітапхана
«Ғылым ордасы» РМК – «Ғылым ордасы»
Республикалық мемлекеттік кәсіпорыны
КСРО – Кеңестік Социалистік Республикалар Одағы
МОН РК – Министерство образования и науки Республики
Казахстан
МТРК – Муниципальный телерадиоканал
НБ – Научная библиотека
НБ РК – Национальная библиотека Республики Казахстан
ОҒК – Орталық ғылыми кітапхана
РГП «Ғылым ордасы» – Республиканское Государственное
предприятие «Ғылым ордасы»
ҰҒА – Ұлттық ғылым академиясы
ЦНБ – Центральная научная библиотека
ЮНЕСКО (UNESCO – United Nations Educational
Scientific and Cultural Organization) – Біріккен Ұлттар
Ұйымының білім, ғылым және мәдениет мәселелері
жөніндегі үкіметаралық ұйымы.
авг. – август	баянд. – баяндама
авт. – автор	бюл. – бюллетень
ақп. – ақпан	Веч. Алматы – Вечерний Алматы
Алматы ақш. – Алматы ақшамы	выст. – выставка
апр. – апрель	дек. – декабрь
ауд. – аударма, аударған	дисс. – диссертация
өдеб. – өдебиет	докл. – доклад
б. – бет	докт. – доктор
бас. – басылым	желт. – желтоқсан

канд. – кандидат
конф. – конференция
Қаз. әдеб. – Қазақ әдебиеті
қаңт. – қаңтар
құраст. – құрастырушы
қырк. – қыркүйек
мақ. – мақала
маус. – маусым
нояб. – ноябрь
окт. – октябрь
ред. – редактор, редакция
ред.басқ. – редакциясын басқарған

рец. – рецензия
с. – страница
сб. – сборник
сент. – сентябрь
сер. – серия
сокр. – сокращения
т. – том
таңд. – таңдамалы
тр. – труды
февр. – февраль
янв. – январь

ДЕРЕККӨЗДЕР

ИСТОЧНИКИ

SOURCES

1. Жүніс Сахиев: Биобиблиографиялық көрсеткіш / Құраст. К.Ә. Наурызбаев. Бас ред. п.ғ.д-ры, проф. Ш.Абдрахман. Жауапты ред. ОҒК директоры К.К. Әбуғалиева. Библиогр. ред.: Д.Ж. Омарбекова, Т.В. Вдовухина. – Алматы, 2008. – 106 б.

2. Қолжазбалар (Ж. Сақұрпағынан).

3. Летопись газетных статей РК. 2008 - 2011 гг.

4. Летопись журнальных статей РК.2008.-2011 гг.

М А З М У Н Ы

Оқырмандарға.....	7
Қазақстанда сериялы ғылыми-болашақтық романдар жазуды алғаш бастаған жазушы-болашақгер, Қазақстан Жазушылар Одағы әдеби, халықаралық Байқоңыр сыйлықтарының лауреаты, бұрынғы КСРО ғылым академиясы астрономия-геодезия қоғамының толық мүшесі Жүніс Сақұрпағының шығармашылық, ғылыми және қоғамдық қызметтерінің негізгі кезеңдері.....	10
Қазақстанда авторлық сериялы ғылыми-болашақтық романдар жазуды алғаш бастаған жазушы – болашақгер, Қазақстан жазушылар Одағы әдеби, халықаралық Байқоңыр сыйлықтарының лауреаты, КСРО ҒА астрономия-геодезия қоғамының толық мүшесі Жүніс Сақұрпағының шығармашылық және ғылыми қызметтерінің қысқаша очеркі.....	32
Жүніс Сақұрпағының авторлық «Кеңістік көшпенділері» сериялы ғылыми-болашақтық романдары, ғылыми, ғылыми-танымдық мақалалары, аудармалары мен ғылыми-зерттеу еңбектері жөнінде ғалымдар мен әдебиет зерттеушілердің айтқан лебіздері.....	86
Халықаралық және республикалық ғылыми-тәжірибелік конференцияларға, семинарлар мен кеңестерге қатысуы.....	101
Жазушы-болашақгер Жүніс Сақұрпағының өмірі мен шығармашылық қызметі туралы әдебиеттер.....	105
Жазушы-болашақгер, Жүніс Сақұрпағының «Кеңістік көшпенділері» - атты авторлық сериялы ғылыми-болашақтық романдары.....	119
Жүніс Сақұрпағының қазақ тіліне аударған ғылыми-танымдық кітаптары мен мақалалары.....	128

Жүніс Сақұрпағының алғы сөзімен, жарық көрген ғылыми-болашақтық шығармалар.....	131
Әкесі Сақ, анасы Құлханыс және басқа да зиялы кісілер айтқан жұлдызды әлем жайлы қазақ аңыздары.....	133
Жүніс Сақұрпағының шығармашылығы мен ғылыми еңбектері, отандық және шет ел ірі басылымдарына енген хронологиялық көрсеткіші.....	135
Жүніс Сақұрпағының – мерзімді баспасөз беттерінде және әдеби, ғылыми жинақтарда жарық көрген шығармалары мен ғылыми танымдық мақалалары.....	138
Еңбектерінің өліпбилік көрсеткіштері.....	166
Есімдер көрсеткіші	179
Жағрапиялық атаулар көрсеткіші.....	180
Дереккөздер көрсеткіші.....	182
Қысқартулар.....	186
Дереккөздер.....	187

СОДЕРЖАНИЕ

К читателям.....	8
Основные даты творческой, научной и общественной деятельности писателя, родоначальника авторских серийных научно-болашакских романов в Казахстане, лауреата литературной премии Союза писателей Казахстана, лауреата международной премии Байқоңыр, действительного члена астрономо-геодезического общества АН СССР Жуниса Сахиева.....	18
Краткий очерк творческой и научной деятельности писателя-болашакгера, родоначальника серийных научно-болашакских романов в Казахстане, лауреата литературной премии Союза писателей Казахстана, лауреата международной премии Байқоңыр, действительного члена астрономо-геодезического общества АН СССР Жуниса Сахиева.....	58
Отзывы ученых и литературных критиков на серийные научно-болашакские романы под общим названием «Кочевники Вселенной», научные, научно-познавательные статьи, переводы и научно-исследовательские труды Жуниса Сахиева.....	86
Участие в международных и республиканских научно-практических конференциях, семинарах, советах.....	101
Литература о жизни и творческой деятельности писателя-болашакгера Жуниса Сахиева.....	105
Научно-болашакские романы из авторской серии «Кеністік көшпенділері» – «Кочевники Вселенной» писателя-болашакгера, Жуниса Сахиева.....	119
Научно-познавательные книги и статьи, переведенные на казахский язык Жунисом Сахиевым.....	128

Научно-болашакские произведения, изданные с предисловием Жуниса Сахиева.....	131
Казахские легенды о звездном мире, услышанные от отца Сак, матери Кулханыс и других мудрых людей.....	133
Хронологический указатель сочинений и научных трудов Жуниса Сахиева, вошедшие в отечественные и зарубежные издания.	135
Сочинения и научно-познавательные статьи, переводы казахского писателя-болашакгера Жуниса Сахиева, опубликованные на страницах периодической печати и в научно-познавательных сборниках.....	138
Алфавитный указатель трудов.....	166
Именной указатель.....	179
Указатель географических названий.....	180
Указатель заглавий источников.....	182
Сокращения.....	186
Источники.....	187

CONTENTS

To the readers.....	9
The main dates of creative and scientific activity of the writer-bolashakger, ancestor of serial scientific and bolashaktic novels in Kazakhstan, Laureate of the literary prize of the Union of Kazakhstan Writers, full member of astronomic and geodesic society of USSR Academy of Sciences Zhunis Sakurpagy.....	25
A brief essay of creative and scientific activity of the writer-bolashakger,, ancestor of serial scientific and bolashaktic novels in Kazakhstan, Laureate of the literary prize of the Union of Kazakhstan Writers, full member of astronomic and geodesic society of USSR Academy of Sciences Zhunis Sakurpagy.....	74
Comments of scientists and literary critics to serial scientific and bolashaktic novels, scientific and cognitive articles, translations and scientific and research works of Zhunis Sakurpagy.....	86
Participation in international and republican scientific and practical conferenses, seminars, councils.....	101
Literature on life and creative activity of science-bolashakger writer ZunisSakurpagy.....	105
Scientific and bolashaktic novels of author's series «The universe nomads» of writer-bolashakger, Zhunis Sakurpagy.....	119
Scientific and cognitive books and articles translated into Kazakh by Zhunis Sakurpagy.....	128

Scientific-bolashaktic works published with preface of Zhunis Sakurpagy.....	131
The Kazakh legends about star world heard from father Sak, mother Kulkhanys and other wisdom people.....	133
Chronological index of writings and scientific works of writer-bolashakger Zhunis Sakurpagy included in native and foreign editions.	135
Writings and scientific-cognitive articles of the kazakh writer-bolashakger Zhunis Sakurpagy in periodicals and scientific-cognitive collections.....	138
Alphabetical paper index.....	166
Name index.....	179
Index of geographic names.....	180
Index of title source.....	182
Abbreviations.....	186
Sources.....	187

**ЖҮНІС
САҚҰРПАҒЫ**

Қазақстан ғалымдарының биобиблиографиясы

Кітапты беттеген Жадыранова Г.Д.
Арысбаева Г.Ж.
Көркемдеуші Әлдибаев Б.

Басылуға 20. 08. 2015 ж.

Пішімі 84x108 $\frac{1}{32}$

Көлемі 16, 06/т.

Таралымы 100 дана.

ҚР БҒМ «Ғылым ордасы» РМК баспасы
Алматы қ. Құрманғазы көшесі, 29.

